

44

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 5

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA

SPÓŁKA AKCYJNA

SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES

FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS

EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW.”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
REWIZJA TARYFY TOWAROWEJ P. K. P. — B. K.	1079	POCZTA I TELEGRAF	1095
WYNIKI FINANSOWE DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH — C. J.	1083	KRONIKA TYGODNIOWA:	
KRONIKA GOSPODARCZA:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1096
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1096
GÓRNICTWO WĘGLOWE	1088	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1090	PODATKI, OPŁATY I MONOPOLE	1096
ROLNICTWO	1090	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1097
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	1091	HANDEL MIĘDZYJARODOWY NA BAŁTYKU — <i>Bolesław</i> <i>Polkowski</i>	1099
Struktura wymiany towarowej polsko-egipskiej — <i>Stanisław</i> <i>Walas</i>	1092	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1093	BELGJA	1101
RYNEK AKCYJNY	1093	TURCJA	1102
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA	1093	Z. S. R. R.	1102
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1094	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1104
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1095		

REWIZJA TARYFY TOWAROWEJ P. K. P.

PRZED mniej więcej rokiem rozpoczęte zostały w Ministerstwie Komunikacji prace nad nowym wydaniem taryfy towarowej P. K. P. Wobec niedawnego zakończenia tych prac i zatwierdzenia ich wyników aktualnym staje się omówienie ich na łamach prasy.

Nowa taryfa, opracowana przy współudziale sfer gospodarczych, reprezentowanych w Państwowej Radzie Komunikacyjnej, oparta jest na dotychczasowym systemie taryfowym, stanowiąc dalszy etap w rozwoju tego systemu. Utrzymanie w mocy podstaw systemu, przyjętego w taryfie z 1929 r., uzasadnione jest faktem, że system ten nie wykazał dyskwalifikujących go wad.

Dotychczas obowiązująca taryfa towarowa wprowadzona została w dn. 1/X 1929 r. po blisko 3-letniej nad nią pracy. Długi okres opracowywania pod kierunkiem wybitnego fachowca i przy współudziale znawców różnych dziedzin gospodarczych dał w wyniku niewątpliwie dobrą taryfę, dostosowaną do struktury gospodarczej Polski i do potrzeb kolei, a przytem

dosyć elastyczną, dzięki czemu można było przy jej pomocy prowadzić skuteczną politykę taryfową w trudnych latach kryzysu i depresji gospodarczej.

Za utrzymaniem obecnego systemu taryfowego przemawia również to, że przywykła już do niego zarówno publiczność jak i personel kolejowy. Radykalne zmiany elementów i instytucji gospodarczych pożądane są tylko o tyle, o ile ich wadliwość nabiera cech jaskrawych, a i wówczas reformom towarzyszą reakcje ujemne. Metoda ewolucyjna jest najbardziej wskazana w życiu gospodarczym. Ponieważ tedy stabilizacja podstaw systemu taryfowego jest pożądana zarówno z punktu widzenia kolejowego, jak i w interesie życia gospodarczego, a adaptacja obecnego systemu do potrzeb gospodarczych i kolejowych jest faktem dokonany — brak było przeto uzasadnienia do wypracowywania nowego systemu taryfowego. Natomiast blisko 5-letni okres stosowania obecnej taryfy dostarczył sporo materiału do zmian i ulepszeń, pożądanych zarówno z punktu potrzeb życia gospodarczego, jak i kolejowego.

Mówiąc tedy o nowej taryfie, będziemy mieli na myśli wynik rewizji taryfy dotychczasowej, a nie jej reformę.

Rewizja taryfy objęła: 1) układ podręczników taryfowych, 2) treść przepisów taryfowych, 3) budowę schematów opłat przewozowych (t. zw. baremów klas taryfowych), oraz 4) t. zw. opłaty dodatkowe.

Zewnętrzna forma wydawnictw taryfowych okazała się niepraktyczną. Taryfa towarowa jest tworem, podlegającym ciągłym zmianom wskutek fluktuacji życia gospodarczego, powinna więc posiadać formę, ułatwiającą przeprowadzenie tych zmian bez tracenia na przejrzystości. Ponieważ największa ilość zmian dotyczy t. zw. dotychczas taryf wyjątkowych, przeto tomy, obejmujące te taryfy będą zbroszurowane w sposób, ułatwiający wyjmowanie kartek z taryfami zmienianymi i zastępowanie ich nowymi. Ponadto tomy te będą podzielone na zeszyty, obejmujące grupy pokrewnych i współzależnych towarów, dzięki czemu w razie poważniejszych zmian w układzie pewnej grupy taryf będzie można łatwo i tanio zeszyt, podlegający tym zmianom, zastąpić nowym. Klientela kolei zyska na tem przez możliwość zakupywania interesujących ją zeszytów zamiast kosztownych tomów, obejmujących wszystkie taryfy.

Wyżej wspomnianą nazwę „taryfy wyjątkowe” zastąpiono nazwą „taryfy specjalne”, ponieważ obecny podział na taryfy normalne i wyjątkowe nie wytrzymuje krytyki, na podstawie bowiem taryf wyjątkowych dokonywuje się przeszło 80% przewozów, wobec czego wyjątek ten stał się regułą. Obecny podział jest przestarzały i wynika z historycznego kształtowania się taryf kolejowych. Od początku kolejnictwa dążono do uregulowania cen przewozu kolejowego towarów w jednym prostym schemacie, który jednak nigdy nie mógł objąć całości przewozów. W ten sposób powstał podział na taryfy normalne i wyjątkowe, co dawniej było uzasadnione — gdyż odstępstwa od schematu były stosunkowo nieliczne. Obecnie nurt życia gospodarczego jest tak zróżniczkowany, że nie da się ująć w jednym schemacie taryfowym, a nawet schemat ten może objąć tylko niewielką część tego nurtu. Z drugiej znowu strony, ogólny prosty schemat w taryfie jest konieczny jako punkt wyjścia dalszej rozbudowy taryfy i jako ramy dla tych wszystkich wypadków, które nie mogą mieć specjalnej regulacji taryfowej. Schemat ten więc musi pozostać w taryfie wraz z jego zasadą budowy, t. j. rozdziałem wszystkich towarów pomiędzy poszczególne klasy taryfowe według hierarchii cen. Zasada ta jest powszechnie stosowana i zresztą jedyną znaną zasadą, umożliwiającą budowę prostego schematu taryfowego, opartego na obiektywnym fakcie, że przewozowa zdolność płacnicza towaru zależna jest od jego ceny.

Mając powyższe uwagi na względzie nowa taryfa zarzuca nazwę „taryfa normalna” zastępując ją nazwą „taryfa zasadnicza”, a dotychczasowym taryfom wyjątkowym daje nazwę „taryfy specjalne”, gdyż taryfy te mają odpowiadać specjalnym warunkom obrotu danym towarem. Nazwa „taryfa wyjątkowa” pozostawiona została dla taryf o charakterze istotnie wyjątkowym, t. zn. dla taryf czasowych, ustalanych dla osiągnięcia pewnych ściśle określonych celów kolejowych lub gospodarczych. Po spełnieniu swego celu taryfy takie znikająby automatycznie, a gdyby

musiały być przedłużane na czas nieokreślony przechodziłyby do odpowiednich grup taryf specjalnych. Nowe taryfy wyjątkowe zastąpią obecne taryfy „aneksowe” (tak nazwane z tego względu, że mieszczą się one w aneksie do taryfy).

Pewnym zmianom ulegnie układ części I B taryfy. Mianowicie, włączony zostanie do tej części obecny zeszyt I a części II taryfy, zawierający ogólne zasady obliczania przewoźnego, tabele opłat zasadniczych (normalnych) klas taryfowych i postanowienia reekspedycyjne. Utrzymywanie tego zeszytu jako odrębnej części taryfy okazało się zbędnym, komplikując tylko jej układ. Ponadto skasowany zostanie rozdział, zawierający „wykaz opłat miejscowych”. Część tych opłat — o charakterze opłat dodatkowych przejdzie do tych ostatnich, inne zaś trafią do rozdziału postanowień taryfowych, w którym uregulowany jest szereg różnych kategorii przewozów. Wobec tego nowa część I B taryfy będzie zawierać 4 rozdziały: 1) postanowienia taryfowe, 2) klasyfikację towarów, 3) ogólne zasady obliczania przewoźnego wraz z tabelą zasadniczych klas taryfowych i 4) opłaty dodatkowe. Część I A taryfy, zawierająca regulamin przewozu towarów, nie była objęta rewizją.

Część II taryfy będzie składała się z następujących zeszytów: zeszyt 1 zawierać będzie taryfy specjalne na przewóz towarów wewnątrz kraju, na import i na eksport przez lądową granicę; zeszyt 2 obejmie taryfy specjalne na import i eksport przez porty polskiego obszaru celnego oraz szereg przepisów taryfowych, dostosowanych do specjalnych warunków pracy w portach, jak również wykaz opłat dodatkowych, pobieranych przez kolej na stacjach portowych; zeszyt 3 obejmie taryfy tranzytowe zarówno przez granicę lądową, jak i przez porty polskiego obszaru celnego; zeszyt 4 będzie zawierał taryfy wyjątkowe dla wszelkich komunikacji. W każdym z pierwszych 2 zeszytów części II będą taryfy specjalne zgrupowane w działy, oznaczone — tak, jak i obecnie — dźwiękami literami (np. A — plody rolne roślinne, B — zwierzęta żywe i ryby i t. d.).

Nowa taryfa przewiduje pewne przegrupowania zarówno w działach (grupach taryf), jak i pomiędzy działami, ponieważ obecny układ wykazuje pewną dowolność w zaszeregowaniu taryf i brak większej ścisłości w oznaczeniu poszczególnych grup taryfowych. Nowy układ nie pretenduje zresztą do pełnego usunięcia dowolności w zaszeregowaniu taryf, nie ma bowiem możliwości ustalenia bezwzględnego kryterium, odpowiadającego wszelkim wymaganiom systematyki i przejrzystości zaszeregowania.

Nowy układ grupuje na początku plody rolne roślinne i hodowlane, dalej — wytwory przemysłu rolnego i nawozy sztuczne, ściśle związane z rolnictwem, przechodzi następnie do drewna, stojącego blisko rolnictwa, a dalej do przemysłu papierniczego, związanego z drewnem. Następnie idą materiały budowlane z wyłączeniem drewna, sól i produkty chemiczne, węgiel i jego pochodne, ropa naftowa i jej pochodne, surowce i wytwory przemysłu hutniczego i metalurgicznego. Na końcu zgrupowane będą taryfy dla wytworów przemysłowych, niemieszczących się w żadnej z grup poprzednich.

Każda z komunikacji otrzyma swój symbol ogólny i tak: W — dla taryf, mających zastosowanie w komunikacji wewnętrznej, G — dla taryf, stosowanych przy eksporcie i imporcie przez granice lądowe, P —

dla taryf, stosowanych przy imporcie i eksporcie przez porty, *T* — dla taryf tranzytowych.

Taryfy każdej komunikacji i każdej grupy towarów oznaczone będą kolejnymi cyframi arabskimi w porządku kolejności pozycji klasyfikacji towarów w części I *B* taryfy. Wobec tego np. symbol *WA 1* będzie oznaczał taryfę na przewóz zboża w komunikacji wewnętrznej; symbol *PC 7* — taryfę na eksport cukru albo spirytusu czy też innego wytworu przemysłu rolnego i t. p.

Taryfy tranzytowe otrzymają nieco inny układ. Mianowicie, numeracja ich będzie ułożona w zależności od krajów, łączących się tranzytem przez Polskę. Np. symbol *T 1* będzie oznaczał taryfę tranzytową Niemcy — Czechosłowacja, symbol *T 3* — Niemcy — Łotwa, symbol *TP 2* — taryfę tranzytową porty polskiego obszaru celnego — Czechosłowacja i t. d. W każdej zaś z tych taryf towary, objęte taryfą, ułożone będą w porządku pozycji klasyfikacji, a przy każdym z nich podane będą opłaty przewozowe dla każdej relacji od punktu granicznego do punktu granicznego.

Taryfy wyjątkowe otrzymają te same symbole co taryfy specjalne, tylko w postaci małych liter. Wobec tego np. symbol *we3* będzie oznaczał taryfę wyjątkową na przewóz jakiegoś nawozu w komunikacji wewnętrznej, a *pf4* — taryfę wyjątkową na wywóz przez porty jakiegoś sortymentu drzewnego.

Nadmienić też należy, że uległy przededagowaniu ogólne warunki stosowania taryf specjalnych celem usystematyzowania obecnego nieco chaotycznego i nieprzejrzystego ich ujęcia.

Na tem zakończymy omówienie nowego układu podręczników taryfowych, który — zdaniem Ministerstwa Komunikacji — ułatwi szerszym sferom klienteli kolejowej orjentowanie się w zagmatwanym dotychczas i mało przejrzystym układzie taryf, a pracownikom kolejowym ułatwi taksację przesyłek, przez co zmniejszy się ilość błędów i reklamacyj.

Przechodząc skolei do następnej dziedziny taryfowej, objętej rewizją, t. j. do t. zw. „postanowień taryfowych”, wyjaśnić należy, że wkraczamy tutaj w zagadnienie na pograniczu pomiędzy formalną i materialną częścią taryfy. Postanowienia taryfowe mieszczące się w części I *B* taryfy, obejmują szereg przepisów natury formalnej, stanowiących uzupełnienie i rozwinięcie prawa przewozowego, zawartego w części I *A*, a pozatem szereg przepisów o charakterze materialnym, t. j. mających wpływ na wysokość przewoźnego. Przy rewizji postanowień taryfowych Ministerstwo Komunikacji dążyło do uproszczeń i jasności oraz do zliberalizowania szeregu postanowień, co w rezultacie dało poważne w wielu wypadkach obniżenie kosztów przewozu.

Jedną z najważniejszych zmian, jakie przynosi nowa taryfa, jest obniżenie podstawowej normy wagi przy przesyłkach wagonowych z 15 do 10 tonn. Stanowi to obniżenie kosztu przewozu towarów o małym ciężarze gatunkowym, niemogących z tego powodu wyzyskać ładowności normalnych wagonów krytych, która wynosi 15 t. Zmiana ta potania również obrót mniejszymi partjami towaru, gdyż najkorzystniejsze obliczenie przewoźnego wypada już przy 10 t, a nie przy 15 t — jak obecnie. Przy panującej koniunkturze zmiana ta ma poważne znaczenie gospodarcze. Obliczanie przewoźnego najmniej za 15 t albo za

ładowność wagonu pozostanie tylko przy towarach masowych, przewożonych na podstawie taryf ulgowych.

Z innych ważniejszych zmian w omawianej części taryfy wymienić należy obniżenie minimalnych norm wagi przy przewozie przedmiotów wielkich rozmiarów z 2 tys. kg do 1 tys. kg, a przy przewozie środków transportu lądowego, wodnego i powietrznego — z 3 tys. kg do 2 tys. kg. Potanieje też przewóz w wagonach-chłodniach dzięki obniżeniu z 5% do 3% przewoźnego za użycie tych wagonów i zliberalizowaniu przepisów przy obliczaniu należności za przewóz lodu. Zmianie ulegnie sposób obliczania przewoźnego za drobne przesyłki zwierząt żywych celem ujednoczenia go z zasadami, stosowanymi przy przesyłkach wagonowych; mianowicie, zamiast normalnej wagi (1200 kg) przyjęta została minimalna powierzchnia zajętej podłogi (3 m²) przy przyjęciu następujących norm: dla konia 2'5 m², dla bydła 2 m², dla cieląt i źrebiąt 1'0 m², dla trzody chlewnej 0'5 m², dla pozostałych drobnych zwierząt 0'35 m². Iloczyn, otrzymany z pomnożenia tych norm, przez ilość sztuk, daje ilość m², stanowiących podstawę do obliczania przewoźnego. Jeżeli iloczyn ten przekracza 10 m² — przesyłka staje się wagonową, t. zn. następuje obliczenie za całą powierzchnię podłogi. Zmiana ta, stanowiąca uproszczenie obliczenia przewoźnego, daje też naogół dosyć znaczne obniżki w kosztach przewozu.

Wprowadzono też zasady dla obliczania przewoźnego w skrzyniach ładunkowych (kontenerach). Wprawdzie dotychczas ani P. K. P. ani nadawcy w Polsce nie posiadają tego rodzaju urządzeń, mogą jednak zachodzić wypadki dowozu ich z zagranicy. Należy też oczekiwać, że i u nas w niedługim czasie rozpowszechni się ten dogodny sposób przewozu, szczególnie drobnych przesyłek, dający oszczędności na przewoźnym, na opakowaniu, przy ładowaniu i ułatwiający dostawę towaru z domu do domu.

Kończąc na tem omówienie t. zw. „postanowień taryfowych”, przechodzimy do czysto materialnej części taryfy, którą stanowią schematy opłat przewozowych t. zw. (z francuskiego) „baremy”, ujęte w klasach taryfowych, przemianowanych teraz z „normalnych” na „zasadnicze”.

Dział ten szczególnie silnie domagał się uporządkowania, gdyż przeszedł on 2 fragmentaryczne reformy, przeprowadzone pod kątem widzenia walki z konkurencją samochodową, które go zniekształciły i zagmatwały. Mianowicie, w latach 1932 i 1933 w związku z rozwijającą się konkurencją samochodową i pod wpływem różnych posunięć taryfowych w państwach zachodnich przeprowadzono 2 reformy taryfy drobnicowej, z których druga odbiła się też na wyższych i średnich klasach wagonowych. W 1932 r. skasowano dotychczasowe 5 klas drobnicowych, zastępując je jedną, przyczem stawki tej klasy zostały zróżniczkowane w zależności od wagi przesyłki — tak, że ze wzrostem wagi przesyłki malały stawki. Reforma ta oparta była na założeniu, że samochód nie różniczkuje swojej taryfy w zależności od jakości przewożonego towaru, wobec czego i kolej nie może utrzymać tego różniczkowania, o ile nie chce tracić przewozu drobnych przesyłek. Utworzono więc jedną klasę, będącą przeciętną 5 dotychczasowych. Nie zwalczono w ten sposób konkurencji samochodowej, a przeciwnie — kolej za-

częła tracić przewozy towarów tańszych, które przy tworzeniu jednej klasy doznały podwyżki taryfy. Szybko więc wycofano się z błędnej drogi i do istniejącej klasy dodano 2 nowe dla tańszych towarów. Jednocześnie jednak przeprowadzono drugą reformę znowu pod kątem widzenia konkurencji samochodowej. Mianowicie, wydatnie obniżono taryfę drobnicową na najbliższe odległości, wychodząc ze słusznego założenia, że samochód jest na tych odległościach najniebezpieczniejszy. I to jednak nie było skuteczne, gdyż zniżka nie była wystarczająca tembardziej, że na bliskich odległościach samochód dystansuje kolej nietylko taryfowo, ale i innymi ważnymi korzyściami. Obniżka taryfy drobnicowej pociągnęła za sobą konieczność obniżki szeregu klas wagonowych na najkrótszych odległościach, aby utrzymać logiczną rozpiętość pomiędzy stawkami drobnicowemi i wagonowemi. Zaznaczyć należy, że obniżka ta nie dała gospodarzowi prawie żadnych korzyści, gdyż kolej na tak krótkich odległościach prawie nic nie wozi. Zniżka taryfy drobnicowej była wprawdzie rozciągnięta na dalsze odległości, dając uchwytnie różnice jeszcze na 100–150 km, jednak dla przesyłek, zawierających towary o dużej przewozowej zdolności płatniczej, jakimi są z reguły przesyłki drobne, była bez znaczenia. Z punktu widzenia gospodarczego posunięcie to było z gruntu błędne, gdyż uprzywilejowywało przewóz drogich towarów na bliskich odległościach, a więc tam, gdzie to było zbędne, utrudniało motoryzację tam, gdzie właściwie powinna się ona rozwijać, i osłabiało kolej finansowo, utrudniając interwencję tam, gdzie to było gospodarczo właściwe, a więc przy przewozach towarów tańszych na dalekie odległości.

Mając wyżej przytoczone uwagi na względzie przy rewizji zasadniczych klas taryfowych, Ministerstwo Komunikacji kierowało się następującymi wytycznymi: zaniechanie walki konkurencyjnej z samochodem przy przewozie drobnych przesyłek na bliskich odległościach, obniżenie kosztu przewozu na dalekich odległościach, oraz potaniecie obrotu towarów w mniejszych partjach. O realizacji tego ostatniego postulatu wspomniano już wyżej przy omawianiu postanowień taryfowych.

Zaniechanie walki konkurencyjnej z samochodami na krótkich odległościach wyraziło się w niewielkiej podwyżce opłat klas drobnicowych i droższych klas wagonowych na odległościach 5–100 km; np. na 100 km odległości podwyżka w klasie I (drobnicowej) wyniesie gr 7 na 100 kg, w klasie III, do której należą towary tańsze, podwyżka gr 10–14 ograniczy się tylko do 50 km (przewozów wewnętrznych prawie niema). Poparcie samochodów przez wprowadzenie większych podwyżek nie było wskazane, aby nie ułatwiać nowemu środkowi przewozu srurowania cen. Natomiast na odległości powyżej 100 km koszty przewozu drobnicy doznają obniżki, dochodzącej do 12% w klasie I, do 17% w klasie II i do 25% w klasie III, do której należą towary najtańsze.

Podobnie przedstawia się sytuacja w droższych klasach wagonowych, które na bliższych odległościach będą nieco podwyższone, przyczem dla najdroższych towarów i dla odległości, wchodzących w rachubę, podwyżka nie przekracza gr 12 od 100 kg. Tańsze klasy wagonowe (od 11) nie doznają żadnej podwyżki. Natomiast na średnie i dalekie odległości wszystkie klasy doznają obniżki, wahającej się w gra-

nicach 1–15% przy 10-tonnowej normie wagi, a do 30% — przy normie 5-tonnowej.

Z naciskiem podkreślić należy, że niewielka podwyżka taryfy na krótkich odległościach dla droższych towarów nie ma celu fiskalnego, gdyż na wchodzących w rachubę odległościach przewozy kolejowe są wogóle minimalne. Posunięcie to stanowi jedynie dostosowanie taryfy do potrzeb racjonalnej polityki komunikacyjnej.

Równocześnie z powyższymi zmianami uporządkowano układ schematów opłat przewozowych, zdeformowany niefortunną reformą z 1933 r., o czym była mowa wyżej.

Mianowicie, ustanowiono 16 zasadniczych ogólnych klas wagonowych (zamiast obecnych 7), równomiernie rozłożonych w pierwszym stopniu różniczki poziomej, w którym rozpiętość pomiędzy najdroższą i najtańszą klasą wynosi 1 do 4. Dzięki temu schemat taryfowy otrzymał budowę symetryczną. Przez pogłębienie różniczki pionowej (degresji) i wprowadzenie jej również na odległości powyżej 600 km, czego dotychczas nie było, osiągnięte zostało zbliżenie kresów do centrum kraju, a w szczególności kresów między sobą.

Taryfa na przewóz przesyłek drobnych została uporządkowana i ujęta w 3 klasach o 2 normach wagi każda (do 2000 kg i powyżej) o rozpiętości 10%.

Celem przyspieszenia obrotu towarowego obniżono koszty przewozu przesyłek pospiesznych przez wprowadzenie 3 — zamiast dotychczasowej jednej klasy pospiesznej dla przesyłek wagonowych, która była prohibicyjna dla towarów tańszych. Stanowi to dla szeregu towarów obniżkę, dochodzącą na średnich i dalszych odległościach do 50%. Dopłatę za przewóz przesyłek pospiesznych pociągami ruchu osobowego obniżono z 25 do 10%. Klasę specjalną dla zboża (A) obniżono o 10%, a dla zwierząt żywych (Z) o 30% na odległości powyżej 300 km. W klasie dla węgla (C) przywrócono normalną budowę, kasując obecne wyższe opłaty na bliższych odległościach niż na dalszych, co stało się zbędnym spowodowane usunięciem niebezpieczeństwa przenikania węgla angielskiego na rynek polski; klasę dla materiałów drzewnych (B) utrzymano bez zmian.

W klasyfikacji towarów, t. j. w zaszeregowaniu różnych towarów do poszczególnych klas taryfowych, nie przeprowadzono większych zmian, gdyż pomimo spadku cen większości towarów mieszczą się one naogół w granicach, ustalonych pierwotnie dla poszczególnych klas, a dostosowanie w wypadkach, wymagających tego, przeprowadzono w taryfach specjalnych i wyjątkowych. Natomiast w szeregu wypadków uporządkowano i zmieniono układ nomenklatury, jak np. przy materiałach drzewnych, wyrobach papierniczych, nasionach i owocach.

Dokonano również szeregu zniżek w dziedzinie opłat dodatkowych. Wymienimy tutaj obniżkę opłaty za ważenie wagonów, niemieszczących się na wadze, za przeładowanie przesyłek z jednego do drugiego wagonu, za dodatkowe zlecenia nadawcy, za wynajem klatek do przewozu zwierząt, za pojenie za zawiadomienie telefoniczne odbiorcy o przybyciu przesyłek i t. d. Pewne zniżki wprowadzono też za przewozy t. zw. lokalne, t. zn. w obrębie tej samej stacji, pomiędzy stacją a ładownią publiczną i t. p. Uporządkowano i usystematyzowano przytem wykazy opłat dodatkowych i dotyczące ich postanowienia,

wydzielając jednocześnie do zeszytu taryf portowych opłaty dodatkowe w portach ze względu na specjalny ich charakter.

W ten sposób omówione zostały w ogólnych zarysach zmiany, jakie ma przynieść nowe wydanie taryfy towarowej P. K. P. Niema możliwości zupełnego ścisłego obliczenia wyników finansowych tych zmian spowodu braku niektórych danych. Jednak raczej z niedokładnością in minus obliczone one zostały na ok. zł 10 miljn. w stosunku rocznym. Wobec częstych ataków na rzekomą sztywność taryfy kolejowej mogą tu paść zarzuty, że jest to mało. Odpowiedzieć na to można, że akcja zniżkowa taryfy prowadzona jest stale już od 3 bez mała lat. W okresie tym przeciętny poziom kosztów przewozu obniżył się o ok. 30%. W miarę pogłębiania się depresji gospodarczej obniżano taryfy dla dziedzin i kierunków przewozu najbardziej tego potrzebujących, dążąc jednocześnie do obniżania kosztów eksploatacji kolei — tak, aby równowaga budżetu P. K. P. była zachowana. Posunięcia zniżkowe na szeroką skalę o charakterze ogólnym, nieliczące się z kosztami eksploatacji byłyby w naszych warunkach polityką wysoce ryzykowną, bowiem deficytowy budżet kolei nie może u nas obecnie liczyć na pomoc Skarbu lub ratowanie się operacjami kredytowymi. A każdy może przekonać się, przeglądając budżety i plany finansowo-gospodarcze P. K. P. za ostatnie kilka lat, że np. generalna obniżka taryfy towarowej o 30% w 1932 r. nie tylko pozbawiłaby kolej źródeł finansowych na ko-

nieczne renowacje i inwestycje, ale dałaby w wyniku nawet deficytowy budżet eksploatacji kolei. Natomiast obniżenie taryfy o te same 30% w okresie lat 1931—1934 przy jednoczesnej stopniowej kompresji kosztów eksploatacji umożliwiło utrzymywanie stałej równowagi budżetu. Ta ostatnia okoliczność — należy to podkreślić — ułatwiła przeprowadzenie korzystnych operacji finansowych z kapitałem zagranicznym, dzięki czemu, pomimo ciężkiego położenia ogólnogospodarczego, mogą być prowadzone na kolei pożyteczne inwestycje.

W tym stanie rzeczy i obecnie przy ogólnej rewizji taryfy należało być ostrożnym i powstrzymać się od posunięć, narażających silnie już obecnie napięty budżet kolejowy na niechybną utratę tak cennej w naszych warunkach równowagi. W obecnej sytuacji nawet zł 10 miljn. stnowi dla kolei ryzyko duże, tembardziej, że tegoroczna akcja zniżkowa nie skończy się napewno na tej kwocie. Prace nad rewizją taryfy wykazały potrzebę szeregu zniżek głównie dla artykułów rolnych i hodowlanych, a ostatnio wyłoniła się potrzeba pomocy taryfowej dla eksportu materiałów drzewnych. Niewątpliwie, szereg tych potrzeb zostanie w mniejszym lub większym stopniu zaspokojony, co znacznie powiększy ryzyko kolei. Ryzyko to łagodzone jest tylko przez powoli rosnącą ilość przewozów, a usunięte być może tylko przez kompresję wydatków, na co stale zwrócona jest uwaga i kierowane wysiłki zarządu kolejowego.

B. K.

WYNIKI FINANSOWE DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

DZIESIĘĆ LAT działalności w okresie unormowanych do pewnego stopnia stosunków gospodarczych pozwala ocenić wagę istniejącego w Polsce systemu ubezpieczeń społecznych oraz jego wyniki. Ubezpieczenia społeczne w Polsce obejmują 4 dziedziny: 1) ubezpieczenie na wypadek choroby, 2) ubezpieczenie od wypadków, 3) ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci oraz 4) ubezpieczenie na wypadek braku pracy. W uwagach poniższych omówimy pokrótce wyniki finansowe wymienionych wyżej gałęzi ubezpieczeń¹⁾.

Ubezpieczenie chorobowe normuje ustawa o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby z 1920 r., obowiązująca w całej Polsce z wyjątkiem Górnego Śląska, gdzie obowiązuje niemiecka ordynacja ubezpieczeniowa z 1911 r. Ubezpieczeniu chorobowemu podlegają robotnicy i pracownicy umysłowi. Ubezpieczenie chorobowe wykonywały do końca 1933 r. kasy chorych, obecnie — ubezpieczalnie społeczne. Liczba kas chorych wynosiła w 1931 r. 243, w 1932 r. zredukowana została do 61 kas.

Dochody kas chorych składają się głównie ze składki ubezpieczeniowych. Inne dochody, jak: odsetki od zaległych składek, czynsze i t. p. — nie odgrywają większej roli. Wysokość składki ubezpieczeniowej przed wprowadzeniem ustawy scaleniowej wynosiła 7·5% faktycznego zarobku, z czego 4·5% przypadało na pracodawcę, a 3% na pracownika. Ustawa scale-

niowa obniżyła składkę do 5%, płaconą w połowie przez pracodawcę i pracownika. Poniższe zestawienie ilustruje rozwój przeciętnej liczby ubezpieczonych, zestawienie dochodów i wydatków oraz stanu majątkowego w dziale ubezpieczenia chorobowego:

	Przecięt- na liczbę ubezpiecz.	Dochody:			Wydatki:				Niedobór	Stan ma- jątkowy
		ogółem	skład- ki	inne	ogółem	świad- czenia	kosz- ty ad- ministr.	inne		
	tys	m	i	l	j	o	n	y	zł	
1925	1648	137	132	5	144	107	13	23	7	— 7
1926	1693	151	144	7	156	114	14	28	5	— 7
1927	1955	204	194	10	206	149	19	38	2	— 9
1928	2251	263	251	12	267	194	23	50	4	— 10
1929	2382	300	285	15	312	233	27	52	12	— 19
1930	2308	296	273	23	307	234	27	46	11	— 24
1931	2153	258	236	22	276	202	26	48	18	— 0
1932	1958	215	194	21	219	159	22	38	4	— 3
1933	1896	192	173	19	210	138	22	50	18	— 18
1934	1637	108	95	13	128	98	17	12	19	— 19

Z powyższego zestawienia widoczny jest stały wzrost dochodów w okresie 1927—1929. W latach dalszych następuje stopniowy spadek dochodów, który tłumaczy się gwałtownym wzrostem liczby bezrobotnych, jaki miał miejsce w 1930 r. (w 1929 r. liczba bezrobotnych wynosiła 185 tys., podczas gdy do końca 1930 r. wzrosła do 300 tys.) — a przede wszystkim obniżeniem poziomu zarobków, od których zależny jest wymiar składek (składki oblicza się w procentach faktycznych zarobków). Wskaźnik przeciętnego zarobku robotników, zatrudnionych w górnictwie i hutnictwie oraz w wielkim i średnim prze-

1) P. „Ubezpieczenia społeczne w Polsce w latach 1925 — 1934” (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, 1935).

myśle, spadł ze 100 w 1928 r. na 80 w 1934 r. Jednakże suma składek, ściągniętych przez ubezpieczenie chorobowe w 1933 r., znacznie przewyższa sumę składek z 1925 r. i 1926 r. Wzrost ten stoi w ścisłym związku ze wzrostem liczby ubezpieczonych. Przeciętna roczna składka na jednego ubezpieczonego wynosiła w 1925 r. zł 78'68, w 1929 r. wzrosła do zł 119'65, a w 1933 r. spadła znowu do zł 91'29.

Przedmiotem ubezpieczenia chorobowego jest pomoc lecznicza, zasiłek pieniężny, leczenie w szpitalach i zakładach leczniczych, a dla ciężarnych kobiet — pomoc lecznicza i położnicza, zasiłek połogowy oraz zasiłek dla karmiących matek. W okresie kryzysu daje się zauważyć ciekawe zjawisko, mianowicie spadek zasiłków pieniężnych. W 1929 r. zasiłki pieniężne stanowiły 32'8% ogółu świadczeń, a w 1933 r. — już tylko 19'8% ogółu świadczeń. Przeciwnie, wydatki na pomoc lekarską wykazują w powyższym okresie stosunkowy wzrost — z 26'5% w 1929 r. na 35'9% w 1933 r. Ogółem na świadczenia rzeczowe (pomoc lekarska, lekarstwa i opatrunki oraz profilaktyka) przypada w 1933 r. 80'2% wydatków (w 1925 r. 68'8%), na świadczenia zaś pieniężne — 19'8% (w 1925 r. 31'8%).

Wydatki na pomoc leczniczą zależne są w dużej mierze od stanu zdrowotności ubezpieczonych. W 1931 r. na 100 ubezpieczonych chorowało i było niezdolnych do pracy przeciętnie 29 osób, a liczba zachorowań, połączonych z niezdolnością do pracy, wynosi w tymże roku około 42, czyli przeciętnie na każdego chorego przypada 1'4 zachorowania. Na jedno zaś zachorowanie przypada około 14 dni zasiłkowych względnie szpitalnych. Na wysoką liczbę zachorowań wpływa niewątpliwie kryzys gospodarczy, gorszy stan zdrowotności ludności po wojnie, ciężkie warunki mieszkaniowe, połączone z brakiem środków opałow. Ponadto równoległe ze wzrostem bezrobocia wzrasta liczba zachorowań. Niestety, dokładne stwierdzenie współzależności pomiędzy stanem bezrobocia a natężeniem zachorowań natrafia na poważne trudności wobec braku odpowiednich statystyk. O tem, czy obniżenie zdrowotności ma w ogóle miejsce i w jakim stopniu — można zresztą dyskutować. Stosowanie bowiem nowych metod leczenia daje niewątpliwie dodatnie rezultaty, o czym świadczy chociażby spadek zgonów.³

Najbardziej atakowaną pozycją rachunku działalności ubezpieczeń społecznych w ogóle, a więc i kas chorych, są koszty administracyjne. Wysokość kosztów administracyjnych zależna jest od liczby ubezpieczonych, liczby zakładów, stopnia niebezpieczeństwa poszczególnych zawodów i wreszcie oszczędności, stosowanych w administracji. W przeciwieństwie do innych pozycji koszty administracyjne wykazują naogół charakter sztywny, zwłaszcza jeżeli się uwzględni, że wskaźnik składek spadł ze 100 w 1928 r. na 69 w 1933 r., świadczeń ze 100 na 71, a wskaźnik kosztów administracyjnych wykazuje w tym okresie nieznaczny tylko spadek ze 100 na 93, jednak w 1934 r. nastąpił dalszy silny spadek kosztów (mimo przeprowadzenia prac reorganizacyjnych). Z zestawienia dochodów i wydatków wynika we wszystkich latach niedobór, który w okresie 1928 ÷ 1933 r. wzrósł przeszło 4-krotnie. Na pokrycie tego niedoboru kasy chorych korzystają z subwencji Skarbu Państwa oraz zaciągają pożyczki, co znajduje odzwierciedlenie w pozycji stanu majątko-

wego, który w ciągu całego okresu wykazuje przewyżkę pasywów nad aktywami.

Rok 1934 stoi pod znakiem silnego spadku dochodów, który przypisać należy zmniejszonej liczbie ubezpieczonych wskutek zwolnienia pracowników rolnych od ubezpieczenia, a następnie spowodu obniżenia wysokości składki z 7'5% na 5%. Tak znaczne obniżenie dochodów pociągnęło za sobą skurczenie wydatków, tem bardziej, że znaczne sumy zaległych składek okazały się nieściągalnymi.

Lepiej pod prawie każdym względem przedstawia się gospodarka kas chorych na Górnym Śląsku (w 1933 r. było 39 kas):

	Liczba ubezpieczonych	Dochody:			Wydatki:			Nadwyżka (+) lub niedobór (-)	Stan majątkowy	
		ogółem	składki	inne	ogółem	świadczeń	koszty administr.			inne
	tys.		=	i		j	o	n	y	zł
1925	233	19	17	2	20	18	2	0	- 1	13
1926	224	20	17	3	22	20	2	0	- 2	11
1927	247	27	24	3	25	23	2	0	+ 2	15
1928	267	34	31	3	31	29	2	0	+ 3	17
1929	281	40	37	3	37	34	2	1	+ 3	18
1930	272	40	37	3	39	36	3	0	+ 1	22
1931	237	35	32	3	35	32	2	1	0	22
1932	192	28	24	4	27	24	2	1	+ 1	22
1933	172	22	19	3	23	21	2	0	- 1	20
1934	89	17	14	3	16	15	1	0	0	14

Dochody wystarczają w zupełności na pokrycie wydatków, a w okresie 1927 ÷ 1932 wykazują nawet pewną nadwyżkę. Wprawdzie, przeciętna składka na 1 ubezpieczonego jest tutaj wyższa (w 1933 r. przeciętna składka zł 114'33), jednakże i świadczenia przeciętnie na 1 ubezpieczonego utrzymują się na wysokim poziomie (w 1933 r. zł 125'45). Przewszystkiem zaś podkreślić należy fakt, że koszty administracyjne są niższe niż w kasach chorych, działających w pozostałych województwach Polski. W rezultacie, pomimo silniejszego spadku wpływu ze składek, spadek świadczeń ulega słabszemu skurczeniu niż w pozostałych kasach Polski. Na podkreślenie zasługuje również niska suma zaległych składek. Na zł 117 miljn. składek w ubezpieczeniu chorobowym — zł 116 miljn. przypada na kasy chorych, działające na podstawie ustawy z 1920 r., a na kasy chorych Górnego Śląska — zaledwie zł 1 miljn. Nadwyżka dochodów pozwala kasom chorych na gromadzenie dość znacznych rezerw. W 1933 r. nadwyżka aktywów wynosi zł 20 miljn., z czego ok. zł 7 miljn., ulokowane w bankach, stanowi rezerwę płynną. Z uwagi na krótkoterminowy charakter ubezpieczenia chorobowego o lokatach w ścisłym tego słowa znaczenia nie może być mowy. Stąd też tylko nieznaczne kwoty ulokowane są w papierach wartościowych — zł 1 miljn., w pożyczkach hipotecznych — zł 3 miljn., w nieruchomościach — zł 2'7 miljn. Reszta przypada na ruchomości, zaległe składki i t. p. Rok 1934 przynosi zmniejszenie liczby ubezpieczonych, a tem samym i dochodów.

Ubezpieczenie wypadkowe rozciąga się na największą liczbę osób zatrudnionych. W zakresie ubezpieczenia wypadkowego obowiązywały do 1933 r. 2 ustawy, mianowicie ustawa austriacka z 1887 r., obowiązująca w woj. centralnych, wschodnich, południowych oraz na Śląsku Cieszyńskim, wykonywana przez Zakład Ubezpieczenia Wypadkowego we Lwowie, oraz niemiecka ordynacja ubezpieczeniowa

z 1915 r., obowiązująca w woj. zachodnich i na Górnym Śląsku, wykonywana przez 3 zakłady: Wydział Ubezpieczenia od Wypadków Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, Zakład Ubezpieczenia od Wypadków w Rolnictwie w Poznaniu oraz Zakład Ubezpieczenia od Wypadków w Królewskiej Hucie, który działa tylko na Górnym Śląsku. Wyniki liczbowe przedstawiały się następująco:

Liczba ubezpieczonych	Dochody:				Wydatki:				Nadwyżka dochodów	Stan majątkowy	
	ogółem	składki	dochody z majątku	inne	ogółem	świadczeń	koszty administr.	inne			
tys.	m	i	l	j	o	n	y	zł			
1925	2 675	29	28	1	0	16	13	2	1	13	33
1926	2 769	40	35	2	3	22	17	3	1	18	50
1927	3 287	48	44	3	1	30	22	4	4	18	66
1928	3 678	54	48	4	2	33	26	5	2	21	86
1929	3 833	62	56	6	0	40	32	6	2	22	108
1930	3 722	61	54	7	0	45	36	7	2	16	120
1931	3 473	61	52	9	0	48	33	7	3	13	139
1932	3 219	56	49	7	0	50	39	6	5	6	130
1933	3 116	51	45	6	0	48	35	6	7	3	130
1934	1 662 ¹⁾	45	38	6	1	43	35	6	1	2	131

Dochody ubezpieczeń wypadkowych składają się ze składek i dochodów z majątku (oprocentowanie kapitałów i czynsze). Wysokość składki, liczona w procentach rzeczywistego zarobku robotnika, a płacona w całości przez pracodawcę, jest różna w poszczególnych zakładach: najwyższa jest na Górnym Śląsku — 5,8%, najniższa — w b. zaborze rosyjskim i austriackim — 1,1%. Z zestawienia widzimy, że dochody z majątku — w przeciwstawieniu do kas chorych — odgrywają poważniejszą rolę. Wynika to z systemu finansowego, stosowanego w niektórych zakładach, zwłaszcza w Zakładzie Lwowskim. Jest to t. zw. system corocznej repartycji pokrycia kapitałowego przyznanych świadczeń, polegający na tem, że działalność finansowa zakładów opiera się nie tylko na składkach, lecz również na dochodach z oprocentowania rezerw. Największą plagą ubezpieczenia wypadkowego, podobnie zresztą jak i innych działów ubezpieczeń, są poważne zaległości składek ubezpieczeniowych, które w 1933 r. wynoszą zł 48 miljn.

Wydatki ubezpieczenia wypadkowego na świadczenia są funkcją ilości wypadków, ich natężenia oraz wysokości zarobków osób poszkodowanych. Poważny spadek liczby wypadków odszkodowanych, poczynsży od 1930 r., w dziale przemysłowym tłumaczy się w dużym stopniu obniżeniem stanu zatrudnienia, o czem świadczy duży spadek dni roboczych (z 1 652 tys. w 1929 r. do 1 082 tys. w 1932 r.). Gdy liczba ubezpieczonych od wypadków w dziale przemysłowym spadła z 1 865 tys. w 1929 r. na 1 155 tys. w 1933 r., liczba ubezpieczonych w dziale rolnictwa pozostała prawie bez zmian. Łączny koszt ubezpieczenia wypadkowego wynosi ok. zł 50 miljn. Przeciętnie na jednego ubezpieczonego roczna składka wynosi zł 14,23 (1933 r.).

Świadczenia ubezpieczenia wypadkowego składają się prawie wyłącznie z wydatków na renty. Wydatki na akcję zapobiegawczą są naogół nieznaczne:

	Liczba rent płynnych w końcu roku:					Świadczenia rentowe tys. zł
	ogółem	poszkodowanych	wdowich	sierocych	wstępnych	
1925	63 097	45 706	8 914	7 866	611	12 632
1926	66 411	48 560	9 349	7 812	690	16 587
1927	70 755	52 344	9 730	7 837	794	21 077
1928	86 032	66 605	10 452	8 092	903	25 837
1929	95 830	75 603	10 863	8 333	1 031	31 010
1930	102 785	81 783	11 197	8 629	1 176	35 487
1931	109 679	87 946	11 588	8 902	1 243	37 097
1932	103 538	81 193	11 849	9 252	1 244	37 909
1933	105 365	82 466	13 103	8 531	1 265	33 326
1934

Koszty administracyjne ubezpieczenia wypadkowego, liczone w procentach składek, są znacznie wyższe niż w ubezpieczeniu chorobowym i wykazują stały wzrost. W 1925 r. wynosiły one 8,9% przypisu składek, a w 1933 r. wzrosły do 14,2% składek. Przeciętnie na jednego ubezpieczonego koszty administracyjne wynosiły w 1925 r. zł 0,93, a w 1933 r. zł 2,02. Poważny wzrost kosztów administracyjnych ubezpieczenia wypadkowego tłumaczy się wzrostem liczby ubezpieczonych, wzrostem liczby rent płynnych, a również w dużym stopniu systemem obliczania składek, który wymaga dużego nakładu pracy przy kwalifikowaniu zakładów. Bardziej ożywiona akcja zapobiegawcza wpływa również na podwyższenie kosztów administracyjnych, posiada jednak efekt dodatni w kierunku obniżenia wydatków rentowych.

Z zestawienia dochodów i wydatków wynika nadwyżka dochodów najwyższa w latach 1928 i 1929. Nadwyżki te prawie w 100% przypadają na Zakład Lwowski — głównie dzięki systemowi finansowemu, stosowanemu przez ten zakład. W pozostałych zakładach, stosujących system finansowy, podobny jak w kasach chorych, dochody pokrywają się naogół z wydatkami. W konsekwencji również nadwyżka aktywów przypada w lwiej części na Zakład Lwowski. Zaznaczyć należy, że sumy zł 130 miljn., wykazanej jako nadwyżka aktywów, nie można traktować jako czysty majątek. W sumie tej bowiem mieści się poważna pozycja — zł 48 miljn. — składek zaległych, a więc wierzytelności, bardzo trudnych do ściągnięcia. Nadwyżka aktywów ulokowana jest następująco: zł 23 miljn. przypada na lokaty w bankach, zł 18 miljn. na pożyczki hipoteczne, na nieruchomości — zł 17 miljn., reszta — na ruchomości i inne aktywa.

W zakresie ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci brak jednolitego ustawodawstwa. Do wydania ustawy scaleniowej obowiązywały w Polsce następujące ustawy: niemiecka ordynacja ubezpieczeniowa z 1911 r., obowiązująca na terenie woj. poznańskiego i pomorskiego oraz Górnego Śląska (dotyczy ona robotników i wykonywana jest przez Wydział Ubezpieczenia Inwalidzkiego Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, Zakład Ubezpieczenia na Wypadek Inwalidztwa i Starości w Królewskiej Hucie oraz Kasę Emerytalną dla Robotników Kolei Państwowych w b. dzielnicy pruskiej), ustawa austriacka z 1889 r., obejmująca górników (na terenie woj. południowych i Śląska Cieszyńskiego), wykonywana przez Bractwo Górnicze w Krakowie oraz Kasę Bracką w Borysławiu, niemiecka ustawa o bractwach górniczych z 1912 r. na terenie Górnego Śląska (górnicy), wykonywana przez Kasę Pensyjną Spółki Brackiej

¹⁾ Bez robotników rolnych.

w Tarnowskich Górach oraz Kasę Pensyjną Pszczyńskiego Bractwa Górniczego w Katowicach, wreszcie dotycząca ubezpieczenia emerytalne pracowników umysłowych rozporządzenie prezydenta Rzplitej z 1927 r., wykonywane przez Zakłady Ubezpieczeń w Warszawie, Lwowie, Poznaniu i Królewskiej Hucie. Wyniki działalności tego ubezpieczenia były następujące:

Przebiegowa liczba ubezpieczonych tys.	Dochody:				Wydatki:				Nadwyżka (+) lub niedobór (-) zł	Stan majątkowy	
	ogółem	składki	dochody z majątku	inne	ogółem	świadczeń	koszty administr.	inne			
1925	843	45	43	2	0	34	31	2	1	+ 11	45
1926	871	44	41	3	0	36	33	2	1	+ 8	54
1927	894	55	49	5	1	42	38	3	1	+ 13	76
1928	919	65	60	4	1	49	45	3	1	+ 16	90
1929	932	76	69	6	1	56	52	3	1	+ 20	109
1930	880	74	66	7	1	58	53	4	1	+ 16	139
1931	776	71	59	10	1	63	58	4	1	+ 8	146
1932	694	61	49	11	1	61	57	3	1	+ 0	147
1933	671	54	43	11	0	58	54	3	1	- 4	141
1934	1762	116	102	11	3	70	61	7	1	+ 46	187

Z uwagi na system finansowy, zmuszający zakłady ubezpieczenia do tworzenia odpowiednich rezerw¹⁾ celem zabezpieczenia przyszłych roszczeń ubezpieczonych — poza składkami ubezpieczeniowymi poważną pozycję dochodów stanowią dochody z majątku (oprocentowanie kapitałów, czynsze dzierżawne). Przeciętna roczna składka na jednego ubezpieczonego wzrosła w omawianym okresie z zł 27 79 (1925 r.) na zł 36 60 (1933 r.). Ustawowa wysokość składki, liczona w procentach zarobków, wynosi na Górnym Śląsku 5·4% — płaconą w połowie przez pracodawcę i pracownika, w Poznańskim składka wynosi 3·6%, w górnictwie składka wynosi 5·8%, z czego 2·2% przypada na pracodawcę a 3·6% na pracownika.

Świadczenia przedstawiały się w omawianym okresie następująco:

Świadczenia tys. zł	Liczba rent ubezpieczenia emerytalnego:						
	robotników:			dodatkowe górników i kolejarzy.			
	ogółem	ubezpieczonych	członk. rodzin	ogółem	ubezpieczonych	członk. rodzin	
1925	31 430	115 434	68 565	46 869	55 137	19 633	35 504
1926	32 824	122 001	72 586	49 415	57 389	21 513	35 876
1927	38 503	123 086	72 181	50 905	58 874	22 955	35 919
1928	44 778	127 428	75 420	52 008	58 632	23 515	35 116
1929	51 600	142 255	78 303	63 952	59 282	24 479	34 803
1930	52 811	145 931	83 226	62 705	60 951	26 877	34 074
1931	58 162	149 695	87 754	61 941	61 285	29 071	32 214
1932	57 046	152 231	91 552	60 679	62 519	30 517	32 002
1933	53 742	156 878	95 309	61 569	65 266	32 527	32 739
1934	61 305	160 913	98 402	62 421	68 812	35 037	33 775

Ubezpieczenia emerytalne robotników do 1931 r. wykazują nadwyżkę aktywów nad pasywami, co wynika zresztą z systemu finansowego, nakładającego na zakłady ubezpieczeń obowiązek tworzenia odpowiednich rezerw na pokrycie przyszłych rent. Lata 1932 i 1933 — jako lata silnego spadku dochodów, a nieznacznie tylko obniżonych wydatków na świadczenia — wykazują niedobór, kryty z rezerw. Nagromadzone rezerwy ulokowane są następująco: zł 16 miljn. w formie lokat bankowych, na papiery wartościowe przypada zł 34 miljn., na pożyczki hipoteczne zł 18 miljn., na lokaty w nieruchomościach przeszło zł 52 miljn. Na uwagę zasługują

¹⁾ P. Czadankiewicz: „Ubezpieczenia a kredyt długoterminowy” (tyg. „Polska Gospodarcza” Nr. 37/1934, str. 1113).

niskie sumy zaległych składek (w końcu 1933 r. zł 616 tys.).

Spośród ubezpieczeń emerytalnych niewątpliwie najkorzystniej przedstawiają się rachunki działalności zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych, co jest zresztą zupełnie zrozumiałe — zwłaszcza, jeżeli się weźmie pod uwagę, że są to ubezpieczenia stosunkowo młode, i z tego względu liczba uprawionych do świadczeń jest jeszcze nieznaczna:

Liczba ubezpieczonych tys.	Dochody:				Wydatki:				Nadwyżka dochodów	Stan majątkowy	
	ogółem	składki	dochody z majątku	inne	ogółem	świadczeń	koszty administr.	inne			
1925	80	21	18	3	0	2	1	1	0	19	32
1926	81	24	19	4	1	3	2	1	0	21	53
1927	88	34	26	5	3	6	4	1	1	28	81
1928	225	72	64	5	3	10	7	2	1	62	143
1929	249	96	80	13	3	18	13	3	2	78	221
1930	263	105	83	21	1	21	14	4	3	84	305
1931	256	111	82	28	1	22	16	4	2	89	396
1932	240	99	70	28	1	25	20	3	2	74	468
1933	232	99	68	30	1	31	25	3	3	68	536
1934	268	93	59	33	1	37	30	4	2	56	592

Z. U. P. U. stosowały system finansowy ogólnej składki przeciętnej, polegający na tem, że działalność finansowa zakładów opiera się nie tylko na składkach lecz również, i to w dużym stopniu, na dochodach z oprocentowania kapitałów. Wysokość składek przed ustawą scaleniową wynosiła 8%. Z zestawienia wynika, że dochody z majątku w 1933 r. wynosiły prawie 1/3 ogółu dochodów i wystarczały na pokrycie prawie całości wydatków łącznie z kosztami administracyjnymi.

Świadczenia Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych są to w pierwszym rzędzie świadczenia rentowe, a następnie odprawy jednorazowe oraz wydatki na lecznictwo, prowadzone w własnym zakresie:

Świadczenia rentowe tys. zł	Liczba rent płynnych w końcu roku:					
	ogółem	inwalidzkich	starczych	wdowich sierocych		
1925	1 043	3 065	465	374	1 014	1 212
1926	1 484	3 719	625	495	1 236	1 363
1927	1 909	4 101	781	578	1 388	1 354
1928	4 612	5 099	1 016	838	1 605	1 640
1929	5 702	6 232	1 318	1 044	1 970	1 888
1930	7 141	7 335	1 758	1 225	2 257	2 095
1931	9 289	8 790	2 435	1 389	2 631	2 335
1932	11 719	10 564	3 456	1 539	3 045	2 524
1933	18 617	14 235	5 034	2 954	3 658	2 589
1934		17 658		9 884		7 774

Liczba rent, jak to zaznaczono, jest stosunkowo nieznaczna, z każdym jednak rokiem daje się zauważyć wzrost liczby uprawionych do pobierania renty, co pociąga w konsekwencji zwiększenie wydatków na świadczenia. Poza wzrostem liczby uprawionych na wzrost świadczeń rentowych wpływa również wzrost przeciętnej wysokości renty miesięcznej. Przeciętna wysokość renty miesięcznej inwalidzkiej wynosiła w 1928 r. zł 115, a w 1933 r. zł 153. Renta starcza wzrosła z zł 115 na zł 157, wdowia — z zł 66 na zł 78. Pozostałe świadczenia, wśród których najwyższe sumy wykazują jednorazowe odprawy, utrzymują się, począwszy od 1929 r., na jednakowym poziomie.

Poważne kwoty nadwyżek dochodów lokowane są w odpowiedni sposób, przepisany ustawą. W końcu

1933 r. nadwyżki aktywów wynosiły zł 536 miljn. Rzecz prosta, że nie można traktować jako lokaty zaległych składek, których suma w 1933 r. dochodziła do zł 69 miljn., ani też ruchomości oraz innych aktywów — w sumie zł 45 miljn. Rezerwy w ścisłym tego słowa znaczeniu ulokowane są w sposób następujący: na lokaty w papierach wartościowych przypada zł 195 miljn., nieruchomości — zł 95 miljn., pożyczki hipoteczne — zł 69 miljn., rezerwy płynne w postaci kapitałów, ulokowanych w bankach, wynoszą zł 73 miljn.

	D o c h o d y:			W y d a t k i:			Nadwyżka (+) lub niedobór (-)	Stan majątkowy	
	ogółem	składki	inne	ogółem	świadczenia	koszty administ. ac.			inne
	t	y	s	i	ą	c	e	zł	
1925	22 056	20 686	1 370	26 325	23 174	3 151	—	- 4 269	— 7 461
1926	30 847	27 094	3 753	23 933	19 444	4 369	120	+ 6 914	— 546
1927	49 180	44 319	4 861	22 421	16 839	5 556	26	+ 26 759	+ 25 746
1928	69 724	62 676	7 048	28 353	22 221	6 067	65	+ 41 371	+ 51 377
1929	75 903	69 705	6 198	62 284	55 312	6 751	221	+ 13 619	+ 74 763
1930	71 350	67 377	3 973	132 022	121 464	10 269	289	- 60 672	+ 11 507
1931	66 729	62 245	4 484	142 377	130 388	10 469	1 520	- 75 648	- 64 281
1932	53 013	50 764	2 249	120 547	109 874	8 640	2 033	- 67 534	- 132 316
1933	56 111	52 138	3 973	57 839	48 781	6 175	2 883	- 1 728	- 134 926
1934	59 900	56 733	3 167	41 809	33 558	5 647	2 604	+ 18 091	- 116 834

Z. U. P. U. pracują do 1933 r. z nadwyżką dochodów — pozwala im to stworzyć odpowiednie rezerwy, z których pokrywane są niedobory lat 1931–1933, co znajduje swój wyraz w bilansach. W przyszłości liczyć się należy z niedoborem w tej dziedzinie ubezpieczeń.

Co się tyczy ubezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników — to rachunek działalności wykazuje już w 1929 r. niedobór w wysokości zł 3 miljn., który w 1930/31 r. wzrósł do zł 60 miljn. Nieznaczne stosunkowo rezerwy, nagromadzone w latach pomyślnej konjunktury, nie wystarczają na pokrycie niedoborów — tak, że w 1933 r. nadwyżka pisywów wynosi przeszło zł 136 miljn. W rezultacie Skarb Państwa poza normalną dopłatą 50% w składkach zaliczał Funduszowi Bezrobocia sumy, potrzebne na pokrycie niedoborów. Na dz. 1/V 1934 r. suma tego zaliczenia wynosiła zł 156 miljn.

Metoda szacowania obciążenia społeczeństwa ubezpieczeniami społecznymi bywa różna, zależnie od celu, któremu ma służyć. Znalezienie metody obiektywnej jest rzeczą niezmiernie trudną, dlatego też w poniższych uwagach pojęcie ciężarów socjalnych ograniczono jedynie do stwierdzenia wydatków społeczeństwa na ubezpieczenia społeczne. Wydatki te przejawiają się w składkach ubezpieczeniowych w ogólnej ich sumie, t. zn. w składkach, płaconych przez pracodawców i pracowników, oraz w dopłatach Skarbu Państwa. W rzeczywistości jednak jako ciężary socjalne uważać należałoby tylko składki, płacone przez pracodawców, oraz sumy, płynące ze Skarbu Państwa. Wydatki społeczeństwa na ubezpieczenia społeczne w/g rodzajów ubezpieczeń i w poszczególnych latach omawianego okresu przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

Ubezpieczenie na wypadek braku pracy regulują 2 ustawy, mianowicie ustawa o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia z 1924 r., która obejmuje wszystkich robotników prócz robotników rolnych, a wykonywana jest przez Fundusz Bezrobocia, oraz rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych z 1927 r., któremu podlegają pracownicy umysłowi, a które prowadzone jest przez Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. Wyniki finansowe działalności tego ubezpieczenia przedstawiają się następująco:

Rodzaj ubezpieczenia	Ogółem	Składki płacone przez:		Dopłaty i subwencje Skarbu Państwa
		pracodawców	pracowników	
Ubezpieczenie chorobowe:	196	112	81	3
a) Polska bez G. Śląska	176	104	69	3
b) Górny Śląsk	20	8	12	—
Ubezpieczenie emerytalne:	123	59	52	12
a) robotników	54	22	21	11
b) pracowników umysł.	69	37	31	1
Ubezpieczenie od wypadków	45	45	—	—
Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia:	52	25	16	11
a) robotników	33	16	6	11
b) pracowników umysł.	19	9	10	—
Ogółem w 1933 r.	416	241	149	26
1932	451	264	161	26
1931	539	312	198	29
1930	563	344	219	30
1929	610	355	224	31
1928	530	309	193	28
1927	390	230	138	22
1926	292	173	103	16
1925	262	155	96	11

Jak z powyższego zestawienia wynika, na pierwsze miejsce pod względem kosztów ubezpieczeń wysuwa się ubezpieczenie chorobowe, którego koszt wynosi 47% ogólnych kosztów, następnie ubezpieczenia emerytalne — 30%, bezrobocia i wypadkowe. W porównaniu z dochodami skarbowymi z danin publicznych i monopolów, które w roku 1933/34 wynosiły zł 1 602 miljn., dochody ubezpieczeń społecznych stanowią 25%, a 5% wartości dochodu społecznego, obliczanego dla 1933 r. na ok. zł 9 miljard. Z zestawienia wynika, że największy ciężar ponoszą pracodawcy, na których przypada 57%, udział pracowników w ogólnej sumie kosztów wynosi 36%, udział Państwa — 7%

C. J.

KRONIKA GOSPODARCZA

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W CZERWCU 1935 R. — Wydobycie węgla kamiennego w czerwcu i w I półroczu 1935 r. przedstawiało się następująco:

Tablica I

Rejony węglowe	Czerwiec		Styczeń ÷ czerwiec		
	1 9 3 5		1 9 3 5		1913
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Śląski	1 544 752	57·60	9 931 806	62 03	16 091 052
przec. dzienna	70 216	65 02	67 903	62 88	107 994
Dąbrowski . .	354 132	62·32	2 547 444	74·72	3 409 348
przec. dzienna	16 097	69 64	17 329	74·97	23 116
Krakowski . .	128 095	78 00	886 651	89·98	985 398
przec. dzienna	5 822	88·04	6 032	91·21	6 613
Ogółem:	2 026 979	59·37	13 415 901	65·49	20 485 798
przec. dzienna	92 135	66·90	91 264	66·27	137 723

Wzrost (+), względnie spadek (—) wydobycia w czerwcu r. b. w porównaniu z majem r. b. oraz z czerwcem 1934 r. ilustruje poniższe zestawienie:

W stosunku:

Rejony	do maja 1935 r.		do czerwca 1934 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 33 119	2·19	— 60 151	3·75
Dąbrowski . .	— 26 500	6·96	— 18 702	5·02
Krakowski . .	— 3 044	2·32	+ 5 867	4·80
Ogółem:	+ 3 575	0·18	— 72 986	3·48

Jak wynika z tego zestawienia, wydobycie węgla kamiennego w czerwcu w porównaniu z majem wzrosło o 0·18%, pozostaje jednak niższe o 3·48% w stosunku do analogicznego miesiąca 1934 r. Podkreślić przytem należy, że wydobycie w rej. śląskim wzrosło, zmalało natomiast w rej. dąbrowskim i krakowskim, jako w rejonach, dostarczających głównie węgiel na cele opału domowego. Od początku roku, t. j. w I półroczu 1935 r., wydobyto węgla 13 415 901 tys. t — wobec 13 386 122 t w analogicznym okresie poprzedniego roku, a zatem o 29 779 t (0·22%) więcej.

Ogólny zbył węgla kamiennego w czerwcu r. b. w porównaniu z majem nieznacznie wzrósł — głównie wskutek zwiększenia się eksportu, gdyż zbył krajowy kształtował się znikłowo.

Ponieważ zbył krajowy zmalał, a eksport wzrósł, przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło dość znaczne przesunięcie na korzyść eksportu: gdy w maju, mianowicie, udział zbytu krajowego w ogólnym zbyciu węgla wynosił 64·80%, a eksportu — 35·20%, to w czerwcu zbył krajowy zmalał do 60·45%, a eksport wzrósł do 39·55%.

Wzrost (+) względnie spadek (—) zbytu krajowego w czerwcu w porównaniu z majem ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 26 793	3·25	+ 101 351	18·62
Dąbrowski . .	— 23 697	9·05	— 3 381	3·08
Krakowski . .	— 4 177	3·51	+ 195	70·91
Ogółem:	— 54 667	4·54	+ 98 165	15·00

Jak wynika z tabl. II, zbył węgla w kraju w czerwcu wykazał w globalnej sumie pewien spadek, malejąc w porównaniu z majem o 4·54%. Na spadek zbytu krajowego wpłynęło głównie sezonowe zmniejszenie się zapotrzebowania węgla na cele opału domowego, podczas gdy zbył węgla ze strony przemysłu, jak i dostawy dla kolei żelaznych wykazały tylko nieznaczne odchylenia. Odnośnie do zapotrzebowania węgla ze strony przemysłu, podkreślić należy, że w miesiącu sprawozdawczym zaszły dość poważne przesunięcia w odbiorze węgla przez poszczególne gałęzie przemysłu. Podniosły się znacznie wysyłki węgla dla przemysłu cementowego oraz dla cukrowni — w związku z gromadzeniem zapasu węgla na kampanię produkcyjną, obniżyły się natomiast dostawy dla przemysłu hutniczo-żelaznego, jak również dla koksowni, a także uległy pewnej redukcji dostawy dla przemysłu włókienniczego oraz rolnictwa łącznie z jego przemysłami przetwórczymi. W pozostałych gałęziach produkcji nie zaobserwowano w czerwcu większych odchyień w stosunku do poprzedniego miesiąca. Zbył krajowy w I półroczu 1935 r. wynosił 7 749 259 t — wobec 7 154 611 t w analogicznym okresie 1934 r., a zatem wzrósł w r. b. o 594 648 t, czyli o 8·31%.

Jak ilustruje tabl. III, eksport węgla kamiennego w czerwcu w porównaniu z majem wzrósł o 98 165 t (15%), przyczem podkreślić należy, że wzrost eksportu dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, natomiast wywóz z rej. dąbrowskiego nieznacznie zmalał. Wzrost wywozu został spowodowany zwiększeniem wysyłkami do wszystkich grup rynków prócz zachodnio-europejskiej. Wysyłki na rynki środkowo-europejskie kształtowały się korzystnie wskutek wzrostu wywozu do Austrii w związku z większym przydziałem pozwoleń przywozowych. Zanotować należy, że w miesiącu sprawozdawczym zaprzestano wysyłek do Węgier — w związku z trudnościami otrzymania należności w clearingu z tym krajem. Eksport na rynki skandynawskie wykazał tendencję zwykłą, przyczem wzrosły wysyłki do Danii w następstwie liberalniejszego przydziału certyfikatów walutowych importerom polskiego węgla. Wywóz na rynki bałtyckie kształtował się nagle korzystnie, przyczem zanotować należy, że — po pewnej przerwie — wznowiono wysyłki do Estonii. Wywóz na rynki zachodnio-europejskie kształtował się znikłowo pod wpływem zmniejszonych wysyłek do Francji. Najpoważniejszy wzrost eksportu cechował rynki południowo-europejskie w związku z wzmocnionymi wysyłkami do Włoch wskutek pozytywnego wyniku rokowań handlowych, jakie po dłuższej przerwie, podjęte zostały między Polską a tem państwem. Omawiając eksport na rynki południowo-europejskie, nie można pominąć faktu, który poważnie może wpłynąć na rozwój naszego eksportu do Włoch, a mianowicie silnego wzrostu frachtów do portów morza Śródziemnego, co niewątpliwie łączy się z włoskimi ograniczeniami dewizowymi. Wywóz na rynki pozaeuropejskie w miesiącu sprawozdawczym utrzymał się mn. w. na poziomie poprzedniego miesiąca. Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również dla celów bunkrowych — doznały w miesiącu sprawozdawczym pewnej poprawy, pozostającej w związku z ogólnym ożywieniem w dziedzinie eksportu. Ogólny eksport w I półroczu 1935 r. wynosił 4 311 541 t — wobec 4 758 119 t w analogicznym okresie 1934 r., a zatem zmalał o 9·39%.

Całkowity obrót węgla, koksu i brykietów w czerwcu 1935 r. ilustruje tabl. IV, z której widać, że zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych w miesiącu sprawozdawczym nieznacznie zmalały.

W związku z mniejszą o 3 liczbą dni roboczych w czerwcu w porównaniu z majem (22 wobec 25), liczba wszystkich dniówek odrobionych spadła do 1 184 054, czyli o 23 626 (1·96%); w tej liczbie zmniejszyła się liczba dniówek zwykłych odrobionych o 33 006 (2·80%), wynosząc 1 143 824, natomiast liczba dniówek nadliczbowych wzrosła do 40 230, t. j. o 9 380 (30·41%).

Liczba wszystkich dniówek opuszczonych zmniejszyła się w czerwcu o 165 141 (33·16%) i wynosiła 332 903, stanowiąc 29·10% zwykłych dniówek odrobionych. Spadek dniówek opuszczonych został spowodowany głównie zmniejszeniem się t. zw. „świętówek” o 164 391 (43·34%) do 214 917, wynosząc 18·79%

zwykłych dniówek odrobionych wobec 32'23% w maju. Natomiast liczba dniówek urlopowych — jak zwykle w okresie letnim — wzrosła, a mianowicie do 65 542 czyli o 1 540 (2'41%).

Zbyt węgla kamiennego w Kraju — w czerwcu 1935 r.

Tablica II

Rodzaj odbiorców	Czerwiec 1935 tonn	Styczeń ÷ czerwiec			
		1 9 3 5		1 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	75 145	553 034	7 14	473 564	6 62
innych metali	27 164	172 315	2 22	195 355	2 73
Koksownie	135 473	899 729	11 61	858 888	12 00
Brykielniarstwo	12 016	81 701	1 05	117 913	1 65
Gazownie	18 371	135 918	1 75	127 717	1 79
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie niemające węgla własnego ¹⁾)	2 461	24 446	0 32	24 826	0 35
Naftowy	4 624	29 643	0 38	40 791	0 57
Solny	6 640	45 705	0 59	50 370	0 70
Cementowy, ceramiczny oraz cegielniarski i wapienniki	93 420	370 600	4 78	360 992	5 05
Obróbczy (metalowy i inny)	6 487	62 982	0 81	55 138	0 77
Chemiczny	27 218	189 360	2 44	154 702	2 16
Garbarski i przetworów zwierzęcych	2 426	17 506	0 23	19 585	0 27
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	30 097	253 859	3 28	219 808	3 07
Cukrowniczy	35 461	72 578	0 94	62 630	0 88
Papierniczy	23 064	158 6 4	2 05	151 540	2 12
Włókienniczy	49 240	368 057	4 75	340 023	4 75
Inne gałęzie przemysłu	104 787	666 200	8 60	704 819	9 85
Razem przemysł¹⁾:	654 094	4 102 267	52 94	3 958 661	55 33
II.—Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	212 103	1 396 906	18 03	1 364 515	19 07
Żegluga	2 660	9 732	0 12	7 520	0 10
Instytucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	33 180	206 238	2 66	204 127	2 85
Wojskowość	30 602	109 243	1 41	115 027	1 61
Instytucje państw.	7 319	57 887	0 75	53 417	0 75
Opał domowy ²⁾	81 518	800 682	10 33	627 320	8 77
Pośrednicy	128 893	1 066 304	13 76	824 024	11 52
Razem inni odbiorcy²⁾:	496 275	3 646 992	47 06	3 195 950	44 67
Ogółem w kraju:	1 150 369	7 749 259	100 00	7 154 611	100 00

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek zwykłych odrobionych 17'04, wszystkich opuszczonych 4'96. w tem „świętówek” 3'20; w maju odpowiednie liczby wynosiły: 17'57, 7'43 i 5'66.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w porównaniu z majem o 129 (0'19%) i wynosiła 67 124.

Przeciętne wydobywanie na robotniko-dniówkę w czerwcu w porównaniu z majem w rej. śląskim wzrosło o 45 kg i wynosiło 1 968 kg, natomiast w rej. krakowskim zmalało o 36 kg do 1 330 kg, a w rej. dąbrowskim pozostało na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 1 264 kg.

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Ekspert węgla kamiennego — w czerwcu 1935 r.

Tablica III

KRAJE	Cz. rwiec 1935 tonn	Styczeń ÷ czerwiec			
		1 9 3 5		1 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki środkowo-europejskie					
Austria	98 284	516 964	11 99	573 581	12 06
Węgry	75 724	369 931	8 58	396 159	8 33
Czechosłowacja	—	2 385	0 06	4 223	0 09
Niemcy	20 119	142 102	3 29	165 278	3 47
	2 441	2 546	0 06	7 921	0 17
II.—Rynki skandynawskie					
Szwecja	268 905	1 486 007	34 47	1 533 487	32 23
Norwegia	169 766	997 988	23 15	1 154 345	24 26
Dania	31 018	225 919	5 24	126 370	2 66
Islandia	51 036	212 220	4 92	192 342	4 04
Finlandia	3 150	8 410	0 20	13 815	0 29
	13 935	41 470	0 96	46 615	0 98
III.—Rynki bałtyckie					
Łotwa	9 794	24 415	0 57	3 755	0 08
Litwa	8 144	22 235	0 52	330	0 01
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonia	1 650	2 180	0 05	3 425	0 07
IV.—Rynki zachodnio-europejskie					
Francja	121 659	787 002	18 25	1 383 857	29 08
Belgia	88 617	521 605	12 10	481 573	10 12
Holandia	20 405	125 752	2 91	306 885	6 45
Irlandia	4 400	55 093	1 28	158 420	3 33
Szwajcaria	—	45 825	1 06	388 009	8 15
Anglia	8 237	38 727	0 90	47 370	1 00
	—	—	—	1 600	0 03
V.—Rynki południowo-europejskie					
Włochy	147 378	920 290	21 34	800 833	16 83
Jugosławia	140 348	823 006	19 09	716 227	15 05
Rumunia	7 030	32 300	0 75	17 613	0 37
Grecja	—	6 180	0 14	15 303	0 32
Hiszpania	—	44 494	1 03	49 690	1 05
Portugalia	—	4 200	0 10	—	—
Malta	—	2 030	0 05	2 000	0 04
	—	8 080	0 18	—	—
VI.—Rynki pozaeuropejskie					
Algier	29 342	170 674	3 96	130 293	2 74
Egipt	16 680	56 946	1 32	74 015	1 56
Pozostała Afryka	5 520	38 019	0 88	15 550	0 33
Argentyna	—	7 320	0 17	7 130	0 15
Brazylja	6 100	51 615	1 20	22 018	0 46
Inne kraje	—	—	—	2 000	0 04
	1 042	16 774	0 39	9 580	0 20
VII.—Węgiel okrętowy					
	49 737	259 286	6 01	209 970	4 41
Razem zagran.:	725 099	4 164 638	96 59	4 635 776	97 43
VIII.—W. M. Gdańsk					
	27 623	146 903	3 41	122 343	2 57
Ogółem:	752 722	4 311 541	100 00	4 758 119	100 00

Przeciętny zarobek w gotówce dorosłego mężczyzny na dniówkę odrobioną nie uległ poważniejszym zmianom i wynosił w czerwcu: w rejonie śląskim \bar{x} 8'42, w rejonie dąbrowskim \bar{x} 6'74 i w rejonie krakowskim \bar{x} 6'19.

W następstwie mniejszej liczby dniówek odrobionych, przypadającej na przeciętnie zatrudnionego robotnika, zmniejszył się przeciętny całkowity dochód dorosłego mężczyzny i wynosił: w rejonie śląskim \bar{x} 168'93 w czerwcu — wobec \bar{x} 170 61 w maju, w rejonie dąbrowskim \bar{x} 125'24 — wobec \bar{x} 131'67 i w rejonie krakowskim \bar{x} 104'35 — wobec \bar{x} 107'33.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, chociaż niejednolicie dla poszczególnych rejonów obliczony, wzrósł i wynosił: w rej. śląskim \bar{x} 140'14 wobec \bar{x} 139'06 w maju a w rej. dąbrowskim pozostał bez zmian, wynosząc \bar{x} 99'30.

Obiót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskim — w czerwcu 1935 r.
(w tonnach)

Tabela IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwłokach na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagranicę	Razem	Cele własne zakł.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	1 125 368	1 544 752	2 663 178	797 479	645 733	1 443 212	105 068	18 104	1 412	125 184	1 568 396	1 094 782
Dąbrowski	388 898	354 132	740 084	238 071	106 519	344 900	34 672	6 162	751	41 585	386 175	353 909
Krakowski	1 607 106	128 095	220 914	114 819	470	115 289	16 066	2 644	241	18 950	131 239	86 675
Ogółem:	1 657 299	2 026 979	3 624 176	1 150 369	752 722	1 903 091	156 406	30 443	2 404	185 719	2 088 810	1 535 866
W ę g i e l b r u n a l n y												
Zawiercki	591	633	1 224	458	—	458	96	—	4	100	558	666
Wschodnio-małop.	1 175	159	1 334	156	—	156	10	—	—	10	166	1 166
Poznańsko-pomorski	233	—	233	—	—	—	—	—	—	—	—	243
Ogółem:	1 999	792	2 791	614	—	614	106	—	4	110	724	2 067
K o k s												
Śląski	261 733	101 911	363 644	63 398	17 604	81 002	32	—	—	32	84 034	282 610
B r y k i e t y												
Śląski	3 682	12 447	16 129	12 449	805	13 254	23	—	1	24	13 278	2 851

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W LIPCU 1935 R. — Wydobycie ropy w lipcu r. b. wynosiło 4 365 cystern brutto (w czerwcu r. b. 4 147 cyst.), a mianowicie: w okr. jasielskim 825 cyst. (772), drohobyckim 3 225 cyst. (3 081) i stanisławowskim 315 cyst. (294). Z tych ilości — na ropę marki podstawowej przypadało 2 414 cyst. (2 306) i na marki specjalne 1 951 cyst. (1 841).

Gazów ziemnych wydobyto 35 602 tys. m³ (35 331), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 9 182 (9 517), drohobyckim 22 765 (22 338) i w stanisławowskim 3 655 (3 476).

Cena ropy brutto marki borysławskiej, zakupywanej przez „Polmin”, ustalona została w wysokości niezmięnionej zł 1 350 za cysternę 10-tonnową.

Również bez zmiany pozostały ceny gazu ziemnego w rejonie borysławskim — zł 4 15 za 1 m³.

Czynnych było w lipcu 730 (724) kopalń ropy i gazów, zatrudniających 9 122 robotników (8 889).

Nowych otworów uruchomiono 24 (w czerwcu 12).

Poszukiwania terenów naftowych metodą sejsmiczną i geoelektryczną przeprowadzono w lipcu w całym szeregu gmin, uzyskując przeważnie dodatnie wyniki.

Z nowych dowierceń bardzo znaczne jest dowiercenie — oprócz gazów — pierwszych śladów ropy w Uhersku (pow. Stryj) — miejscowości, znajdującej się w sąsiedztwie najbliższych w Polsce pól gazowych: Daszawy — Gelsendorf. Ślady ropy zostały nawiercone przez wiercenie państwowe „Polmin U/I” w głęb. 832, 851 i 890 m.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w lipcu 4 402 cyst. ropy (w czerwcu 4 019 cyst.).

Otrzymano z tego 4 084 cyst. różnych produktów naftowych (w czerwcu 3 736), w tem (w cysternach): 739 benzyn, 1 244 nafty, 760 olejów: gazowego i opałowego, 724 olejów smarowych, 206 parafiny oraz 411 innych produktów naftowych.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem do spożycia w kraju ogółem 2 312 cyst. (1 974), w tem (w cysternach): 625 benzyn, 547 nafty, 463 olejów: gazowego i opałowego, 341 olejów smarowych, 45 parafiny oraz 291 innych produktów naftowych.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport ogółem 1 780 cyst. (1 624), w tem (w cysternach): 704 benzyn, 394 nafty, 258 olejów: gazowego i opałowego, 224 olejów smarowych, 178 parafiny oraz 22 innych produktów naftowych.

Zapasy produktów naftowych w rafinerjach w dn. 31/VII r. b. wynosiły ogółem 20 236 cyst. (w dn. 30/VI 20 063 cyst.), w tem (w cysternach): 1 647 benzyn, 4 961 nafty, 960 olejów: gazowego i opałowego, 6 735 olejów smarowych, 451 parafiny oraz 5 482 innych produktów naftowych. Zapasy ropy w rafinerjach w dn. 31/VII r. b. wynosiły 3 449 cyst. (w dn. 30/VI 2 709 cyst.).

Czynnych było 26 zakładów, które zatrudniały 3 430 robotników.

Zakłady gazolinowe w lipcu r. b. przerobiły 21 037 tys. m³ gazu (w czerwcu 21 339 tys. m³), otrzymano 339 cyst. gazoliny (312). Wysłano do rafinerji celem domieszania do benzyn ciężkich oraz na zapotrzebowanie krajowe razem 344 cyst. (297); wysłano zagranicę 1 cyst. (w czerwcu nic). Czynnych było 26 zakładów, zatrudniających 331 robotników.

ROLNICTWO

KREDYTY INWESTYCYJNE W MLECZARSTWIE. —

W wykonaniu uchwał Komitetu Ekonomicznego Ministrów, ustalających politykę rolniczą Rządu na rok 1935/36, przewidziane jest w najbliższym czasie uruchomienie w Państwowym Banku Rolnym z lokaty Banku Polskiego kredytów inwestycyjnych dla mleczarstwa w globalnej sumie ok. zł 7 miljn. Kredyty te przeznaczone będą na rozbudowę i zaopatrzenie w odpowiednie urządzenia techniczne przemysłu mleczarskiego.

Główne warunki korzystania z tego kredytu będą następujące: czas trwania kredytu, przeznaczony na budowę, rozbudowę, remont i t. p. pomieszczeń mleczarskich ustalono na lat 40, kredytu na zakup maszyn i urządzeń — na lat 15, przyczem dostawa maszyn ma być tak zorganizowana, by umożliwić uzyskanie tych maszyn (przeważnie pochodzenia zagranicznego) na najdogodniejszych warunkach.

Udzielany kredyt na powyższe cele będzie niskoprocentowy (1% dla Banku Polskiego i dodatek dla Państwowego Banku Rolnego za administrację). Spłaty rat będą, o ile możliwości, ujęte w formę amortyzacji z doliczeniem odpowiednich kwot do oprocentowania.

Z kredytu będą mogły korzystać przede wszystkim mleczarnie, mogące odegrać rolę w eksporcie, w dalszej natomiast kolejności — nastawione na wewnętrzny odbiór swej produkcji.

Spółdzielnie mleczarskie, reflektujące na wymienione kredyty, będą składały podania za pośrednictwem Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych R. P. (względnie jego oddziałów) w porozumieniu z izbami rolniczymi. Podania te będą opiniowane przez wymienione instytucje oraz właściwą zainteresowaną mleczarską centralę handlową. Ostateczna jednak decyzja co do udzielenia kredytu przez Bank Rolny będzie mogła zapaść po rozpatrzeniu listy podań spółdzielni mleczarskich przez Min. Rolnictwa i Ref. Roln.

Równocześnie — w myśl życzenia Ministerstwa — Związek Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych R. P. przystąpił do ogłoszenia konkursu na sporządzenie projektów (w kilku typach) budynku dla mleczarni wraz z instalacją maszynową. Po ogłoszeniu wyników konkursu nowe budynki mleczarskie powinny być stawiane według projektów konkursowych, które Związek zamierza nabyć.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

STRUKTURA WYMIANY TOWAROWEJ
POLSKO-EGIPSKIEJ

Na tle coraz bardziej wzrastającej w ostatnich latach reglamentacji przywózowej, stosowanej w różnych formach przez kraje europejskie, oraz w świetle ujemnego salda bilansu handlowego Polski z krajami pozaeuropejskimi wyłoniła się z punktu widzenia aktywizacji naszego bilansu handlowego konieczność rozszerzenia ekspansji eksportowej na rynki pozaeuropejskie.

O stopniu zainteresowania eksportu polskiego rynkami pozaeuropejskimi świadczą odnośne liczby udziału rynków pozaeuropejskich w ogólnym eksporcie polskim. W 1928 r. wywieźliśmy na te rynki towarów o wartości zaledwie 2·7% ogólnego wywozu, podczas gdy w 1933 r. — 7·8%, a w r. ub. — 13·1%. Z porównania liczb obrotu towarowego Polski z poszczególnymi częściami świata w latach 1933 i 1934 wynika, iż ujemne saldo bilansu handlowego Polski uległo w 1934 r. znacznej redukcji z Azją, z Ameryką Północną, Środkową i Południową, natomiast pogorszeniu — z Afryką i Oceanją. Stałe niekorzystne dla Polski kształtowanie się obrotów z krajami zamorskimi jest związane z importem surowcowym, niezrównoważonym w odpowiednim stopniu eksportem towarów polskich do tych krajów.

Najpoważniejszą pozycją importową z Afryki do Polski — na podstawie liczb dla 1934 r. — jest bawełna, sprowadzana z Egiptu w znacznych ilościach na potrzeby cienkoprzędnego przemysłu bawełnianego. W ostatnich latach ilość i wartość tego surowca, sprowadzonego do Polski, wyniosła:

Rok	„	tys. zł
1928	22 043	13 786
1931	29 839	10 631
1932	39 734	8 442
1933	46 539	9 946
1934	85 543	17 120

W stosunku do ogólnego przywozu bawełny do Polski w 1934 r. — import bawełny egipskiej wynosi 12·6% pod względem ilości, a 15·1% pod względem wartości. Tak znaczna pozycja przywozu nie znajdowała dotychczas odpowiednika we właściwym udziale wywozu do Egiptu, gdyż wartość całkowita tego wywozu reprezentuje w 1934 r. zaledwie 22% wartości importowanej bawełny egipskiej. Bilans obrotu towarowego Polski z Egiptem w latach 1928 ÷ 1934 kształtował się następująco (w tys. zł):

	Import	Eksport	Saldo ujemne
1928	14 319	2 996	11 323
1931	12 120	3 953	8 167
1932	8 821	2 639	6 182
1933	10 142	2 654	7 488
1934	17 244	3 916	13 328
1935 (7 miesięcy)	8 599	2 1 3	6 416

Z danych tych wynika, iż import z Egiptu do Polski stanowi stosunkowo znaczną pozycję w całkowitym przywozie do Polski, a mianowicie w 1934 r. — 2·2%, a natomiast eksport z Polski do Egiptu — zaledwie 0·4% ogólnego naszego wywozu.

Przechodząc do scharakteryzowania eksportu polskiego do Egiptu, należy zauważyć, iż pierwsze poważniejsze tranzakcje eksportowe z Egiptem datują się dopiero od 1923 r.; w roku tym wywieziono tkaniny wełniane wartości kilkudziesięciu tysięcy złotych. Od tego roku eksport polski stopniowo rozwija się, wykazując tendencję do coraz większego zróżniczkowania pod względem towarowym. W latach 1928 ÷ 1934 eksport polski do Egiptu przedstawiał się następująco (w tys. zł):

Nazwa towaru	1928	1931	1932	1933	1934
Cukier wszelki	—	1 196	821	—	—
Drewno napółobrobione	65	—	43	129	—
Cement	463	262	—	—	—
Węgiel kamienny, brykiety, koks	—	153	—	298	737
Nawozy sztuczne	—	—	243	—	—
Wyroby ciesielskie, bednarskie i kołodziejskie	109	47	14	173	101
Meble	322	306	343	449	929
Inne wyroby stolarskie, tkarskie i niewymienione	602	341	292	403	592
Wyroby szklane	1	77	464	179	136
Wyroby kotlarskie, rury i ich łączniki	49	660	20	182	176
Wyroby z blachy, naczynia blaszane emalicywane	173	100	22	110	243
Wyroby z cynku	176	73	—	—	—
Maszyny włókiennicze	—	33	—	70	43
Wszelkie tkaniny bawełniane, wyr. szmuklerskie i t. p.	4	257	13	58	—
Tkaniny wełniane, półwełniane, wyr. szmuklersk., koronki i t. p.	517	157	94	116	254
Przędza jedwabna	—	—	100	396	269

Poza wyżej wymienionymi artykułami wywieziono do Egiptu w 1934 r. papier pakowy wartości zł 89 tys., drut żelazny, stalowy — zł 42 tys., połędwice, szynki — zł 32 tys., podeszwy i obcasy gumowe — zł 20 tys., a ponadto w mniejszych ilościach biel cynkowa, szczeciń, wiklinę i ziemniaki.

Obserwując nasz wywóz na odcinku ostatnich lat, widzimy, iż spośród ważniejszych artykułów posiada on cechy ciągłości w zakresie mebli giętych, dykt, deszczulek posadzkowych, wyrobów szklanych, tkanin wełnianych, przędzy jedwabnej, wyrobów z blachy. W ewolucji swej eksport polski napotkał w 1930 r. na trudności, wynikłe z wprowadzenia przez Egipt w tymże roku nowej taryfy celnej o charakterze ochronnym, naskutek czego szereg artykułów, których eksport rozwiał się pomyślnie do 1930 r., po tym roku zostało skreślonych z listy artykułów, mogących interesować nasz eksport do Egiptu. Wystarczy dla przykładu wymienić cement, który stanowił do 1930 r. jeden z głównych polskich artykułów wywozowych do Egiptu, lub cukier, którego wywóz jest uniemożliwiony spowodu wprowadzenia na ten artykuł cła prohibicyjnego. Z innych trudności, z którymi eksport polski spotyka się już od kilku lat na rynku egipskim, wymienić należy zaostrzoną walkę konkurencyjną szeregu państw, jakoto: Anglii, Niemiec, Japonji, Włoch, i t. d., starających się o pozyskanie tego rynku przez stosowanie najdogodniejszych warunków sprzedaży zarówno w zakresie cen, jak i warunków płatności. Należy dodać, iż państwa te mają w Egipcie doskonale zorganizowane aparaty handlowe, za których pośrednictwem mają możliwość przeprowadzenia systematycznej penetracji tego rynku.

Jakkolwiek warunki ekspansji eksportowej do Egiptu nie należą do sprzyjających, to jednak nie można rynku tego uważać za zamknięty dla polskiej akcji wywózowej; przeciwnie — pozyskanie tego rynku, jednego z naszych bliskich rynków pozaeuropejskich, powino stanowić nadal poważne zadanie, które zresztą od szeregu lat stopniowo jest realizowane. Zbliżenie odbiorcy egipskiego do polskiego towaru, jako czynnik wstępnej działalności handlowej, zwłaszcza w odniesieniu do artykułów, dotychczas na tym rynku niewprowadzonych — ma zasadnicze znaczenie dla podjęcia eksportu na szerszą skalę. Dał temu wyraz Państwowy Instytut Eksportowy, organizując przed kilkoma laty Misję Handlową do Afryki Północnej, a w 1934 r. Wystawę Prób i Wzorów w krajach Bliskiego Wschodu. Jak wiadomo, zarówno Misja Handlowa, jak również Wystawa przyczyniły się do zadziergnięcia kontaktów polsko-egipskich, w rezultacie czego wywóz w 1934 r. zwiększył się o ok. 50% w porównaniu z 1933 r. Możliwości wywózowe Polski do Egi-

plu nie są ograniczone, gdyż Egipt nie stosuje ograniczeń przywozowych ani reglamentacji dewizowej, a rynek egipski jest bezsprzecznie rynkiem pojemnym, na co wskazują poważne pozycje importu zagranicznego do Egiptu w zakresie materiałów tekstylnych, produktów mineralnych, produktów chemicznych, farmaceutycznych, farb, lakierów, perfumerji, produktów roślinnych, metali i wyrobów z nich, maszyn i aparatów, drewna i t. d.

Dla rozwoju eksportu polskiego do Egiptu poważne znaczenie posiada porozumienie, zawarte w połowie r. ub. w sprawie kompensacyjnego przywozu bawełny egipskiej. Porozumienie oparte jest na zobowiązaniu firmy bawełnianej egipskiej, a mianowicie firmy Attilio Pinto w Aleksandrii, dotyczącem zorganizowania i przeprowadzenia przez nią eksportu towarów z Polski do Egiptu w wysokości, odpowiadającej wartości sprzedanej przez tę firmę bawełny egipskiej do Polski, wzamian za zobowiązanie przędzalni bawełny do zakupów w tej firmie odpowiedniego procentowego zapotrzebowania na bawełnę egipską. Firma powyższa zobowiązała się do założenia specjalnej firmy w Aleksandrii, mającej na celu wyłączne przeprowadzanie transakcji sprzedaży polskich towarów na rynkach Egiptu i Sudanu. Z innych zobowiązań na podkreślenie zasługuje zobowiązanie finansowania transakcji sprzedaży, zobowiązanie dostarczania na żądanie polskiej firmy eksportującej gwarancji poważnego banku, stwierdzającej, iż za zapłatę i wykonanie danej transakcji bank solidarnie odpowiada i należne z tytułu transakcji pieniądze przekaże do Polski dla eksportera. W omawianem porozumieniu zostały odpowiednio zabezpieczone interesy przędzalni polskich, którym firma A. Pinto zobowiązała się dostarczać bawełnę po cenach rynkowych, każdorazowo nie wyższych od cen firm konkurencyjnych, na warunkach niegorszych od dotychczasowych i niegorszych od udzielanych przez konkurencję, tudzież na zasadach, przyjętych w handlu bawełną egipską. Firma A. Pinto, zgodnie z przyjętymi na siebie zobowiązaniami, powołała do życia w r. ub. firmę Société Egypto-Polonaise w Aleksandrii z reprezentacją tej firmy w Polsce pod nazwą Polsko-Egipskie Towarzystwo Handlowe w Warszawie.

Mimo, iż firma Société Egypto-Polonaise nie osiągnęła po upływie rocznego okresu pod względem rozmiarów eksportu przewidywanych wyników, to jednak działalność jej dotychczasowa jest niewątpliwie pozytywna dla polskiej ekspansji handlowej do Egiptu, gdyż firma w tym okresie przeprowadziła analizę rynku egipskiego pod względem jego aktualnych potrzeb i chłonności, nawiązała kontakt z odbiorcami egipskimi, z dostawcami polskimi oraz zawarła kilka transakcji eksportowych, w tem najważniejsza transakcja dotyczy węgla — artykułu, który dotychczas nie należy do stałych pozycji polskiego wywozu do Egiptu.

Dlatego też na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż porozumienie to ma być przedłużone na dalszy okres roczny, w tym bowiem dopiero okresie firma po okresie pierwszym, przeznaczonym na organizację eksportu, będzie mogła, należy przypuszczać, przejąć swą właściwą działalność handlową. Ponieważ na poczet kompensacyjnego przywozu bawełny będą zaliczane firmie te transakcje, które zostaną przez nią przeprowadzone, a więc bez ograniczenia rodzajów towarów, przeto pożądane byłoby, by firma skierowała swe wysiłki po linii wprowadzenia na rynek egipski artykułów, dotychczas nieeksportowanych, a stanowiących przedmiot zainteresowań rynku egipskiego.

Należy przypuszczać, iż dalsza praca w zakresie pozyskania rynku egipskiego, prowadzona przez poszczególne firmy eksportowe, już dziś na tym rynku wprowadzone, jak również planowa działalność firmy Société Egypto-Polonaise — przyczynią się do wydatnego zwiększenia naszego udziału w eksporcie do Egiptu, a tem samem do zmniejszenia ujemnego salda bilansu handlowego Polski z tym krajem.

Stanisław Walas

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 11 ÷ 24/VIII r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	11 ÷ 18/VIII	17 ÷ 24/VIII	Wzrost %
Pszenvca			
Warszawa	14'50	15'12½	4'2
Poznań	13'38	14'50½	8'3
Lwów	15'21	14'71	3'3
Średnia	14'36	14'78	2'9
Żyto			
Warszawa	9'88	10'69	8'1
Poznań	9'88	10'38	5'0
Lwów	9'75	11'92	22'2
Średnia	9'84	10'99½	11'7
Owies			
Warszawa	14'56½	14'56½	—
Poznań	10'75	11'00	2'3
Lwów	10'75	10'92	1'5
Średnia	12'02	12'16	1'2
Jęczmień browarowy			
Warszawa	—	—	—
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	—	—	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa	12'62	12'88	2'0
Poznań	12'25½	12'50½	2'0
Lwów	—	—	—
Średnia	12'44	12'69	2'0

— Częściowy spadek cen, jaki dał się zaobserwować na rynku zbóż i przetworów w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy (od 19 do 24 sierpnia), ustąpił miejsca na giełdach krajowych generalnej wyższe cen, w wielu wypadkach nawet dość poważnej. Przy podaży umiarkowanej — obroty nie uległy poważniejszemu zwiększeniu. Dodatnie salda (w zł na 100 kg) tygodniowe na giełdzie warszawskiej odnotowały następujące zboża i przetwory: pszenica (jednolita 742 g/l i zbierana 731 g/l) 1'00, I standart nowego żyta 1'25, jęczmień: 678/673 g/l i 649 g/l po 0'50 oraz 620'5 g/l 0'25, I gat. mąki pszennej 1'00 oraz II gat. 2'00, I gat. mąki żytniej 2'00 i II gat. 1'00 oraz otręby żytnie 0'25; ruch zwykłowy na giełdzie poznańskiej objął następujące artykuły (salda — w zł na 100 kg): pszenica 1'75, jęczmień: 700/725 g/l oraz 670/680 g/l po 0'75, owies nowy 0'50, wszystkie gatunki mąki pszennej 3'25, I gat. mąki żytniej 1'50 i II gat. 2'75, otręby pszenne: średnie 1'00, grube 0'50, otręby żytnie 1'00, otręby jęczmienne 0'25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 12 820 t, w tem żyta 2 407 t (dla okresu poprzedzającego odpowiednio liczby wynosiły: 10 042 i 2 918)

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l bez obrotów, — jednolita 742 g/l 15'50 ÷ 16'00 (14'50 ÷ 15'00), — zbierana 731 g/l 15'00 ÷ 15'50 (14'00 ÷ 14'50), żyto nowe I standart 11'00 ÷ 11'25 (9'75 ÷ 10'00), — II standart 10'75 ÷ 11'00 (bez obrotów), jęczmień browarowy 689 g/l bez obrotów, — o wadze 678/673 g/l 13'25 ÷ 13'75 (12'75 ÷ 13'25), — o wadze 649 g/l 13'00 ÷ 13'25 (12'50 ÷ 12'75), — o wadze 620'5 g/l 12'25 ÷ 12'75 (12'00 ÷ 12'50), owies nowy 12'00 ÷ 13'00, owies I standart 15'00 ÷ 15'50, — II standart 14'50 ÷ 15'00, — III standart 14'25 ÷ 14'50, mąka pszena I gat. A 20% 29'00 ÷ 31'00 (23'00 ÷ 30'00), — I gat. B 0 ÷ 45% 27'00 ÷ 29'00 (26'00 ÷ 28'00), — I gat. C 0 ÷ 55% 25'00 ÷ 27'00 (24'00 ÷ 26'00), — I gat. D 0 ÷ 60% 23'00 ÷ 25'00 (22'00 ÷ 24'00), — I gat. E 0 ÷ 65% 21'00 ÷ 23'00 (20'00 ÷ 22'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 20'00 ÷ 22'00 (18'00 ÷ 20'00), — II gat. D 45 ÷ 55% 19'00 ÷ 20'00 (17'00 ÷ 18'00), — II gat. F 55 ÷ 65% 18'00 ÷ 19'00 (16'00 ÷ 17'00), — II gat. G 60 ÷ 65% 17'00 ÷ 18'00 (15'00 ÷ 16'00), — III gat. A 65 ÷ 70% 12'00 ÷ 13'00 (10'00 ÷ 11'00), mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 19'00 ÷ 20'00 (17'00 ÷ 18'00), — I gat. 0 ÷ 65% 18'00 ÷ 19'00 (16'00 ÷ 17'00), — II gat. 15'00 ÷ 16'00 (14'00 ÷ 14'50), — razowa 15'00 ÷ 16'00 (14'00 ÷ 14'50), — „poślednia” 10'50 ÷ 11'00, otręby pszenne grube z przemiału

standartowego 9'00 ÷ 9'50. — średnie z przemiału standartowego 8'50 ÷ 9'00. — miazki z przemiału standartowego 8'50 ÷ 9'00. otręby żytnie z przemiału standartowego 7'00 ÷ 7'50 (6'75 ÷ 7'25).

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 15'25 ÷ 15'50 (13'50 ÷ 13'75), żyto nowe suche 9'75 ÷ 10'00, jęczmień 7'00/725 g/l 13'50 ÷ 14'25 (12'75 ÷ 13'50), — 670/680 g/l 12'75 ÷ 13'00 (12'00 ÷ 12'25) owies nowy 11'00 ÷ 11'50 (10'50 ÷ 11'00), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 20% 27'75 ÷ 30'25 (24'50 ÷ 27'00), — I gat. B 45% 27'25 ÷ 27'75 (24'00 ÷ 24'50), — I gat. C 55% 26'25 ÷ 26'75 (23'00 ÷ 23'50), — I gat. D 60% 25'25 ÷ 25'75 (22'00 ÷ 22'50), — I gat. E 65% 24'25 ÷ 24'75 (21'00 ÷ 21'50), — II gat. A 20 ÷ 55% 23'75 ÷ 24'25 (20'50 ÷ 21'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 23'25 ÷ 23'75 (20'00 ÷ 20'50), — II gat. D 45 ÷ 65% 20'00 ÷ 21'50 (17'75 ÷ 18'25), — II gat. F 55 ÷ 65% 19'50 ÷ 20'00 (16'25 ÷ 16'75), — III gat. A 65 ÷ 70% 18'50 ÷ 19'00 (15'25 ÷ 15'75), — III gat. B 70 ÷ 75% 16'50 ÷ 17'00 (13'25 ÷ 13'75), mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 17'75 ÷ 18'75 (16'25 ÷ 17'25), — I gat. 0 ÷ 65% 16'75 ÷ 17'75 (15'25 ÷ 16'25), — II gat. 55 ÷ 70% 14'50 ÷ 16'50 (11'75 ÷ 12'75), — „poślednia” ponad 70% 12'50 ÷ 13'50 (9'75 ÷ 10'75), — razowa 0 ÷ 95% bez notowań (12'50 ÷ 13'50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 8'25 ÷ 8'75 (7'25 ÷ 7'75), — grube z przemiału standartowego 8'75 ÷ 9'25 (8'25 ÷ 8'75), otręby żytnie z przemiału standartowego 8'50 ÷ 9'00 (7'50 ÷ 8'00), otręby jęczmienne 8'25 ÷ 9'50 (8'00 ÷ 9'25).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 19 do 24 sierpnia 1935 r.

Na rynku akcyjnym w okresie sprawozdawczym wystąpiła depresja, powodująca zniżkę wszystkich bez wyjątku akcji. Temu zniżkowemu ruchowi nie oparły się nawet dotychczas bardzo mocne akcje Banku Polskiego, których spadek kursu oscylował ok. zł 1. W grupie akcji przedsiębiorstw metalurgicznych — najpoważniejsze straty odnotowały akcje Modrzejowa, zniżkując o zł 0'65, następnie — Ostrowca (zł 0'25), Sta achowic (zł 0'15) oraz Lilpopa (zł 0'10). Ponadto zniżyły akcje Habersbuscha o zł 1'00, tracąc niemal połowę zeszłookresowego zysku. Ogólnie należy zauważyć, że omawiany okres minął przy ograniczonych obrotach.

Poniższe zestawienie ilustruje obrót akcjami na giełdzie warszawskiej w czerwcu i maju r. b.:

	Czerwiec		Lipiec	
	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Przemysł metalowy . . .	169	203	159	193
„ maszynowy i elektryczny . . .	50	41	42	39
Górnictwo	26	28	13	12
Przemysł spożywczy . .	42	44	36	58

Przemysł chemiczny . . .	1	2	—	—
„ mineralny	—	—	—	—
Banki	217	550	257	483
w tem:				
Bank Polski	215	550	257	483
Inne przemysły	—	—	—	—
Ogółem:	505	868	507	785

Nierównoległość spadku lub wzrostu kwoty obrotu i liczby transakcji, jaka zaznaczyła się w r. b. poraz pierwszy w czerwcu — została utrzymana również i w lipcu, gdy bowiem liczba transakcji nie uległa zmianie (ściślej — wzrosła w stosunku do czerwca zaledwie o 0'04%) — to kwota transakcji spadła o 9'6%, pociągając za sobą zmniejszenie przeciętnej wartości transakcji o 10'0%. Jeśli chodzi o udział poszczególnych grup akcji w ogólnej kwocie obrotu — to wszystkie one wykazują spadek, mn. w. proporcjonalny do ogólnego spadku; w rezultacie więc w lipcu nie nastąpiły w stosunku do czerwca poważniejsze przesunięcia w uszeregowaniu grup akcji.

Na giełdach prowincjonalnych w okresie sprawozdawczym nie zaobserwowano ożywienia; na giełdzie poznańskiej interesowano się jedynie Bankiem Polskim, którym obracano po kursie zasadniczo utrzymanym, a na krakowskiej — sporadyczne transakcje zawierano akcjami: Banku Polskiego, Zieleniewskiego i Chybie.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	93'25	91'50	91'75 -93'00 -92'75
Warsz. T-wo Kopalń				
Węgla	zł 100			11'00
Lilpop	zł 25	9'30	9'15	9'20
Modrzejów	zł 50			4'25
Ostrowiec	zł 50			15'50
Starachowice	zł 100	34'40	34'10	34'25
Habersbusch	zł 100			37'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 92'05, Chybie 57'00, Zieleniewski 12'50.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — ostatnie notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 92'25 — 92'00 (92'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA

ZNIŻKI CELNE NA JABŁKA, WINOGRONA, MORELE I ARBUZY. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 63/1935, poz. 402 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 7/VIII 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o zmianie rozporządzenia z dn. 28 VI 1935 r. o zniżkach celnych na jabłka, winogrona, morele i arbuzy.

Omawiana zmiana polega na przedłużeniu o 15 dni, t. j. do dn. 15/VIII 1935 r. włącznie, terminu, w którym morele świeże, sprowadzane z zagranicy, mogą korzystać za pozwoleniem Ministra Skarbu z cla zniżonego, przewidzianego w rozporządzeniu z dn. 28/VI r. b.

ŚWIADECTWA POCHODZENIA, WYSTAWIANE WZGLĘDNIEM WIZOWANE PO WYSŁANIU TOWARU DO POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO. — Okólnikiem z dn. 5/VIII 1935 r. Nr. D/IV 20151/3/35 Min. Skarbu wyjaśniło urzędowi celny, że świadectwa pochodzenia, wystawione względnie wizowane po wysłaniu towaru do polskiego obszaru celnego, powinny być przez urzędy celne uznawane, jeżeli towar został

dostarczony do granicznego urzędu celnego lub z wolnego obszaru celnego przed upływem ważności świadectwa i jeżeli ściśle odpowiada danym, wymienionym w świadectwie.

PRZYWÓZ Z ZAGRANICY SKÓR SUROWYCH I WEŁNY SUROWEJ. — Okólnikiem z dn. 10 VII 1935 r. Nr. D/IV 15872/3/35 Min. Skarbu wyjaśniło urzędowi celny warunki, na jakich mogą być przywożone z zagranicy skóry surowe oraz wełna surowa.

WYJAŚNIENIA TARYFOWE. — Min. Skarbu ogłosiło następujące wyjaśnienia do poszczególnych pozycji taryfy celnej przywozowej:

Do poz. 1168 p. 3 — Aparaty kinematograficzne do wyświetlania z wbudowanym silnikiem elektrycznym podlegają ocłeniu według poz. 1168 p. 3 tar. celn., ponieważ główną składową część takiego aparatu stanowi nie silnik elektryczny, lecz aparat kinematograficzny.

Do poz. 89 p. 1 — Używane w lecznictwie części roślin, jak np. kwiaty i liście, chociażby osmykiwane, lecz nadchodzące z zagranicy w formie naturalnej, która nie została zmieniona

mechanicznym procesem rozdrobnienia, podlegają oceniu według poz. 89 p. 1 tar. celn., jako nierozdrobnione części roślin, używane w lecznictwie.

Do poz. 23 p. 1 i 27 p. 3 — Pestki chleba świętojańskiego.

również bez łuski, podlegają oceniu narówni z nasionami drzew owocowych według poz. 23 p. 1 tar. celn., natomiast pestki chleba świętojańskiego zmielone podlegają oceniu według poz. 27 p. 3 tar. celn.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

WYSTAWA DROGOWA.—W dniach 7÷22/IX odbędzie się w Warszawie na terenach Politechniki pierwsza w Polsce Wystawa Drogowa, organizowana przez Ligę Drogową. Wystawa będzie miała na celu przede wszystkim zapoznanie ogółu społeczeństwa w formie możliwie najprzystępniejszej z zagadnieniem drogowym w Polsce i zagranicą; z tego też względu organizatorzy zwrócili szczególną uwagę na odpowiednie pogrupowanie ekspozycji. Na Wystawę złożą się ekspozycje 2 rodzajów: specjalnie przygotowywane i zbierane w szeregu instytucji krajowych i zagranicznych; całość ekspozycji będzie się rozpadać na następujące zasadnicze działy: drogowy, motoryzacyjny, wojskowy, pracy, turystyczny, Szlak Marszałka Piłsudskiego i dział atrakcyjny.

W dziale drogowym Ministerstwo Komunikacji przedstawi całokształt zagadnienia drogowego w Polsce w zakresie prac już wykonanych, stanu obecnego i zamierzeń na przyszłość, scharakteryzuje stosunki drogowo-komunikacyjne w Polsce i zagranicą i przyczyny, jakie złożyły się na obecny stan dróg w Polsce. Samorządy, biorące udział w tym dziale Wystawy, zobrazują wysiłki samorządów w kierunku inwestycji drogowych. W dziale drogowym wezmą udział: Ministerstwo Komunikacji, samorządy, Politechnika Warszawska, biuro planów regionalnych, organizacje społeczne, pracujące w Polsce dla sprawy drogowej, firmy drogowe i mostowe, firmy, produkujące materiały drogowe, maszyny i narzędzia drogowe, oraz firmy przemysłów, związanych z przemysłem drogowym. Wystawione będą również ekspozycje z zagranicy, ilustrujące stan gospodarki drogowej; w szczególności bardzo bogato będzie reprezentowany niemiecki przemysł drogowy.

W dziale motoryzacyjnym wezmą udział: Ministerstwo Komunikacji, przedsiębiorstwa państwowe, produkujące samochody i motocykle, przedstawicielstwa firm samochodowych zagranicznych, firmy, związane z produkcją motorową, firmy, związane z przemysłem drogowym, i wreszcie organizacje, propagujące rozwój motoryzacji w Polsce.

Dział wojskowy przedstawi wysiłek wojska w dziedzinie komunikacji drogowej, mostowej i motoryzacyjnej.

W dziale pracy wykazany będzie wpływ robót drogowych na zmniejszenie bezrobocia oraz na ożywienie życia gospodarczego w kraju. W dziale tym bierze również udział Fundusz Pracy oraz Stowarzyszenie Opieki Nad Niezatrudnioną Młodzieżą.

W dziale turystycznym Ministerstwo Komunikacji przedstawi wpływ dobrych dróg na rozwój turystyki w Polsce, organizacje turystyczne zapoznają społeczeństwo ze swoją dotychczasową działalnością i zamierzeniami na przyszłość, bura zaś podróży przedstawią ramy i zakres organizacji, zobrazują optycznie funkcjonowanie całego aparatu oraz swą dotychczasową działalność.

Szlak Marszałka Piłsudskiego będzie zobrazowany w oddzielnym dziale jako wiecznie żywy pomnik Szlaku Marszałka Piłsudskiego, pomysły przez Ligę Drogową w formie szosy, wiodącej z Krakowa przez Kielce, Warszawę i Wilno do Złotowa. Przedstawione będą tu rezultaty konkursów artystycznych, oraz fotografie ciekawszych miejscowości, przez które Szlak biegnie.

Dział atrakcyjny za pomocą filmów zobrazuje stan dróg w Polsce, nowoczesne metody budowy dróg i mostów w Pol-

sce i zagranicą oraz ważniejsze centra turystyczne i możliwości ich wykorzystania.

ZMIANY W TARYFACH ZWIĄZKOWYCH. — W „Dz. Tar. i Zarządzeń Kolej.” Nr. Nr. 29 ÷ 31 z r. b. ogłoszono m. in. następujące zmiany do taryf związkowych, obowiązujących w komunikacji bezpośredniej między P. K. P. a kolejami zagranicznymi, jak również w tranzycie przez P. K. P.:

W taryfie polsko-węgierskiej od dn. 1/VIII r. b. wprowadzono nowe stawki na wywóz węgla drzewnego z Polski do Węgier i na przywóz z Węgier owoców świeżych i warzyw. Stawki taryfy na wywóz z Polski węgla drzewnego zostały obniżone na okres do dn. 31/XII 1935 r. wskutek obowiązujących do tego terminu na przebiegu czechosłowackim niższych opłat przewozowych; od 1/I 1936 r. będą obowiązywały stawki poprzednie. W taryfach na przywóz owoców świeżych i warzyw dopuszczono częściowe opłacanie przewoźnego także do punktów granicznych polskich. Według postanowień dawnych taryf nadawcy węgierscy mogli brać na swój rachunek przewoźne do granicy węgierskiej lub za cały przebieg od stacji nadawczej węgierskiej do stacji odbiorczej polskiej.

W taryfie polsko-niemieckiej z dn. 1/VIII r. b. włączono do taryfy artykułowej Nr. 5a na przewóz drzewa polską stację Stronie oraz niemiecką Ronneburg (Thür), do taryfy zaś artykułowej Nr. 9 (spat) włączono stację niemiecką Gottensberg ze specjalnymi stawkami na przewóz fluorytu i barytu surowego z kontyngentem 3 tys. t w okresie 6 miesięcy.

W taryfie polsko-adrjatyckiej z dn. 15/VII r. b. dopuszczono częściowe opłacanie przewoźnego w pewnej określonej sumie, wyrażonej w złotych. Z dn. 1/IX zmieniono postanowienia o stawkach zamorskich i stawkach loco. Specjalne stawki loco zostały zniesione.

W ramach czechosłowacko-polskiej taryfy portowej wprowadzono zniżoną stawkę na przewóz miedzi z Gdyni i Gdańska do stacji Kremnica, stosowaną w drodze zwrotu pod warunkiem przewiezienia minimalnego kontyngentu 1 tys. t w okresie półrocznym. Ważność zniżonej opłaty na przewóz grafitu austriackiego do portów polskiego obszaru celnego przedłużono do końca 1935 r. Poza tem w tejże taryfie portowej wprowadzono szereg zmian, a mianowicie: w taryfie artykułowej Nr. 32 włączono stacje Kremnica i Plzen Skodovy Zavody ze stawkami na miedz w kierunku z portów; w taryfie artykułowej Nr. 40 zamieszczono stacje Lednica i Znojmo z opłatami dla przetworów owocowych z Czechosłowacji. Taryfę artykułową Nr. 74 rozciągnięto na przewóz krochmalu z Austrii i do Austrii tranzytem przez Czechosłowację. Do taryfy artykułowej Nr. 106 na przewóz szkła w kierunku do portów włączono stację Utekać oraz czechosłowacko-węgierski punkt graniczny Siatoros, umożliwiając w ten sposób przewóz szkła z Węgier do Gdyni i Gdańska. Analogiczną zmianę przeprowadzono również w taryfie artykułowej Nr. 138 na węgiel drzewny, włączając czechosłowacko-węgierskie punkty Cop, Helemba oraz Slowenské Nowé Mesto. W taryfie artykułowej Nr. 176, która obowiązywała dotychczas wyłącznie w kierunku do portów, dopuszczono przewóz pojazdów drogowych z Gdyni i Gdańska do stacji czechosłowackich Libeń i Smichov oraz nowowłączonych stacji Bubny i Praga.

W zeszycie 1 polsko-czechosłowackiej taryfy dunajowej, obowiązującym dla komunikacji pomiędzy stacjami P. K. P. a portami na Dunaju, uzupełniono taryfę artykułową Nr. 47 na wywóz drzewa z Polski stacją Mikaszewicze, a do tar. art. Nr. 55 włączono ferrocrom i silicomangan z opłatami od stacji Łaziska. Do taryfy artykułowej Nr. 71 na przewóz przetworów chemicznych w kierunku Polska—Dunaj włączono siarczan miedzi ze stawkami od stacji Częstochowa, Jaworzno i Mikołów. Poza tem wprowadzono z ważnością od dn. 3/VIII 1935 r. nową taryfę Nr. 81 na korund od stacji Sosnowiec oraz taryfę Nr. 83 na oleinę od stacji Białystok Centralny, umożliwiając w ten sposób eksport tych towarów z Polski do wszystkich portów na Dunaju, figurujących w zeszycie 1 taryfy dunajowej.

W ramach czechosłowacko-polskiej taryfy związkowej wszedł w życie z ważnością od dn. 1/VIII r. b. nowy zeszyt 1 na przewóz węgla kamiennego, brykietów z węgla oraz koksu z Polski do Czechosłowacji. Stawki tego zeszytu ustalone zostały w dotychczasowej wysokości z nieznacznymi odchyleniami w pewnych relacjach. W związku z wprowadzeniem powyższej taryfy węglowej odnowiono również z ważnością od 1/VIII 1935 r. dotychczasową zniżkę 20% na węgiel kamienny i koks z Polski do Zachodniej Austrii. Ponadto poszczególne zeszyty czechosłowacko-polskiej taryfy związkowej uzupełniono całym szeregiem nowych stacyj.

W bezpośredniej niemiecko-polsko-sowieckiej taryfie towarowej wprowadzono nowe taryfy wyjątkowe (kontyngentowe)

na przewóz drzewa z Z. S. R. R. do Niemiec tranzytem przez P. K. P., a mianowicie: taryfę wyjątkową R2 na przewóz drzewa celulozowego z zastosowaniem 10% zniżki od opłat klasy wyjątkowej D/IXc po przewiezieniu 25 tys. t w okresie półrocznym, oraz taryfę wyjątkową R3 na przewóz drzewa kopalniane, wprowadzając opłaty klasy wyjątkowej D/IXc na miejsce stosowanych dotychczas opłat klasy D/IXc po udowodnieniu przewozu najmniej 25 tys. t kopalniaków w okresie półrocznym. W taryfie wyjątkowej R5 na przewóz kaoliny surowej i szlamowanej z Z. S. R. R. do Niemiec obniżono ustaloną normę kontyngentową 700 t do 500 t dla okresu półrocznego, po przewiezieniu której to ilości stosowana jest 10% zniżka od klasy 16.

S. P.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

WYCIECZKI NA S/S „KOŚCIUSZKO”. — W dn. 25 b. m. wrócił do Gdyni s/s „Kościszko”, który odbył krótką podróż z wycieczką turystyczną do Kopenhagi. Po 48-godzinnym postoju — „Kościszko” w dn. 27 b. m. wyruszył do Sztokholmu, również z wycieczką, liczącą ok. 600 osób.

S/S „COLOMBIE” W GDYNI. — W dn. 25 b. m. zawiął do Gdyni turystyczny statek francuski s/s „Colombie”, który parokrotnie odwiedzał Gdynię w lecie r. ub.

ODJAZD KRAŻOWNIKA „KÖNIGSBERG”. — W dn. 25 b. m. opuścił port gdyński krażownik „Königsberg”, po trzydniowej wizycie, złożonej polskiej flocie wojennej.

WIZYTA DUŃSKIEJ FLOTY WOJENNEJ. — W dn. 28 b. m. przybyły do Gdyni 2 łodzie podwodne duńskie, eskortowane przez okręt-bazę. Okręty duńskie zawięły do portu wojennego. Na spotkanie ich przybył do Gdyni z Warszawy Poseł Duński, który w dn. 27 b. m. złożył oficjalne wizyty w Urzędzie Morskim i Komisariacie Rządu.

RYNEK FRACHTOWY. — Wyjątkowo słaby ruch notowano w tygodniu sprawozdawczym na czołowych rynkach frachtowych. Na rynku La Platy zafrachtowano ogółem pod zboże 11 statków o łącznym tonnażu 76 050 t, przyczem kontraktowano tonnaż głównie do portów morza Śródziemnego przy załadunku natychmiastowym.

Na rynkach północno-amerykańskim i kanadyjskim panował zastój w wywozie zboża, kontraktowano natomiast liczny tonaż pod złom do portów włoskich.

Rynki Dalekiego Wschodu wykazywały większe ożywienie tak w wywozie soi z portu Dalny do rejonu Rotterdam/Hamburg/Karlshamn po sh 18/6, jakoteż ryżu z Sajgonu do Francji po sh 20/-. Pozatem frachtowano tonnaż pod antracyt z Indo-Chin do portów francuskich po sh 19/- i do zachodnich Włoch po sh 17/-. W wywozie pszenicy z Australji zapotrzebowanie tonnażu było bardzo ograniczone i dotyczyło wyłącznie ładunków do Europy po ustalonych stawkach minimalnych.

W portach czarnomorskich Z. S. R. R. w wywozie zboża ruch był bardzo słaby, szły natomiast ładunki rudy do Stanów Zjedn. po sh 12/3 i do portów kontynentu po sh 9/6.

Na rynku dunajskim panował zastój.

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W LIPCU 1935 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykle i polecone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty wzgl. wypł. P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmowy telefoniczne międzym. i międzyna.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa	12 362·9	16·2	170·3	40·3	10·7	12 860·4	38 806·0	6 383·8	44·8	183·9
Łódź	1 993·0	2·3	40·7	13·6	59·6	2 860·5	20 412·4	302·4	10·8	60·3
Lwów	5 449·2	4·8	53·6	14·4	5·5	4 705·6	9 429·6	1 671·4	14·9	39·5
Poznań	9 043·3	1·9	41·7	16·1	2·3	2 844·6	8 862·7	1 599·6	10·8	31·2
Kraków	2 903·1	3·8	58·4	12·9	4·1	3 751·7	9 596·7	2 153·2	10·6	50·9
Wilno	1 099·0	1·8	11·8	2·7	2·8	1 709·8	3 840·6	731·6	5·9	10·0
Katowice	1 794·9	2·5	18·9	7·3	6·9	3 751·9	6 878·1	423·5	9·8	116·4
Lublin	478·6	1·0	6·7	0·8	0·8	1 230·2	3 895·2	69·4	3·1	13·2
Bydgoszcz	1 021·8	0·8	15·2	4·6	1·8	1 186·2	3 989·9	276·8	4·1	15·8
Białystok	495·6	0·5	3·1	0·6	1·3	783·7	2 974·2	17·5	2·7	8·2
Chorzów	650·8	0·2	6·3	0·8	0·8	739·7	3 346·8	127·2	1·2	15·1
Gdynia	850·0	0·4	12·1	1·7	0·5	1 408·9	7 700·6	23·0	9·3	40·1
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	7 469·6	16·9	67·9	8·7	8·0	9 986·0	3 869·0	69·1	70·3	220·2
Łódź	2 140·1	1·0	19·7	3·9	7·6	6 814·6	988·6	292·3	11·9	43·5
Lwów	2 452·3	5·2	28·9	4·6	2·7	3 557·7	1 507·1	181·9	13·4	46·8
Poznań	2 360·4	0·8	24·1	3·8	1·4	2 792·4	1 215·5	113·6	9·0	38·1
Kraków	3 326·7	3·2	37·2	3·6	3·0	3 111·3	1 927·8	157·7	9·1	56·8
Wilno	1 101·6	3·9	10·6	2·3	1·6	1 786·9	799·4	95·6	6·5	13·9
Katowice	1 567·0	2·1	18·6	4·3	2·7	1 091·3	608·3	160·0	7·3	95·5
Lublin	734·9	0·3	6·5	0·5	0·8	1 105·9	296·6	218·3	1·5	6·7
Bydgoszcz	1 316·4	1·3	12·4	2·7	2·6	1 171·8	799·1	203·3	3·6	18·2
Białystok	462·4	1·5	4·3	1·2	0·8	613·0	433·3	72·2	2·4	8·3
Chorzów	615·4	0·4	4·6	1·2	1·3	216·8	294·1	59·0	1·0	—
Gdynia	819·2	0·4	13·2	4·0	0·9	1 192·0	887·7	73·2	8·5	42·5

Rozmów telefonicznych miejscowych na sieciach Ministerstwa Poczty i Telegrafów i Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej przeprowadzono w lipcu: w Warszawie 12 942 672, w Łodzi 2 831 467, w Krakowie 2 233 595, w Wilnie 2 220 920, w Lwowie 2 167 452, w Sosnowcu 1 137 820, w Katowicach 979 808, w Poznaniu 909 945, w Bielsku 760 208, w Gdyni 544 387, w Białymstoku 490 140, w Bydgoszczy 464 526, w Chorzowie

281 280, w Lublinie 191 163, w Częstochowie 147 368 i w Toruniu 137 676.

Wekslu w lipcu nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 172·3 tys. sztuk na kwotę zł 18 275·6 tys., z tego zainkasowano 134·2 tys. sztuk na kwotę zł 14 529·6 tys., zaprotestowano 20·3 tys. sztuk na kwotę zł 2 152·6 tys., zwrócono bez protestu 13·2 tys. sztuk na kwotę zł 912·6 tys.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zmiana opłat od pojazdów mechanicznych i od niektórych pojazdów konnych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego — rozporz. z dn. 21/VIII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 65/1935, poz. 405).

Zwolnienie tłuszczu kakaowego spod opodatkowania — rozporz. z dn. 21/VIII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 65/1935, poz. 406).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana „Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych” — rozporz. Ministra Komunikacji z dn. 6/VIII 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Sprawiedliwości, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 63/1935, poz. 400).

Zniżki celne na jabłka, winogrona, morele i arbuzy — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 7/VIII 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 63/1935, poz. 402).

Zmiana rozporządzenia o postępowaniu przy przyznawaniu zwrotów cel przy wywozie niektórych towarów — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 14/VIII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 63/1935, poz. 403).

OBWIESZCZENIE MINISTRA

Jednolity tekst ustawy o opłatach stemplowych — obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 7/VI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 64/1935, poz. 404).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

9 września:

— „T-wo Budowy Osiedli”, S. A. — o g. 17 w lok. Kom. Rządu w Gdyni, Świętojańska.

12 września:

— „T-wo Karwice—Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerji”, S. A. — o godz. 17 w lok. S-ki w W-wie, al. Róż 16.

16 września:

— „Zamułka” Przedsięb. Budow. i Robót Ziemn., S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Katowicach, pl. Marsz. Piłsudskiego 12.

— „Kujawskie Zakł. Roln.-Przem. w Wagańcu”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Wagańcu, pow. nieszawskiego.

17 września:

— Łódzka Fabr. Wyr. Jedwab. „Setalana”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Łodzi, Pomorska 65.

18 września:

— T-wo Zakł. Przem.-Budow. „Fr. Martens i Ad. Daab”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Czerniakowska 171.

— „Siew” Hodowla Roślin w Włoszanowie, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa Łowieckiego w Poznaniu, Młyńska 9.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI, OPŁATY I MONOPOLE

UMARZANIE ORAZ ROZKŁADANIE NA RATY DANIŃ MAJĄTKOWEJ I PODATKU MAJĄTKOWEGO. —

Na zasadzie postanowień ustępu 2 art. 1 oraz art. 5 ustawy z dn. 10/III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 50/1935, poz. 336) Min. Skarbu okólnikiem z dn. 26/VIII 1935 r. L. D. V. 26218/I/35, upoważniło izby skarbowe i Urząd Wojewódzki Śląski (Wydział Skarbowy) do:

1) zezwalania na ratalną spłatę i odraczania spłaty zaległości w nadzwyczajnej daninie majątkowej bez względu na wysokość zaległości — na okres, nieprzekraczający 6 miesięcy;

2) umarzania zaległości w nadzwyczajnej daninie majątkowej w wypadkach stwierdzonej nieściągalności do kwoty zł 1 000 dla poszczególnych płatników w ciągu roku budżetowego;

3) zezwalania na ratalną spłatę zaległości w podatku majątkowym do kwoty zł 50 tys. bez ograniczenia czasu, do kwoty zaś zł 200 tys. — na okres czasu, nieprzekraczający 2 lat;

4) odraczania spłaty zaległości w podatku majątkowym na okres, nieprzekraczający 6 miesięcy;

5) umarzania zaległości w podatku majątkowym w wypadkach stwierdzonej nieściągalności do kwoty zł 10 tys. dla poszczególnych płatników w ciągu roku budżetowego.

Nieściągalność podatku majątkowego i nadzwyczajnej daniny majątkowej zachodzi w wypadkach: a) jeżeli przeprowadzona egzekucja pozostała bez skutku, ponieważ płatnik nie posiada żadnego majątku, ani też przychodów, z których możnaby pokryć zaległość, b) jeżeli wdrożona egzekucja została zaniechana, ponieważ z egzekucji nie uzyska się sumy, wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Natomiast urzędy skarbowe upoważniono do:

1) zezwalania na ratalną spłatę i odraczania spłaty zaległości w nadzwyczajnej daninie majątkowej bez względu na wysokość zaległości — na okres, nieprzekraczający 2 miesięcy;

2) zezwalania na ratalną spłatę zaległości w podatku majątkowym do kwoty zł 50 tys. na okres, nieprzekraczający 6 miesięcy, i do kwoty zł 20 tys. — na okres, nieprzekraczający 18 miesięcy;

3) odraczania spłaty zaległości w podatku majątkowym do kwoty zł 50 tys. — na okres, nieprzekraczający 2 miesięcy.

KOSZTY EGZEKUCYJNE Z TYTUŁU ŚCIĄGANIA SKŁADEK OGNIOWYCH, OBJĘTYCH GENERALNEMI ULGAMI. —

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych okólnikiem z dn. 15/VII 1935 r. Nr. 579 udzielił ubezpieczonym szeregu ulg generalnych w spłacie zaległych składek ogniowych za lata ubiegłe do 1933 r. włącznie. W związku z tem wstrzymana została egzekucja składek, objętych generalnymi ulgami. Egzekucja ta podlega ponownemu podjęciu dopiero w razie niedotrzymania przez ubezpieczonych warunków, określonych w powołanym okólniku, o czym urzędy skarbowe będą każdorazowo zawiadamiane przez właściwe inspektoraty P.Z.U.W.

Celem uregulowania sprawy poboru kosztów egzekucyjnych, wynikłych wskutek wdrożenia przez urzędy skarbowe postępowania egzekucyjnego z tytułu składek, objętych generalnymi ulgami — Min. Skarbu okólnikiem z dn. 28/VIII 1935 r. L. D. V. 27584/1/35 wyjaśniło, że przyznane ulgi nie dotyczą kosztów egzekucyjnych. Do uiszczenia tych kosztów należy wezwać zobowiązanych w trybie, wskazanym w okólniku z dn. 8/V 1935 r. L. D. V. 17007/1/35¹⁾, a w razie bezskuteczności ściągnąć je od zobowiązanych przy okazji egzekucji, prowadzonej na podstawie tytułów wykonawczych na inne zaległości, bądź też samoistnie, jeżeli zobowiązany przestał być płatnikiem lub nie posiada innych zaległości.

Jednocześnie Min. Skarbu — na podstawie art. 1 ust. 4 ustawy z dn. 10/III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych oraz zale-

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” Nr. 21/1935, str. 669.

głych składek i opłat na rzecz niektórych publiczno-prawnych instytucji ubezpieczeń („Dz. Ust. R. P.” Nr. 50/1933, poz. 336)—umorzyło opłaty egzekucyjne, wynikłe z tytułu egzekucji składek P.Z.U.W., objętych generalnymi ulgami, a zakwalifikowane na mocy protokołów jako nieściągalne, jeżeli opłaty te w myśl obowiązujących przepisów obciążają P. Z. U. W. Przez opłaty egzekucyjne należy rozumieć wszystkie opłaty, przewidziane w tabeli, stanowiącej załącznik do § 57 P. E.

W związku z tem urzędy skarbowe otrzymały polecenie odpisania w księgach kontowych wymienione opłaty egzekucyjne, figurujące na rachunku P.Z.U.W., a dotychczas przez ten zakład nieuiszczone, z powołaniem się na omawiane zarządzenie.

Natomiast wydatki egzekucyjne (§ 57 ust. 1 p. 2 P. E.), efektywnie poniesione przez urzędy skarbowe z tytułu egzekucji omawianych składek, umorzeniu nie podlegają i obciążają Zakład na zasadach dotychczasowych.

ROZSTRZYGANIE ODWOŁAŃ OD WYMIARU PODATKÓW. — W dn. 10/VIII r. b. ogłoszony został okólnik Min. Skarbu z dn. 11/VII 1935 r. („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr. 22, L. D. V. 22016/1/35) w sprawie przyspieszenia rozpatrywania odwołań płatników przez władze skarbowe.

Jakkolwiek ordynacja podatkowa nie zawiera żadnych przepisów, określających terminy rozstrzygnięcia odwołań, to jednak Min. Skarbu postanowiło określić podległym władzom skarbowym termin 12 miesięczny, licząc od daty wniesienia odwołania. Zważywszy wielką ilość spraw zalegających, należy uznać takie zarządzenie Min. Skarbu za bardzo korzystne nie tylko z punktu widzenia czysto skarbowego, lecz także dla płatników, narażonych z tego powodu nieraz na bardzo znaczne szkody.

W związku z powyższym Min. Skarbu nałożyło obowiązek na izby skarbowe corocznego przedkładania Ministerstwu, w terminie do dn. 15/II każdego roku, wykazów odwołań od wymiaru podatków, jak i od orzeczeń karnych z podaniem powodów niezadowolenia ich w terminie rocznym. Podobnie winny być objęte wykazami odwołania od wymiarów, dokonanych w pierwszej instancji przez izby skarbowe.

KALENDARZYK PODATKOWY NA WRZESIEŃ 1935 R. — We wrześniu płatne są następujące podatki:

1) do 15 września — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1935 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w sierpniu r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. oraz przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 września — zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów) i pisarzy hipotecznych w sierpniu r. b.;

3) do 15 września — III rata podatku dochodowego od uposażeń z tytułu różnicy, wynikającej z kumulacji uposażeń otrzymanych w 1934 r. od różnych służbodawców;

4) do 15 września — państwowy podatek dochodowy na 1935 r. przez płatników, którym nakazy płatnicze na ten podatek doręczono w terminie do dn. 1/IX r. b. Termin płatności dla płatników, którzy nakazy płatnicze otrzymują po dn. 1/IX r. b., upływa z czternastym dniem po doręczeniu nakazu;

5) do 5 września — podatek od energii elektrycznej, pobrany w okresie 16 ÷ 31/VIII r. b.; do 20 września — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej, w okresie pierwszych 15 dni września r. b.;

6) do 7 września — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w sierpniu r. b.

Ponadto płatne są we wrześniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymują nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 19 do 24 sierpnia 1935 r.

Okres sprawozdawczy na rynku dewiz zaznaczył się w dalszym ciągu trwającą niejednorodną tendencją; fluktuacje kursów obracały się jednak w granicach bardzo szczupłych, niepowodując poważniejszych zysków lub strat. Grupę dewiz, które zamknęły okres sprawozdawczy zwyżką, stającą: dolary go-

tówkowe (zł 0'00½ na \$ 1) i telegraficzne (zł 0'01 na \$ 1), funty szterlingi (zł 0'03 na £ 1), korony czechosłowackie (zł 0'02), floreny holenderskie (zł 0'20) oraz korony szwedzkie (zł 0'20)—dla tych ostatnich 3 dewiz zwyżka na 100 jednostek walutowych; podkreślić należy, że poprawa dolarów (zarówno gotówkowych, jak i telegraficznych) skompensowała zeszłotygodniową stratę. Zniżkowały (w zł na 100 jednostek walutowych) natomiast dewizy następujące: belgi (0'02), marki niemieckie (0'55) oraz liry włoskie (0'04). Franki szwajcarskie i francuskie utrzymały ostatnio notowany poziom.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5'26½ za \$ 1 (wobec zł 5'26 ÷ 5'26½ za \$ 1 w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

		Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'28½	5'27½	5'28½
„ „ „ telegr.	\$ 1	5'28½	5'27¾	5'28½
Funty szterlingi	£ 1	26'29	26'23	26'26
Franki francuskie	100 fr.	34'99	34'98	34'99
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'80	172'65	172'80
Belgi	100 blg.	89'25	89'15	89'16
Marki niemieckie	100 RM	213'15	212'60	212'60
Korony czechosłowack.	100 kor.	21'96	21'94	21'96
Liry włoskie	100 lir.	43'40	43'40	43'40
Floreny holenderskie	100 fl.	358'00	357'35	358'00
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	135'60	135'30	135'45
Korony duńskie	100 kor.	—	—	—
Korony norweskie	100 kor.	—	—	—

W poniższym zestawieniu podane jest kształtowanie się obrotów na giełdzie pieniężnej w Warszawie w czerwcu i lipcu r. b.

	Czerwiec		Lipiec	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	915	41 621	964	44 917
w tem:				
dolary St. Zjedn.	84	4 041	129	7 429
funty szterlingi	143	8 769	164	9 371
franki francuskie	136	20 514	136	20 566
franki szwajcarskie	106	2 976	113	3 059
belgi	74	1 329	62	460
marki niemieckie	88	697	87	792
korony czechosłowackie	75	745	77	832
liry włoskie	63	798	38	175
floreny holenderskie	74	1 068	79	1 570
guldeny gdańskie	8	91	—	—
korony szwedzkie	32	466	37	469
korony duńskie	12	33	17	70
korony norweskie	12	54	10	46
inne dewizy	8	36	15	78

Jak wynika z powyższego zestawienia, obroty dewizami na giełdzie warszawskiej w lipcu w stosunku do czerwca wzrosły o ok. 8%; ponieważ jednocześnie liczba transakcyj wzrosła słabiej — gdyż tylko o ok. 5% — więc przeciętna wartość transakcji minimalnie wzrosła. Wzrost obrotów w lipcu — a więc w miesiącu, w którym giełdy wchodzą w okres ferij letnich — zasługuje na podkreślenie. W uszeregowaniu dewiz nie nastąpiły żadne przesunięcia, za wyjątkiem dewizy holenderskiej, która odzyskała stracone na rzecz belgów w czerwcu piąte miejsce; poważniejszy od przeciętnego wzrost obrotów wykazują zasadniczo tylko dolary. Pierwsze miejsce nadal zajmują franki francuskie, które obroty wyniosły 45·8% obrotów ogólnych, gdy w czerwcu — 49·3%, dalej postępują: funty szterlingi (20·9% wobec 21·1%), dolary (16·5% wobec 9·7%), franki szwajcarskie (6·8% wobec 7·1%), floreny holenderskie (3·5% wobec 2·9%) i t. d.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych panowała słaba tendencja, powodując niższe niemal wszystkich papierów. W grupie pożyczek premjowych — 3% Poż. Budowlana obiegała po kursie utrzymanym, 4% Poż. Dolarowa — po kursie, obniżonym o zł 0'75 (mimo zbliżającego się terminu ciągnięcia). Wśród pozostałych pożyczek najpoważniej zniżkowała 7% Poż. Stabilizacyjna, gdyż o 2'13%, kurs tej pożyczki jest zresztą stale związany z notowaniami giełd zagranicznych, a w szczególności nowojorskiej. 5% Poż. Konwersyjna obniżyła się o 0'75% nom., a 6% Poż. Dolarowa — o 0'80% nom. Ogólnie zaznaczyć należy, że obroty były zawierane na kwoty znikome, mimo dostatecznej podaży materiału.

Również i rynek papierów lokacyjnych prywatnych wykazywał zmienność tendencji, z tem zastrzeżeniem jednak, że dominująca była tendencja zniżkowa. Z listów zastawnych Tow. Kred. Przemysłu Polskiego — obracano jedynie 8%-owymi po obniżonym o 0.50% nom. kursie. Z listów Tow. Kred. Ziemińskiego — bardzo poważnie, bo o 2.25% nom., zniżkowały listy 4½%-owe, natomiast rzadko ukazujące się na rynku listy dolarowe 8%-owe (gwarantowane) zyskały na kursie 1.00% nom. Wśród listów zastawnych Tow. Kred. m. Warszawy — notowano tylko listy 5% owe, przyczem listy zwykłe zamknęły okres zyskiem 0.75% nom., a skonwertowane (z 1933 r.) — stratą 0.25% nom.

		Wartość nominalna (w waluta)	Kurs wyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe					
3%	Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50			42.00
4%	" Dolarowa	\$ ¹⁾	53.45	52.75	52.75
4%	" Inwestycyjna	zł w zł. 100			109.99
4%	" " serje	zł w zł. 100			114.00
w zł za 1 szt.					
5%	" Konwersyjna	zł	67.75	67.25	67.25
5%	" Konwers. Kol.	zł			60.50
6%	" Dolarowa	\$	83.25	82.50	82.70
					-82.50
7%	" Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	66.38	63.75	64.00
					-63.75
					-64.00

			w % % nominalu		
Listy zastawne i obligacje banków					
7%	L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.20
8%	" " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7%	" " Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	25.31	83.00
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7%	Obl. Kom. B. ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.00
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8%	" Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	93.00
5½%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00
5½%	" " " " "	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.05
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00
5½%	" " " " "	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁴⁾	£		94.00
4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego	zł	48.25	46.50
8%	" " " " " (gwarant.)	\$		89.00
4½%	" " " " " m. Warszawy	zł		68.75
5%	" " " " " " " "	zł		69.50
5%	" " " " " " " z 1933 r.	zł	58.63	57.75
5%	" " " " " " " Łodzi z 1933 r.	zł		52.00
5%	" " " " " " " Piotrkowa z 1933 r.	zł	47.75	47.00

Obligacje miast				
VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	65.50	64.00
VIII i IX 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł		61.50

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej w zakresie papierów procentowych państwowych i prywatnych w czerwcu i lipcu r. b.:

	Czerwiec		Lipiec	
	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe . . .	1021	3287	1031	3518
w tem:				
pożyczki państwowe	795	2725	791	2913
listy zastawne i obligacje banków państwowych	226	562	240	605
Papiery prywatne	627	1512	708	1637
w tem:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	17	134	16	125
listy zastawne tow. kred. ziemskich	156	344	198	434

listy zastawne tow. kred. miejskich	412	961	441	987
obligacje miast	42	73	53	91
różne	—	—	—	—
Ogółem:	1648	4799	1739	5155

Jak wynika z powyższych liczb — również i w obrotach papierami procentowymi na giełdzie warszawskiej, podobnie jak i w zakresie dewiz — nastąpiło w lipcu w stosunku do czerwca zwiększenie obrotów (o ok. 7%); ponieważ wzrost ilości transakcji (o ok. 6%) był prawie identyczny — więc przeciętna wartość nie uległa zmianie (faktycznie wzrosła o ułamek procentu). Stosunek obrotów papierami państwowymi do ogólnych obrotów w obu porównywanych miesiącach pozostawał prawie jednokowowy (68% — w lipcu i 69% — w czerwcu), podobnie zresztą, jak i stosunek liczby transakcji papierami państwowymi do ogólnej liczby transakcji (60% — lipcu wobec 62% — czerwcu).

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	New York ¹⁾	Londyn ¹⁾	Paryż ¹⁾
19/VIII	18.99	26.25	—
20/ "	18.98	"	—
21/ "	18.97½	26.28	—
22/ "	18.97	"	—
23/ "	18.94	26.25	—
24/ "	18.97	26.31	—
	Zurych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾
19/VIII	57.85	46.96 ÷ 47.06	457.00
20/ "	"	46.97 ÷ 47.07	457.25
21/ "	57.90	46.96 ÷ 47.065	457.00
22/ "	"	46.96 ÷ 47.06	456.50
23/ "	"	"	"
24/ "	57.92½	"	"
	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾
19/VIII	85.75	74.50	77.00
20/ "	85.85	74.25	"
21/ "	"	"	"
22/ "	"	"	"
23/ "	"	"	"
24/ "	—	—	—
	Gdańsk ¹⁾		
19/VIII	99.80 ÷ 100.20		

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

	5 ÷ 10/VIII	12 ÷ 17/VIII	19 ÷ 24/VIII
(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach obroty)			
New - York			
6% dolarowa			
1920	82½—81⅞—82½ (14 000)	82½—82⅞—82½ (7 000)	82½—81¼—81½ (24 000)
8% Dillon.			
1925	95—92½—95 (20 000)	95½—94¼—95 (73 000)	95½—95—95 (43 000)
7% stabilizac.			
1927	114—111½— —113⅞ (25 000)	113—111½—112½ (10 000)	112½—108¼— —108¼ (5 000)
7% Warszawy			
1928	73—71¾—73 (24 000)	73¾—72¾—72¾ (25 000)	72—71—71 (49 000)
7% śląska			
1928	74—73¾—73¾ (8 000)	74½—74—74½ (15 000)	74—72⅞—72⅞ (12 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	97.51—96.76— 96.76	97.40—96.40— —96.90	97.97—96.22— 96.72
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	66.00—65.50— —66.00	66.00—65.00 —66.00	
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	64.37—64.37	64.30—64.26	64.12—64.08
Medjolan			
7% włoska			
1924	giełda nieczynna		96.80—96.60— 96.60 (100)

¹⁾ \$ 5 = zł 44.57.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ \$ 1 = 5.183 fr. szwajc. = Hfl. 2.488.

⁴⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1.

³⁾ Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

HANDEL MIĘDZYNARODOWY NA BAŁTYKU

Coraz częściej sprawa Bałtyku wysuwana jest na forum zagadnień gospodarczych Polski. Coraz aktualniejszym staje się zagadnienie nawiązania intensywniejszego kontaktu handlowego z naszymi najbliższymi sąsiadami przez morze. Niestety, mało jeszcze jest nasza znajomość rynków państw bałtyckich, mało są znane nam zwyczaje handlowe tych krajów, a jeszcze mniej ich bogactwa.

W tym krótkim artykule w kilku tablicach mam zamiar dać mały przyczynek do akcji poznania sąsiadów bałtyckich, mianowicie przedstawić w ogólnych zarysach sytuację handlu na Bałtyku. Retrospektywne ujęcie pozwoli zorientować się czytelnikom, w jaki sposób rozwija się, względnie kurczy się handel zagraniczny państw bałtyckich.

Do państw bałtyckich zaliczamy następujące w kolejności ich geograficznego położenia: Danja, Szwecja, Finlandja, Estonia, Łotwa, Litwa i Polska. Pozatem wykazują ciążenie do Bałtyku Niemcy i Z. S. R. R. — toteż handel tych państw również został w tablicach uwidoczniiony. Sumy ogólne, dotyczące państw bałtyckich, nie obejmują jednak Niemiec i Z. S. R. R.

Opracowanie szczegółowe handlu na Bałtyku winno by znaleźć miejsce w osobnej publikacji; chodziłoby tam o szczegółową analizę rynków pod względem chłonności, jak i ekspansji. Tutaj ograniczymy się do ogólnych tylko zestawień i uwag. Dane przytoczone odnoszą się tylko do wartości towarów, pozostawiając tem samem ilość i jakość towarów bez analizy.

Handel zagraniczny państw bałtyckich przedstawia tablica I

Tablica I
Wartość obrotu towarowego państw bałtyckich
(w milionach złotych)

P r z y w ó z						W y w ó z						
1929	1930	1931	1932	1933	1934	Państwa	1929	1930	1931	1932	1933	1934
317 418	259 358	185 491	124 630	111 357	107 138	Świat ogółem	294 547	236 228	168 659	114 845	104 721	101 340
14 235	12 376	9 222	5 471	5 004	5 073	Państwa bałtyckie	13 591	11 951	8 797	5 528	5 204	5 269
4 100	3 960	3 136	1 847	1 626	1 545	Danja	3 862	3 643	2 818	1 820	1 544	1 399
4 261	3 973	3 198	1 900	1 683	1 794	Szwecja	4 422	3 705	2 474	1 551	1 648	1 783
1 572	1 174	723	483	511	566	Finlandja	1 445	1 215	930	639	685	732
292	234	145	88	72	82	Estonja	280	229	169	102	83	102
623	509	303	145	157	163	Łotwa	472	426	282	166	140	146
273	278	248	143	127	124	Litwa	294	298	244	169	143	131
3 114	2 248	1 469	860	828	799	Polska	2 816	2 435	1 880	1 081	961	976
28 572	22 082	14 293	9 915	8 931	9 333	Niemcy	28 647	25 571	20 395	12 195	10 351	8 738
4 042	4 861	5 072	3 232	1 598	1 068	Z. S. R. R.	4 296	4 757	3 723	2 639	2 272	1 330

Dane tablicy I, oparte na publikacji Ligi Narodów: „*Monthly Bulletin of Statistics*”, mogą zawierać pewne drobne nieścisłości, spowodowane warunkami technicznymi. Dane, publikowane przez Ligę Narodów, oparte są na sprawozdaniach poszczególnych państw. W związku z różnorodnym ujmowaniem statystycznym handlu zagranicznego przez urzędy statystyczne zachodzą pewne różnice mało uchwytne, a trudne do skorygowania. Wyrazem tych niedokładności w tablicy I jest pierwsza rubryka: „świat ogółem”. Zdawałoby się, że suma wywozu ze wszystkich państw winna być równa sumie przywozu do wszyst-

kich państw. Tak jest w rzeczywistości, inaczej jest w ujęciu liczbowym. Różnice te jednak w ogólnym efekcie nie wpływają na całość obrazu i dla naszych rozważań dokładność liczb w tablicy jest wystarczająca.

Liczby powyższe wskazują wyraźnie na kurczenie się handlu zagranicznego we wszystkich państwach bałtyckich. Liczby te — tak różne co do swej wielkości w poszczególnych państwach — są trudno porównywalne. Z pomocą przychodzi tu tablica II, ujmująca to samo zjawisko, co tablica I, lecz w liczbach względnych:

Tablica II
Wskaźnik zmniejszania się handlu zagranicznego państw bałtyckich (1929 r. = 100)

P r z y w ó z						W y w ó z						
1929	1930	1931	1932	1933	1934	Państwa	1929	1930	1931	1932	1933	1934
100	82	58	36	35	34	Świat ogółem	100	80	57	39	36	34
100	84	61	40	33	33	Państwa bałtyckie	100	100	78	48	42	38
100	97	77	45	40	38	Danja	100	94	73	47	40	36
100	93	75	45	40	42	Szwecja	100	85	57	36	38	41
100	75	46	31	32	36	Finlandja	100	84	64	44	48	51
100	80	50	30	25	28	Estonja	100	82	60	36	30	36
100	82	49	23	25	26	Łotwa	100	90	60	35	30	31
100	102	91	54	47	45	Litwa	100	101	83	57	49	45
100	72	47	28	27	26	Polska	100	86	67	38	34	35
100	77	50	35	31	33	Niemcy	100	89	71	43	36	31
100	120	126	80	39	26	Z. S. R. R.	100	111	87	61	53	45

Z tablicy II widzimy, że rozmiary spadku handlu zagranicznego państw bałtyckich są podobne do rozmiarów handlu ogólnoswiatowego, ściślej — są nawet nieco wyższe, szczególnie jeżeli chodzi o wywóz. Przy ocenianiu kurczenia się handlu zagranicznego należy zwrócić baczniejszą uwagę na fakt, że dane odnoszą się do wartości towarów, a nie do ich wagi. Wskaźnik kurczenia się obrotów handlowych w wymiarze wagowym przedstawiałby się inaczej, gdyż na spadek wartości oddziaływał nie tylko spadek wagi, lecz i spadek cen towarów, który w okresie 1929 ÷ 1934 przybrał poważniejsze rozmiary. Zagadnienie to

jednak pozostawiamy na uboczu, gdyż chodzi nam głównie o zbadanie efektu handlu międzynarodowego — efektu, wpływającego na strukturę bilansu handlowego.

W ogniu kryzysu światowego struktura bilansu handlowego państw bałtyckich radykalnie się zmieniła: saldo ujemne, wynoszące 2 645 miljn. w 1929 r., przekształciło się stopniowo w saldo dodatnie, wynoszące w 1934 r. 2 196 miljn.

Obraz bilan u handlowego państw bałtyckich daje nam strona lewa tablicy III:

Tablica III

Saldo bilansu handlowego i obrót handlowy na głowę ludności w państwach bałtyckich

Saldo bilansu handlowego (w milionach zł)						Handel zagraniczny na głowę ludności (w złotych)								
1929	1930	1931	1932	1933	1934	Przywóz			Wywóz					
						Państwa								
- 644	- 586	- 425	+ 57	+ 200	+ 196	Państwa bałtyckie			273	96	97	261	100	113
- 238	- 317	- 318	- 27	- 82	- 146	Dania	1 139	452	429	1 073	429	389		
+ 161	- 429	- 724	- 349	- 35	- 11	Szwecja	687	271	289	713	266	288		
- 127	+ 41	+ 207	+ 156	+ 174	+ 166	Finlandja	425	138	153	391	185	198		
- 12	- 5	+ 24	+ 14	+ 11	+ 20	Estonja	265	55	75	254	75	93		
- 151	- 83	- 21	+ 21	- 17	- 17	Łotwa	238	83	86	248	74	77		
+ 21	+ 20	- 4	+ 21	+ 16	+ 7	Litwa	114	53	52	122	60	55		
- 298	+ 187	+ 411	+ 221	+ 133	+ 177	Polska	94	25	24	85	29	30		
+ 75	+ 3 489	+ 6 102	+ 2 280	+ 1 420	- 595	Niemcy	436	137	143	437	159	134		
+ 254	- 104	- 1 349	- 593	+ 647	+ 862	Z. S. R. R.	27	11	7	30	16	13		

Widzimy, że tylko 3 państwa: Danja, Szwecja i Łotwa — mają w okresie omawianych 6 lat stale ujemny bilans handlowy. Pozwala im na to struktura bilansu płatniczego, gdzie niedobór z tytułu ujemnego bilansu handlowego wyrównywany jest z innych źródeł.

Polska i Finlandja uzyskały dodatnie saldo bilansu handlowego już w 1930 r. Litwa ma stale bilans handlowy dodatni. Bilans handlowy Niemiec, tak mocno dodatni w latach poprzednich, w roku 1934 załamał się i przeszedł na saldo ujemne.

Liczby, dotyczące handlu zagranicznego Z. S. R. R., brać należy ostrożnie.

Dla porównań ekspansji handlowej na zewnątrz lub też chłonności rynku wewnętrznego, warto zrobić przeliczenie relatywne

obrotów handlu zagranicznego na głowę ludności. Prawa część tablicy III zawiera właśnie takie przeliczenie i wykazuje znaczne zmniejszenie się konsumpcji i ekspansji we wszystkich państwach.

Tablica ta jest dla Polski pouczająca: wynika z niej, że ekspansja i konsumpcja Polski na głowę — w stosunkach z zagranicą — jest dotychczas jeszcze najmniejsza wśród państw bałtyckich.

Przejdźmy do dalszego zagadnienia: jaki jest udział krajów bałtyckich w światowym obrocie towarowym, jak również jaki jest udział poszczególnych państw bałtyckich w łącznym obrocie towarowym tych państw? Odpowiedź na te pytania daje tablica IV:

Tablica IV Udział poszczególnych państw bałtyckich w obrocie towarowym świata i ogólnym państw bałtyckich (w procentach wartości)

Państwa						Państwa					
1929	1930	1931	1932	1933	1934	1929	1930	1931	1932	1933	1934
W procentach obrotów światowych											
4.49	4.76	4.96	4.39	4.48	4.74	Państwa bałtyckie					
1.29	1.53	1.69	1.48	1.46	1.44	Dania	1.31	1.54	1.67	1.58	1.47
1.34	1.53	1.72	1.52	1.51	1.67	Szwecja	1.50	1.57	1.47	1.35	1.57
0.50	0.45	0.39	0.39	0.46	0.53	Finlandja	0.49	0.51	0.55	0.56	0.65
0.09	0.09	0.08	0.07	0.06	0.08	Estonja	0.10	0.10	0.10	0.09	0.08
0.20	0.20	0.16	0.12	0.14	0.15	Łotwa	0.16	0.18	0.17	0.14	0.14
0.09	0.09	0.13	0.12	0.11	0.12	Litwa	0.10	0.13	0.14	0.15	0.14
0.98	0.87	0.79	0.69	0.74	0.75	Polska	0.96	1.03	1.11	0.94	0.92
9.00	8.51	7.71	7.96	8.02	8.71	Niemcy	9.73	10.82	12.09	10.62	9.88
1.27	1.87	2.74	2.59	1.44	1.00	Z. S. R. R.	1.46	2.01	2.21	2.30	2.17
w procentach obrotów łącznych wszystkich państw bałtyckich											
28.80	32.00	34.00	33.76	32.49	30.46	Dania	28.42	30.48	32.04	32.92	29.67
29.93	32.10	34.68	34.73	33.63	35.36	Szwecja	32.54	31.00	28.12	28.06	31.67
11.04	9.49	7.84	8.83	10.21	11.16	Finlandja	10.63	10.17	10.57	11.56	13.16
2.05	1.89	1.57	1.61	1.44	1.62	Estonja	2.06	1.92	1.92	1.85	1.59
4.38	4.11	3.29	2.65	3.14	3.21	Łotwa	3.47	3.56	3.21	3.00	2.69
1.92	2.25	2.69	2.70	2.54	2.44	Litwa	2.16	2.49	2.77	3.06	2.75
21.88	18.16	15.93	15.72	16.55	15.75	Polska	20.72	20.38	21.37	19.55	18.47

Jak widzimy, wszystkie państwa bałtyckie, łącznie wzięte, biorą udział w światowym obrocie towarowym zaledwie w 5%. Jest to procent bardzo nieznaczny — mniejszy znacznie niż udział samych Niemiec. Polska bierze udział w wysokości 1% w ogólnym wywozie światowym i 0.75% w przywozie.

W obrocie państw bałtyckich Polska zajmuje trzecie miejsce — po Szwecji i Danji. Udział Polski w ogólnym wywozie wszyst-

kich państw bałtyckich wynosi niecałe 20%, w przywozie — nieco ponad 15%.

Dla całości obrazu handlu światowego na Bałtyku należy zobrazować, jaki udział bierze Polska w handlu zagranicznym swych sąsiadów na morzu Bałtyckim. Tablica V, ujmując rzecz w liczbach bezwzględnych, przedstawia obraz handlu Polski z poszczególnymi państwami bałtyckimi oraz efekt tego handlu — bilans handlowy:

Tablica V

Obrót towarowy i saldo bilansu handlowego Polski z państwami bałtyckimi

(w milionach złotych)

Obrót towarowy Polski						Saldo bilansu handlowego Polski					
Przywóz			Wywóz			Państwa					
1932	1933	1934	1932	1933	1934	1929	1930	1931	1932	1933	1934
862.0	827.0	798.8	1 038.8	959.6	975.3	Świat ogółem					
34.9	32.8	31.7	139.7	99.9	97.5	Państwa bałtyckie					
14.6	11.4	8.8	49.4	28.5	30.8	Dania	+ 60.6	+ 91.8	+ 56.3	+ 34.8	+ 17.1
16.0	16.9	19.8	63.7	47.8	45.1	Szwecja	+ 50.5	+ 70.2	+ 62.1	+ 47.7	+ 30.9
0.9	1.4	1.0	12.8	14.3	12.3	Finlandja	+ 37.9	+ 38.1	+ 21.8	+ 11.9	+ 12.9
1.2	1.7	1.0	2.5	2.0	2.2	Estonja	+ 10.2	+ 8.7	+ 4.8	+ 1.4	+ 0.3
2.1	1.3	0.9	9.1	6.9	6.8	Łotwa	+ 72.8	+ 60.9	+ 27.3	+ 7.1	+ 5.6
0.1	0.1	0.2	2.2	0.4	0.3	Litwa	+ 9.5	+ 7.2	+ 6.0	+ 2.0	+ 0.2
173.1	145.7	108.5	175.9	167.8	161.6	Niemcy	+ 26.7	+ 20.9	+ 43.9	+ 2.8	+ 22.1
19.3	17.7	17.7	29.1	59.9	25.5	Z. S. R. R.	+ 41.2	+ 83.2	+ 84.2	+ 9.7	+ 42.2

Największy obrót ma Polska ze Szwecją, następne z Danją. Z pozostałymi krajami obrót towarowy jest znacznie mniejszy. Saldo bilansu handlowego ze wszystkimi państwami bałtyckimi

w okresie omawianym jest stale dodatnie, aczkolwiek z roku na rok maleje, niemożąc pokonać wysokich barjer celnych, jak to wykazuje tablica VI:

Tablica VI
Udział Polski w handlu zagranicznym państw bałtyckich i udział państw bałtyckich w handlu zagranicznym Polski
(w procentach wartości)

Udział Polski w handlu zagranicznym państw bałtyckich						Udział państw bałtyckich w handlu zagranicznym Polski						
Przywóz			Wywóz			Państwa	Przywóz			Wywóz		
1932	1933	1934	1932	1933	1934		1932	1933	1934	1932	1933	1934
3 03	2 39	2 28	0 78	0 77	0 74	Ogółem	4 05	3 97	3 98	12 89	10 40	10 00
2 68	1 75	1 99	0 80	0 74	0 63	Dania	1 70	1 38	1 11	4 56	2 97	3 16
3 35	2 84	2 51	1 03	1 03	1 11	Szwecja	1 86	2 05	2 48	5 88	4 98	4 62
2 65	2 79	2 17	0 14	0 20	0 13	Finlandja	0 10	0 16	0 12	1 18	1 49	1 26
2 87	2 80	2 68	1 15	2 10	0 98	Estonja	0 14	0 21	0 13	0 23	0 21	0 23
6 29	4 36	4 17	1 24	0 91	0 62	Łotwa	0 24	0 15	0 11	0 84	0 71	0 70
1 46	0 30	0 24	0 07	0 10	0 18	Litwa	0 01	0 02	0 03	0 20	0 04	0 03
1 77	1 88	1 73	1 42	1 41	1 24	Niemcy	20 08	17 62	13 71	16 23	17 48	16 57
0 90	5 58	2 39	0 73	0 78	0 92	Z. S. R. R.	2 24	2 14	2 22	2 70	6 25	2 30

Jeżeli sięgniemy do liczb względnych, to z tablicy VI, podającej procentowy udział Polski w handlu zagranicznym państw bałtyckich i — vice versa — państw bałtyckich w handlu zagranicznym Polski, stwierdzimy — że udział Polski jest mniejszy. Dla 1934 r. stosunek tych procentowych udziałów przedstawia się jak 2 28 : 3 98 w przywozie i 0 74 : 10 00 w wywozie. Najwyższy nasz obrót ze Szwecją, stanowiący wartość 45 miljn. w wywozie, w handlu zagranicznym Szwecji stanowi za-

ledwie 1%. W stosunku do innych państw odsetek ten jest jeszcze mniejszy.

Jeżeli porównamy dane z okresu ostatnich 3 lat, to stwierdzimy, że udział Polski w handlu państw bałtyckich i państw bałtyckich w handlu polskim maleje. Gdy mówimy o handlu zagranicznym na Bałtyku, to nasuwa się również pytanie: jaki udział w tym handlu biorą 2 porty polskie — Gdynia i Gdańsk? Tablica VII daje na to odpowiedź:

Tablica VII
Udział Gdyni i Gdańska w handlu zagranicznym Polski z państwami bałtyckimi w 1934 r.

Przez Gdynię						Przez Gdańsk						
Przywóz			Wywóz			Państwa	Przywóz			Wywóz		
Wartość w tys. zł	% ogólnego przywozu z danego kraju do Polski	przez Gdynię	Wartość w tys. zł	% ogólnego przywozu do danego kraju z Polski	przez Gdynię		Wartość w tys. zł	% ogólnego przywozu z danego kraju do Polski	przez Gdańsk	Wartość w tys. zł	% ogólnego przywozu do danego kraju z Polski	przez Gdańsk
17 480	55.3	4.5	42 670	43.9	16.0	Ogółem	10 622	33.4	11.3	43 784	45.0	13.4
6 203	70.2	1.6	6 068	19.7	2.3	Dania	2 015	22.8	2.1	22 390	72.6	6.8
10 353	52.2	2.7	27 563	61.1	10.2	Szwecja	7 318	36.9	7.8	15 630	34.7	4.8
422	44.2	0.1	7 169	58.2	2.7	Finlandja	499	52.3	0.5	4 935	40.1	1.5
489	48.5	0.1	1 594	72.5	0.6	Estonja	355	35.2	0.4	215	9.8	0.1
2	0.2	0.0	272	6.9	0.2	Łotwa	390	43.6	0.4	363	85.1	0.1
11	4.8	0.0	4	1.4	0.0	Litwa	45	19.5	0.1	251	5.3	0.1
3 105	2.9	0.8	2 407	14.9	0.9	Niemcy	5 943	5.5	6.3	26 361	16.3	8.0
4 675	26.3	1.2	12	0.1	0.0	Z.S.R.R.	132	0.7	0.1	—	—	—

Przez Gdynię i przez Gdańsk przechodzi 88.7% przywozu towarów (ich wartości) z państw bałtyckich do Polski oraz 88.9% wywozu towarów z Polski do państw bałtyckich. Jest to bardzo poważny odsetek. Jeżeli chodzi o poszczególne państwa, udział obu portów polskich ogółem w handlu Polski z państwami bałtyckimi przedstawia się następująco (w procentach):

	Przywóz	Wywóz
Dania	93.0	92.3
Szwecja	89.1	95.8
Finlandja	96.5	98.3
Estonja	83.5	82.3
Łotwa	43.8	92.0
Litwa	24.3	6.7

Z tablicy VII warto wyciągnąć porównanie, odnoszące się do wewnętrznej konkurencji Gdyni i Gdańska: jakie państwa więcej

korzystają w przywozie i wywozie z obu portów. Naogół, biorąc sumy ogólne, więcej przywozimy przez Gdynię, więcej wywozimy przez Gdańsk. Taki sam układ — większy przywóz przez Gdynię, a większy wywóz przez Gdańsk — obserwujemy w stosunku do Danii. Większy przywóz przez Gdynię i większy wywóz również przez Gdynię mają Szwecja i Estonia. Większy przywóz przez Gdańsk, a większy wywóz przez Gdynię charakteryzuje Finlandję. Wreszcie Łotwa i Litwa znaczną większość towarów w przywozie i w wywozie kierują przez Gdańsk.

Ta sama tablica VII uwidacznia również, jaki udział w obrotach portowych biorą przywożone i wywożone towary do poszczególnych państw.

Dla Polski z powyższego zobrazowania handlu międzynarodowego na Bałtyku można wyciągnąć ten tylko wniosek, że udział Polski w tym handlu powinien stale rosnać.

Bolesław Polkowski

KRONIKA ZAGRANICZNA

BELGJA

ZMIANA USTAWY O PODATKU DOCHODOWYM. — Belgijski system podatków bezpośrednich zawierał poza podatkami przychodowymi — cedularnymi, ogólny podatek dochodowy osobisty. Przed wojną narówni z daniną gruntową, podatkiem od dochodów z nieruchomości,

opłatami patentowymi istniała danina osobista, oparta na wartości czynszowej mieszkania, ilości drzwi i okien, ruchomości, służby i koni.

W ustawodawstwie z 1919 r., dotyczącym podatków dochodowych, miejsce daniny osobistej zajął uzupełniający podatek od dochodów (supertaxe). Od 1930 r. podatek uzupełniający zastąpiony został

uzupełniającym podatkiem osobistym, wymierzonym od dochodu domniemanego, ustalanego na podstawie 5 wskaźników dochodu (wartości czynszowej mieszkania, ruchomości, służby, koni, utrzymywanych dla zbytku i przyjemności, pojazdów i statków) oraz pewnych dochodów oczywistych, których stwierdzenie nie wymagało specjalnych dochodzeń.

Uzupełniający podatek osobisty objął w 1930 r., t. j. w pierwszym roku stosowania, 27 654 płatników i dał wpływów 89½ miljn. fr.

W celu powiększenia liczby płatników i wysokości wpływów ustawodawstwo, dotyczące tego podatku, było w ciągu 4 lat 4-krotnie zmieniane, jednakże indywidualne rezultaty okazały się sprzecznymi ze sprawiedliwym podziałem podatku, wytwarzając często sytuacje istotnie bardzo dotkliwe, gdyż stosowanie współczynników do wskaźników wydatków kazało często domniemywać się dochodów całkowicie nieproporcjonalnych do rzeczywistych środków płatnika.

Reforma uzupełniającego podatku osobistego została przedstawiona opinii publicznej więcej niż przed rokiem. Po zbadaniu różnych stron tego ważnego i drażliwego zagadnienia Rząd uznał, że należy porzucić system wskaźnikowy i przyjąć system podatku osobistego, opartego na całokształcie osobistych zdolności płatniczych podatnika, t. j. w zależności od salda jego położenia w aktywach i pasywach, przy szerszym zastosowaniu ulg i łagodnej progresji. Stosowanie jego winno być proste i unikać wszelkich specjalnych dochodzeń, których skuteczność jest niejednokrotnie wątpliwa. Wreszcie system ten powinien, zdaniem Rządu, przewidywać ulgowe traktowanie dochodów z wszelkiego rodzaju działalności zawodowej.

Zasady te realizuje omawiana reforma. Osoby, mieszkające w Belgii, placą uzupełniający podatek dochodowy od całości swych dochodów, inne osoby—od dochodów, osiągniętych w kraju. Całość wpływów zmniejsza się o straty zawodowe, o odsetki od długów, o przypadające do uiszczenia renty, o wpłacone podatki, łącznie z podatkiem uzupełniającym osobistym. Pozostałość podlega opodatkowaniu jedynie wówczas, gdy przekracza czysty dochód w wys. 12 500 fr. w miejscowościach, liczących mniej niż 5 000 mieszkańców, 15 000 fr.— w miejscowościach z ludnością 5 000 ÷ 30 000 mieszkańców i 20 000 fr.— w miejscowościach, liczących powyżej 30 000 mieszkańców. Powyższe granice wolne od podatku podwyższa się o 1/5 na każde dziecko dla rodzin, liczących co najmniej 3 dzieci. Podatek wynosi przy dochodach poniżej 25 000 fr. 1% i rośnie progresywnie do wysokości 20% przy dochodzie powyżej 300 000 fr. Dochody z wykonywania zawodu podlegają podatkowi w 85% ich wysokości.

Od podatku, w ten sposób ustalonego, przysznaje się potrącenie w wysokości 7% na każde dziecko, będące na utrzymaniu podatnika — z tem, że potrącenie nie przekroczy 100, 200, 300, 400, 500, 600 lub 700 fr.— w zależności od ilości dzieci. Z drugiej strony podatek podwyższa się o 1/10 dla podatników żonatych bezdzietnych i o 2/10 dla podatników samotnych. Zasadniczym celem reformy jest lepsze rozłożenie podatku osobistego i jego uproszczenie. Podatek obejmuje 180 tys. nowych płatników. Zwyżką wpływów z tego tytułu Rząd pragnie pokryć ubytek we wpływach w związku z jednocześnie zniesieniem dodatku kryzysowego i podatku od ruchomości.

W celu uniemożliwienia nadużyć administracja może wykorzystywać fakt niezaprzeczalnych wydatków podatnika. Jeżeli wydatki te jawnie przewyższają zeznany dochód globalny, kontroler podatkowy przedstawia płatnikowi czynniki, służące

mu za podstawę obliczenia, płatnik zaś obowiązany jest usprawiedliwić domniemaną niezupełność zeznania podatkowego. W razie nieprzedstawienia usprawiedliwienia w ciągu 20 dni, względnie uznania usprawiedliwienia za niedostateczne, kontroler dokonuje wymiaru z urzędu na podstawie posiadanych danych.

Sankcje na wypadek zaniedbania i nadużyć przewidują surowe kary, łącznie z więzieniem na płatników, którzy w chęci uchylania się od obowiązku podatkowego nie składają deklaracji lub dokonują tego niekompletnie lub nierzetelnie.

M.

TURCJA

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSOWA W 1934 R. — Na walnym zgromadzeniu akcjonariuszów Banku Osmanskiego, które się odbyło w czerwcu r. b. w Londynie, został ogłoszony raport komitetu generalnego o działalności Banku w 1934 r. Znaczna część tego sprawozdania jest poświęcona sytuacji gospodarczej Turcji.

Raport stwierdza, że od połowy 1934 r. w kraju tym ujawniło się poważne ożywienie na rynku oraz znaczne podniesienie cen. Np. ceny mohairu (wełna kozy afgorskiej) i wełny podwoiły się, cena tytoniu podniosła się o 60%, jęczmienia o 50%, ceny pszenicy i bawełny osiągnęły również poziom znacznie wyższy od poziomu światowego. Z okoliczności tej skorzystało szeroko nie tylko rolnictwo krajowe, lecz i handel, który dzięki obniżeniu stawek przewozowych na kolejach, potrafił zbyć również swe zapasy z lat poprzednich. W ten sposób rynek turecki został zupełnie oczyszczony.

O ożywieniu rynku świadczy między innymi i rozwój obrotu wekslowego w bankach oraz zwiększenie obiegu pieniężnego. Dzięki nadwyżce (w ostatnich latach) eksportu nad importem Bank Narodowy był w stanie nie tylko uczynić zadość wszystkim zobowiązaniom Państwa wobec zagranicy, lecz nawet zwiększyć swój fundusz złota i swe rezerwy dewizowe. Toteż w końcu 1934 r. pokrycie obiegu osiągnęło 17·83% — wobec 12·30% w 1932 r. i 15·87% w 1933 r.

Również i wpływy z podatków w ostatnich 7 miesiącach 1934 r., stanowiących jednocześnie pierwsze 7 miesięcy roku budżetowego 1934/35, wykazały nadwyżkę 2·5 miljn. funtów tureckich w porównaniu z odpowiednim okresem 1933/34 r. oraz 3 miljn. w porównaniu z preliminarzem budżetowym. Mimo, że urzeczywistnia się w dalszym ciągu program rozbudowy sieci kolejowej (budowa linii Afyon-Karahisar-Antalya i otwarcie ruchu na 200 km nowych kolei) Rząd turecki prowadzi energiczną politykę uprzemysłowienia, zdążającą do dokonania głębokiej zmiany w całej strukturze gospodarczej kraju i mającej na celu uniezależnienie Turcji od importu zagranicznego albo do stworzenia nowych możliwości wywozowych. Tak np. po otwarciu nowych cukrowni w Eskiszehir i Turhał Turcja przestała już być zależną od przywozu cukru z zagranicy. W dziedzinie włókiennictwa w budowie znajdują się 2 wielkie „kombinaty” w Kayseri i Konya, które pozwolą krajowi obywać się zupełnie bez importu wyrobów bawełnianych. Przewiduje się również rozwój przemysłu metalurgicznego, opartego o węgiel zagłębia Zunguldak. Wydobycie węgla tego rejonu podniosło się do 700 tys. t — wobec

480 tys. t w 1933 r. W Fethye produkcja chromu zwiększyła się z 80 tys. do 130 tys. t. Bliska już jest chwila, gdy rozpocznie się eksploatacja złóż miedzi w Ergani (do tej miejscowości buduje się obecnie kolej).

Również i na walnym zebraniu tegorocznym tureckiego Banku Narodowego sprawozdanie rady administracyjnej stwierdziło, że rok 1934 wykazał w porównaniu z rokiem poprzednim — „zwiększenie produkcji rolnej, poprawę warunków pracy w przemyśle, znaczne ożywienie w handlu; wogóle zostało zaobserwowane polepszenie we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, a zwłaszcza w sytuacji finansowej kraju”.

Jest rzeczą nader znamionną, że Turcja potrafiła poczynić w roku sprawozdawczym liczne inwestycje — celem rozwoju swego młodego jeszcze przemysłu. Pod tym względem w 1934 r. osiągnięto poważne wyniki: ukończono budowę wielkich fabryk (kombinatów) włókienniczych w Kayseri i Eregli, fabryki papieru w Izmidzie, huty szklanej w Stambule, fabryki siarki w Keczburlu, koksowni w Zunguldaku, fabryki mleka zżęszczonego w Karsie, wielkiego młyna w Marasz i t. d.

Handel zagraniczny Turcji kształtował się w 1934 r. w porównaniu z latami poprzednimi następująco (w miljn. funtów tureckich; funt = mniej więcej £ 4):

	Import	Eksport
1931	126·7	127·3
1932	86·0	101·3
1933	74·7	96·2
1934	86·8	92·2

Co do sytuacji finansowej, to budżet państwowy jest ściśle zrównoważony już od szeregu lat i wykazuje, poczynając od 1933/34 r., stały wzrost, jak to uwidacznia poniższe zestawienie (w miljn. funtów tur.):

	Wydatki	Dochody
1932/33	169·1	169·3
1933/34	170·4	170·5
1934/35	184·1	184·1
1935/36	194·8	194·8

Zwiększenie budżetu na rok bieżący o 10·7 miljn. funtów w porównaniu z rokiem poprzednim jest usprawiedliwione tem, że w 1934/35 r. dochody wykazały nadwyżkę nad preliminarzem o przeszło 18 miljn. funtów.

Waluta turecka jest również dobrze zabezpieczona przed wahaniami kursu i dewaluacją, bo pokrycie funta tureckiego ciągle wzrasta. Gdy w końcu 1933 r. fundusz złoty Banku Narodowego wynosił 17 695 kg wartości 24·9 miljn. funtów, to po roku, a mianowicie w końcu 1934 r., stanowił 19 522 kg wartości 27·46 miljn. funtów.

Należy w końcu zaznaczyć, że Turcja, która rozbudowuje własnymi siłami swe koleje i uprzemysławia się w przyspieszonym tempie, nie odczuwa wcale plag bezrobocia. Wręcz odwrotnie, prowadzi ona obecnie politykę szerokiej kolonizacji swych ziem zapomocą imigrantów mużmańskich, przybywających coraz liczniej z krajów bałkańskich, a głównie z Bułgarii i Rumunii. Liczba tych imigrantów ma wynieść w roku bieżącym ok. 80 tysięcy.

W. G.-D.

Z. S. R. R.

SYTUACJA PRZEMYSŁU. — Kierownicy sowieckiego życia gospodarczego, przystępując do planowej przebudowy

gospodarki sowieckiej w 1928 r., t. j. z początkiem pierwszej piątiletki, położyli główny nacisk na uprzemysłowienie gospodarki sowieckiej. Budżet inwestycyjny Z. S. R. R. w okresie pierwszej piątiletki przewidywał na inwestycje przemysłowe 25 miljard. rubli, z czego na przemysł dóbr wtwórczych przypadało 21,3 miljard. rubli, a dóbr konsumpcyjnych 3,5 miljard. rubli, podczas gdy na inwestycje rolne przeznaczono w tym okresie jedynie 9,7 miljard. rubli, a na inwestycje transportowe — 8,9 miljard. rubli. Ten korzystny stosunek inwestycji przemysłowych do inwestycji rolnych i transportowych utrzymany został również w drugiej piątiletce, t. j. na okres po 1932 r. Preliminarz na lata 1932 ÷ 1937 przewiduje na inwestycje przemysłowe 69,5 miljard. rubli, z czego na przemysł dóbr wtwórczych przypada 53,4 miljard. rubli, a na przemysł dóbr konsumpcyjnych — 16,1 miljard. rubli. Na inwestycje rolne przeznaczono równocześnie 15,2 miljard. rubli, a transportowe — 26,3 miljard. rubli.

W grupie inwestycji przemysłowych zwraca uwagę w okresie pierwszej piątiletki znaczna rozpiętość pomiędzy kwotą, przeznaczoną na inwestycje w przemyśle dóbr wtwórczych, a w przemyśle dóbr konsumpcyjnych. Nieproporcjonalnie wysoka suma, przeznaczona w okresie tym na inwestycje wtwórcze, była wynikiem ogólnej tendencji sowieckiej polityki industrializacyjnej, zmierzającej w pierwszym rzędzie do rozbudowy podstaw energetycznych i surowcowych produkcji, oraz do rozbudowy produkcji inwestycyjnej, a głównie przemysłu ciężkiego, przy niedoceniceniu roli rozbudowy przemysłu konsumpcyjnego. Doprowadziło to z końcem pierwszej piątiletki do wytworzenia się głębokich kontrastów pomiędzy nadmiernie rozbudowaną wytwórczością inwestycyjną a niedorozwiniętą wytwórczością konsumpcyjną, odbijając się niekorzystnie na zaopatrzeniu szerokich mas ludności w niezbędne artykuły pierwszej potrzeby. Toteż tendencją drugiej piątiletki ma być w zasadzie wyrównanie tych rozbieżności.

Budżety inwestycyjne lat ostatnich jedynie w niewielkim stopniu wykazują poważniejsze uwzględnienie wytwórczości konsumpcyjnej. W 1933 r. na ogólną sumę inwestycji przemysłowych, wynoszących 10 030 miljon. rubli, inwestycje w przemyśle dóbr wtwórczych wynosiły 8 770 miljon. rubli, a w przemyśle dóbr konsumpcyjnych — 1 360 miljon. rubli. W 1934 r. prelimitowano na inwestycje przemysłowe 12 926 miljon. rubli, z czego na przemysł dóbr wtwórczych przypada 10 898 miljon., a na przemysł dóbr spożywczych — 2 028 miljon. Stosunek inwestycji produkcyjnych do konsumpcyjnych uległ przeto pewnej, choć niezbyt wielkiej, poprawie na korzyść ostatnich.

Do przemysłu inwestycyjnego, czyli t. zw. przemysłu ciężkiego grupy A, zaliczany jest w Z. S. R. R. przemysł energetyczny, t. j. wytwórczość prądu elektrycznego, górnictwo węglowe i naftowe, hutnictwo żelazne, produkcja metali nieżelaznych, przemysł przetwórczy metalowo-maszynowy oraz przemysł chemiczny. Postępy ilościowe, a w pewnej mierze i jakościowe, poczynione w tej grupie wytwórczości w okresie ostatnich 2 lat, są — w przeciwstawieniu do wytwórczości konsumpcyjnej — dość znaczne.

Naogół pomyślnie rozwija się przemysł energetyczny, a więc górnictwo węglowe, produkcja energii elektrycznej, wydoby-

cie ropy i torfu, jakkolwiek niewystarczająco w stosunku do potrzeb rozbudowującego się przemysłu ciężkiego. Ogólne wydobywanie węgla wynosiło w 1933 r. 74 075 tys. t, wobec 62 712 tys. t w 1932 r., t. j. o 17,6% więcej. W I półroczu 1934 r. wydobywanie węgla wyniosło 44 107 tys. t, wykazując wzrost w porównaniu z I półroczem 1933 r. o 27,5%. W trzecim kwartale r. ub. zahamowany został dalszy wzrost wydobywania węgla, które wyniosło w tym okresie 22 735,7 tys. t. W 1933 r. Z. S. R. R. zajął w światowej produkcji węgla czwarte miejsce, po Stanach Zjedn., W. Brytanii i Niemczech. Dotychczas rekordowym rokiem w sowieckim kopalnictwie naftowym był rok 1931, w którym wydobywanie ropy wyniosło 22 328,5 tys. t. Od tego czasu następuje spadek — do 21 395,7 tys. t w 1932 r., 21 461 tys. t w 1933 r. i 11 845 tys. t w I półroczu 1934 r., t. j. o 18,8% więcej, aniżeli w I półroczu 1933 r. Trudno stwierdzić, czy poprawa produkcyjna, występująca w początku 1934 r., będzie trwała, w każdym razie oczekiwać należy, że produkcja ropy w ciągu całego 1934 r. będzie nieco wyższa od produkcji w 1933 r. Bolączką przemysłu rafineryjnego jest zła jakość ropy, spowodowana niedbałym sortowaniem.

Wydobywanie torfu wynosiło w 1932 r. 10 180 tys. t, w 1933 r. — ok. 9,7 tys. t, a w I półroczu 1934 r. wykazało znaczny wzrost — do 6 167 tys. t. Jakość wydobywanego torfu jest bardzo niska, pociągając za sobą znaczne trudności i straty przy jego użytkowaniu jako materiału opałowego w przemyśle.

Elektryfikacja czyni znaczne postępy; ogólna moc wszystkich stacji, produkujących energię elektryczną, wzrosła z 4 630 tys. kW w 1932 r. do 5 384 tys. kW w 1933 r. Ogólna ilość wyprodukowanej energii elektrycznej wzrosła w tym okresie z 13 390 miljon. kWh do 15 855 miljon kWh. Ogólna sieć linii wysokiego napięcia miała długości już w 1932 r. 10 tys. km. Produkcja przemysłowa opiera się w miarę postępów, czynionych przez elektryfikację, w coraz poważniejszych rozmiarach na zużyciu prądu elektrycznego.

Spośród wszystkich gałęzi przemysłu inwestycyjnego największe postępy w ostatnich latach pod względem ilościowym poczyniła wytwórczość hutnicza. Następujące zestawienie ilustruje produkcję surowców, stali i żelaza walcowanego w latach ostatnich (w tys. tonn):

	1932	1933	I półrocze 1934
Surowka . . .	6 206	7 219	4 926
Stal	5 885	6 867	4 501
Żelazo walc.	4 234	4 800	3 113

Silny wzrost produkcji metalurgicznej ostatnio spowodowany był uruchomieniem szeregu nowych wysoko pod względem technicznym postawionych zakładów, podniesieniem wyzyskania zdolności wytwórczej pieców hutniczych, zwiększeniem wydajności pracy i t. p. Jednakowoż jakość produkowanych wyrobów pozostawała — jak i poprzednio — wiele do życzenia. Poważne postępy poczynione zostały również w produkcji stali szlachetnej, natomiast wytwórczość metali nieżelaznych, a zwłaszcza miedzi i ołowiu nie mogła rozwijać się pomyślnie, ze względu na brak dostatecznej ilości surowców krajowych.

Sowiecki przemysł metalowo-maszynowy poczynił w ostatnich latach duże postępy zarówno ilościowe, jak i jakości-

we. W odniesieniu do środków lokomocji i mechanicznych środków pociągowych wzrost produkcji ilustruje następujące zestawienie (w sztukach):

	1932	1933	I pół- rocze 1934
Parowozy	827	926	513
Wagony towarowe	17 600	17 500	14 368
„ osobowe	1 135	1 450	641
Samochody ciężar.	24 000	39 491	25 795
„ osobowe	—	10 252	8 416
Traktory	50 250	73 370	44 762

Pomyślnie rozwija się również w latach ostatnich produkcja obrabiarek, łożysk kulkowych, magneto i t. p. Natomiast rezultaty ilościowe produkcji maszyn rolniczych przedstawiają się w 1934 r. gorzej aniżeli w 1933 r. Produkcja maszynowa, w szczególności narzędzi wytwórczości poczyniła w latach ostatnich znaczne postępy techniczne, niezależnie od wysokim stopniu gospodarkę krajową w tym dziale od przywozu zagranicznego.

O wiele mniej pomyślnie kształtowały się stosunki w przemyśle konsumpcyjnym. Do przemysłu tego t. zw. lekkiego, czyli grupy B, zaliczany jest przemysł włókienniczy, a więc: bawełniany, wełniany, lniany i jedwabny, przemysł odzieżowy, trykotażowy, skórzany, gumowy, papierniczy oraz przemysł spożywczy, a więc: mięsny, cukrowy, konserwowy, mleczarski, młynarski, gorzelniany i t. p.

Jak wykazują liczby za 1933 r. i 1934 r., postępy w przemyśle konsumpcyjnym były stosunkowo niewielkie, co w pewnej mierze przypisać należy brakowi odpowiednich surowców. Wartość produkcji przemysłu lekkiego wynosiła w 1932 r. 16,3 miljard. rubli, w 1933 r. podniosła się do 17,3 miljard. rubli, a w I półroczu 1934 r. wzrosła o 3% w porównaniu ze stanem w I półroczu 1933 r. Wyraźne pogorszenie występuje w przemyśle bawełnianym; w 1930 r. produkcja tkanin bawełnianych wynosiła ok. 3 000 miljon. m w 1932 r. — produkcja tych tkanin spadła do 2 535 miljon. m, w 1933 r. zaś wyniosła 2 340 miljon. m; w I kwartale 1934 r. produkcja tkanin bawełnianych wynosiła 634 miljon. m — wobec 650 miljon. m w I kwartale 1933 r. Przemysł bawełniany cierpi na brak przędzy, barwników oraz artykułów chemicznych. Pomyślniej nieco (pod względem ilościowym) rozwijała się w ostatnich latach produkcja innych gałęzi sowieckiego przemysłu włókienniczego, t. j. przemysłu wełnianego i lnianego. Jednakże i tutaj ze względu na brak surowców znaczniejszy wzrost produkcji jest niemożliwy. Ogólną bolączką przemysłów włókienniczych były wysokie „braki”, t. j. nienadające się do użytku artykuły, powodu błędów, popełnionych w toku produkcji; dość wskazać, że np. w przemyśle jedwabniczym braki te dochodziły do 55%.

W przemyśle konfekcyjnym ostatnie lata przyniosły wzrost produkcji w przemyśle trykotażowym, w wytwórczości białyni i w przemyśle gumowym. I w tych gałęziach wytwórczości występują jednak znaczne braki. Spadek ilościowy wykazuje natomiast produkcja obuwia, która wynosiła w 1933 r. 67 miljon. sztuk — wobec 76,8 miljon. sztuk w 1931 r. Spadek ten tłumaczy się brakiem surowca i materiałowym zastępczych. Spośród innych gałęzi przemysłu konfekcyjnego nieznaczny wzrost ilościowy wykazuje produkcja przemysłu papierniczego, również wykazująca brak surowca oraz wykwalifi-

kowanych sił technicznych. Brak surowca daje się również odczuć w przemyśle szklannym i porcelanowo-fajansowym, których produkcja nie wykazuje ostatnio większych wahań.

Wytwórczość przemysłu spożywczego nie jest wystarczająca na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego, głównie ze względu na niepomyślny stan rolnictwa brak dostatecznych ilości surowca. Najmniej pomyślnie przedstawia się sytuacja w przemyśle cukrowniczym. Produkcja cukru spada i wynosiła w 1932/33 r. — 7 932 tys. q wobec 12 857 tys. q w 1928 r. W innych gałęziach przemysłu spożywczego poczynione zostały wielkie inwestycje, które dotychczas dały się jednak odczuć na rynku jedynie w umiarkowanym wzroście produkcji. Najsilniej wzrosła produkcja konserw. Natomiast inwestycje w przemyśle margarynowym, mleczarskim, spirytusowym i t. p. nie dały dotychczas większych rezultatów.

Oceniając w całości rezultaty, osiągnięte w latach ostatnich przez Z. S. R. K. na odcinku przemysłowym, stwierdzić można, iż pomiędzy poszczególnymi gałęziami wytwórczości przemysłowej, a więc pomiędzy przemysłem ciężkim, a konsumpcyjnym, produkcją energetyczną i surowcową, a produkcją wyrobów wykończonych — powstały zasadnicze dysproporcje. Forsowany był rozwój przemysłu ciężkiego oraz szeregu gałęzi przemysłu konfekcyjnego przy niedostatecznym rozwijaniu podstaw surowcowo-energetycznych produkcji. Z punktu widzenia normalnej kalkulacji kapitalistycznej przemysł sowiecki jako całość jest nierentowny i utrzymuje się jedynie kosztem eksploatacji przez Państwo innych dziedzin życia gospodarczego a w szczególności rolnictwa. Koszty produkcji jednostki towaru są nadmiernie wysokie, głównie wskutek niskiej jakości wyrobów przemysłowych, a wysokie braki obciążają jeszcze bardziej koszty wytwórczości. Braki te spowodowane są szeregiem takich przyczyn jak: niska jakość surowca, niedbała lub zbyt pośpieszna praca, brak dostatecznie wykwalifikowanych sił technicznych, wadliwe opracowanie planów produkcyjnych, niedomagania transportowe i t. p.

Jednym z zasadniczych zagadnień, od którego właściwego rozwiązania zależy przyszłość przemysłu sowieckiego, jest

kwestja robotnicza. Niedostateczne przygotowanie techniczne robotników oraz płynność siły roboczej, polegająca na nieustannym przenoszeniu się robotników z jednego przedsiębiorstwa do drugiego w poszukiwaniu lepszych warunków egzystencji — przyczyniają się do niskiej wydajności pracy, przedwczesnego niszczenia maszyn i t. p. Z trudnościami temi walczy nieustannie Rząd, osiągając stopniowo na tym odcinku pewną poprawę. Wykwalifikowanie techniczne robotnika sowieckiego stopniowo podnosi się, gdyż tysiące zawodowych i technicznych szkół wykształca i dokształca corocznie liczne rzesze robotników. Ponadto władze sowieckie dążą do związania robotnika z przedsiębiorstwem i czynią w tym celu wysiłki w kierunku poprawienia warunków żywnościowych i mieszkaniowych. Dla pobudzenia osobistego zainteresowania materialem robotnika w podniesieniu jakości pracy zastosowano w ostatnich latach w przemyśle wyłącznie system płac akordowych oraz różniczkowanie wysokości wynagrodzeń, w zależności od stopnia przygotowania technicznego i wykwalifikowania poszczególnych pracowników.

Spśród innych reform, przeprowadzonych w celu usprawnienia produkcji przemysłowej, wymienić należy reorganizację administracji przemysłu sowieckiego, zdążającą w kierunku kasowania niektórych zjednoczeń i trustów i realizowania zasady jednostkowej odpowiedzialności kierowników przedsiębiorstw. Ponadto władze sowieckie dążą do zdecentralizowania kierownictwa przemysłem i odciążenia Rządu związkowego od funkcji kierowniczych. Jedynie specjalnie ważne gałęzie przemysłu sowieckiego mają podlegać sowieckim komisariatom związkowym, natomiast kierownictwo innych przedsiębiorstw jest przekazywane lokalnym — prowincjonalnym, czy republikańskim — organom władzy. W samym przemyśle reforma idzie w kierunku zmniejszenia liczby sił biurowych i inżynierskich w zarządach, a przetrucenia ich do warsztatów. Reformy te istotnie przyczyniły się do usprawnienia administracji przedsiębiorstw.

Mimo postępów, czynionych na odcinkach ilościowych, zwłaszcza w przemyśle ciężkim, mimo częściowo skutecznych wysiłków w kierunku obniżenia kosztów wytwórczości — dysproporcje pomiędzy

poszczególnymi gałęziami produkcji przemysłowej, oraz specyficzne trudności produkcyjne — szereg lat jeszcze ciężać będą na przemyśle sowieckim, uniemożliwiając rentowną produkcję. Zasadnicze znaczenie posiada dla przezwyciężenia istniejących trudności stosunek, jaki władze sowieckie zajmą wobec robotnika przemysłowego.

Dr. B. Rm.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 11 ÷ 24/VIII r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	11÷17/VIII	18÷24/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenvica			
Berlin . . .	21'20	21'20	—
Praga . . .	163'75	163'75	—
Chicago . . .	3'62	3'78	+ 4'4
Buenos Aires	2'30	2'37	+ 3'0
Liverpool . .	2'93	3'07	+ 4'7
Wiedeń . . .	34'67	34'33	- 1'0
Hamburg . . .	5'35	5'65	+ 5'5
Żyto			
Berlin . . .	17'20	17'20	—
Praga . . .	125'70	128'70	—
Chicago . . .	1'62	1'67	+ 3'0
Wiedeń . . .	25'25	25'25	—
Hamburg . . .	2'65	2'65	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	115'00	115'00	—
Chicago . . .	2'15	2'16½	+ 0'6
Buenos Aires	2'14	1'94	- 9'4
Liverpool . .	—	3'05	—
Wiedeń . . .	25'87	25'87½	+ 0'01
Hamburg . . .	3'60	3'62½	+ 0'6
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	—	—	—
Chicago . . .	2'34	2'39	+ 2'1
Wiedeń . . .	27'75	29'00	+ 4'5
Hamburg . . .	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj. 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Sierszańskie Zakłady Górnicze, Spółka Akcyjna

W S I E R S Z Y

VIII NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

naszej Spółki Akcyjnej odbędzie się w sobotę, dn. 14 września 1935 r. o godz. 11 przedpoł. w sali posiedzeń Związku Przemysłowców w Krakowie przy ul. Szpitalnej 15, II p.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
 - 2) Odwołanie obecnego Zarządu i wybór nowego Zarządu.
- P. P. Akcjonariusze, którzy chcą wykonać prawo głosu na tem Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni akcje, które mogą być bez kuponów, złożyć najpóźniej do dn. 7 września 1935 r. godz. 12 w południe, w siedzibie Spółki w Sierszy koło Trzebini. — Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w Domu Bankowym H. Ripper i S-ka w Krakowie, Rynek Główny 17, względnie w jednej z instytucyj kredytowych w kraju, albo w Wiedniu w „Mercurbanku“ S. A., Wien I., Wollzeile 1 — 3. Zaświadczenia te powinny zawierać liczby (Nr. Nr.) akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1979

II OGŁOSZENIE

Cukrownia Mełno, Spółka Akcyjna w Mełnie

Niniejszem zaprasza się P. P. Akcjonariuszów na tegoroczne

51 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w czwartek, dn. 12 września r. b., o godz. 11 przedpoł., w hotelu „Pod Złotym Lwem“ w Grudziądzu.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934/35 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 3) Udzielenie absolutorjum;
- 4) Ustalenie dywidendy;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Warja.

Dodatkowe sprawy do porządku obrad, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu, winny być zgłoszone najpóźniej do dn. 24 sierpnia r. b. Bilans wyłożony jest w biurze Cukrowni do wglądu i może być na życzenie przesłany.

Właściciele akcji na okaziciela (lit. B.) mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i prawo głosowania, jeśli złożą przynajmniej na siedem dni przed terminem zgromadzenia swoje akcje lub poświadczenie złożenia ich u notariusza, w Spółce albo w Gdańskim Prywatnym Banku Akcyjnym w Grudziądzu, w Deutsche Volksbank w Grudziądzu lub w Banku Cukrownictwa w Poznaniu (§ 18 statutu).

Mełno, dn. 25 lipca 1935 r.

Zarząd Cukrowni Mełno, Sp. Akc.

(—) W. Osman, (—) Chelmicki, (—) Bieler.

1916/82—85

II OGŁOSZENIE O LIKWIDACJI

„Wrzosowa“ Fabryka Portland-Cementu, Spółka Akc.

w likwidacji, Warszawa, ul. Mazowiecka 7

podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 29 maja 1935 r., uchwaliło

OTWARCIE LIKWIDACJI SPÓŁKI Z DN. 1 CZERWCA 1935 R.

Wobec powyższego wzywa się wierzycieli Spółki, by, w myśl art. 449 Kodeksu Handlowego, zgłosili swoje wierzycielskości w terminie do dn. 15 marca 1936 r. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Mazowiecka Nr. 7.

1936a

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Towarzystwa Zakładów Przemysłowo-Budowlanych

„Fr. Martens i Ad. Daab“

Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości P. P. Akcjonariuszów, że w dn. 18 września 1935 r. o godz. 19 w siedzibie Zarządu przy ulicy Czerniakowskiej Nr. 171 w Warszawie odbędzie się

XXXV ZWYCZAJNE OGÓLNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1934, oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 3) Budżet na 1935 r.;
- 4) Potwierdzenie dotychczasowych pełnomocnictw dla Zarządu;
- 5) Wybór członków Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

P. P. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym zebraniu, winni na 15 dni przed datą Ogólnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu (Czerniakowska 171) swoje akcje, lub odnośne dowody.

1964/34—85

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

„Lechja“ Spółka Akcyjna dawniej Kojawski, Milewski i S-ka w Lublinie, ul. 1 Maja Nr. 25

zawiadamia, że Walne Zgromadzenie w dniu 29 maja 1935 r. uchwaliło

zmniejszenie kapitału akcyjnego Spółki

ze zł 575 000 na zł 287 500, wzywa więc wierzycieli, w myśl art. 441 K. H. do wniesienia sprzeciwów w terminie prawnym.

1942/33—85—37

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Dom Książki Polskiej, Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców w Warszawie, Spółka Akcyjna

zawiadamia P. P. Akcjonariuszów, że w dn. 23 września 1935 r., o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Plac Trzech Krzyży 8, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za okres 1934/35 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na 1935/36 r.;
- 4) Wniosek Zarządu w sprawie zmiany § 40 Statutu Spółki, który ma otrzymać następujące brzmienie: „Korespondencje, akty notarialne i hipoteczne, potwierdzenia z odbioru pieniędzy i przesyłek z poczty i banków, weksle, czek i wszelkie zobowiązania podpisuje w imieniu Spółki jeden członek Zarządu lub osoba, przez Zarząd upoważniona“;
- 5) Wybór 3 członków Zarządu i 2 członków Rady Nadzorczej;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed jego terminem złożą swe akcje Zarządowi.

1975/85—16

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Siew“ Hodowla Roślin w Włoszanie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 września 1935 r. o godz. 17, w lokalu Towarzystwa Łowieckiego w Poznaniu, ul. Młyńska 9, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki, przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934/35 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1934/35 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej oraz ustalenie diet dla Rady Nadzorczej w myśl § 5 statutu; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, podlegają stwierdzeniu według księgi akcjonariuszów Spółki Akcyjnej „Siew”.

Zarząd: *Czesław Dantelawicz, Stefan Chostowski*
1959/84—85

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Karwice—Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerii
SPOŁKA AKCYJNA**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 września 1935 r. o godz. 17, odbędzie się w siedzibie Zarządu w Warszawie, przy ul. Al. Róż Nr. 16,

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934/35 i udzielenie Zarządowi Spółki pokwitowania z czynności; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć w siedzibie Zarządu w Warszawie, przy ul. Al. Róż 16, posiadane akcje, względnie zaświadczenia notariusza, lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji.

1959/84—85

„Galicyjska Fabryka Papieru, Sp. Akc., przedtem Bracia Fiałkowski”

Bilans na dz. 30 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 37 840:00; Budynki zł 358 076:95; Urządzenia techniczne zł 448 089:62; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 25 827:56; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 954:59; Papiery procentowe zł 1 440:00; Weksle w portfelu i inkasie zł 1 780:00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 3 500:00; Materjały surowe, pomocn. i napęd. zł 7 789:06; Gotowe wyroby i towary zł 18 812:70; Dłużnicy zł 54 937:94; Sumy przechodnie zł 643:20; Straty z lat ubiegłych zł 41 859:87; Straty w okresie rozr. zł 53 969:39; Razem zł 1 055 520:88.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 300 000:00; Kapitał rezerwowo zł 262 480:39; Kapitał amortyzacyjny zł 299 367:30; Wierzyciele zł 187 576:80; Sumy przechodnie zł 6 096:39; Razem zł 1 055 520:88.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Podatki zł 7 536:68; Procenty zł 3 093:78; Pensje zł 20 590:74; Prowizje zł 1 954:25; Asekuracje zł 2 088:87; Bonifikaty i skonta zł 3 615:52; Stemple zł 753:55; Świadczenia socjalne zł 11 250:76; Przewozy zł 25 386:11; Deprecjacja zł 45 484:40; Koszty handlowe zł 12 587:76; Koszty lokomobili zł 100:00; Różnice kursowe zł 35:69; Procenty do inwest. zł 6 839:00; Tantjemy zł 8 500:00; Odszkodowania zł 2 335:26; Prowizje Centrotektury zł 4 079:34; Należności wątpliwe zł 19 519:02; Dzierżawy zł 537:50; Razem zł 176 288:23.

ZYSKI. — Produkcja zł 111 140:17; Bonifikaty zł 1 196:74; Dzierżawy zł 660:36; Odszkodowania Centrotektury zł 9 321:57; Strata 1934 r. zł 53 969:39; Razem zł 176 288:23.

1974

I OGŁOSZENIE

Cukrownia Chełmża, Spółka Akcyjna

Rada Nadzorcza i Zarząd zapraszają PP. Akcjonariuszów, uprawnionych do głosowania, na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

powyższej firmy, które odbędzie się w dn. 30 września 1935 r. o godz. 10.30 w Hotelu Pomorskim w Chełmży.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu o przebiegu i stanie interesów oraz przedłożenie bilansu;

2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;

3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, dotyczące bilansu, rachunku zysków i strat oraz podziału czystego zysku;

4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi;

5) Podział czystego zysku;

6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej (§ 20 p. 6 statutu) w miejsce ustępujących Panów: Działowskiego, Plchna, Mellina, Strübinga i Pacoszyńskiego;

7) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących Panów: Jana Szczanieckiego, Nawra i Reinholda Witte, Niemczyk;

8) Powiększenie aktywów przez dopisanie do rachunku masywn wartości dokonanych inwestycji w latach 1931/32, 1932/33 i 1933/34 w wysokości zł 333 024:29 i wyrównanie tej sumy przez powiększenie kapitału rezerwowego;

9) Do § 26 statutu dodaje się punkt 9 b następującej treści: „Rada Nadzorcza jest upoważniona do nabywania akcji lub udziałów innych cukrowni. Ustalenie ceny i warunków kupna pozostawia się do uznania Rady Nadzorczej”;

10) Powzięcie uchwały co do prawidłowo nadesłanych wniosków i zażeń, przyczem nadmienia się, że — stosownie do art. 394 kodeksu handlowego, jak również § 16 i 19 statutu — akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/20 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać pomieszczenia poszczególnych spraw w porządku dziennym, co powinno być zgłoszone nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Cukrownia Chełmża, Spółka Akcyjna
Przewodniczący Rady Nadzorczej:

1976/85—87

(—) *K. Feldtkeller*

I OGŁOSZENIE

Zarząd „Polskiej Foresty” Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów tej Spółki, że w poniedziałek dn. 30 września 1935 r. o godz. 4 popoł. w sali posiedzeń Powszechnego Banku Kredytowego we Lwowie ul. Jagiellońska 7, odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki w myśl art. 430 kod. handl.;

2) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy na porządek dzienny nie później, jak na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Kasie Spółki w Nadwornej przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub też w instytucji kredytowej krajowej.

1871

Zarząd Towarzystwa „Elektryczność”

Spółka Akcyjna, Warszawa

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że wobec wyczerpania arkuszy kuponowych przy akcjach I Emisji z dn. 3 marca 1925 r. i II Emisji z dn. 22 listopada 1928 r., na mocy uchwały Zarządu Spółki z dn. 16 maja 1935 r., przystępując z dniem 5 września 1935 r.

do wymiany dotychczasowych akcji

na akcje nowowydrukowane.

Wymiana akcji będzie się odbywała w biurze Zarządu Spółki przy ul. Zgoda Nr. 10 codziennie w godzinach od 10 do 13, z wyjątkiem niedziel i świąt.

1987

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Huta Szklana Dąbrowa, Spółka Akcyjna”

ogłasza, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 30 lipca 1935 r., reprezentujące cały kapitał akcyjny Spółki, wszystkimi głosami **uchwaliło**:

1) **Kapitał akcyjny** Spółki, wynoszący $\text{zł } 678\,300\,00$, **podwyższyc** o sumę $\text{zł } 25\,700\,00$, czyli do sumy $\text{zł } 704\,000\,00$ drogą wypuszczenia 257 sztuk akcji na okaziciela nowej VII emisji; wartości nominalnej po $\text{zł } 100\,00$ każda, która to wartość stanowi jednocześnie cenę emisyjną, i akcje te przydzielić zgodnie z wyszczególnieniem protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia tym akcjonariuszom, którzy już uprzednio dokonali całkowitej wpłaty na mającą być wypuszczoną nową emisję;

2) W ten sposób podwyższony **kapitał akcyjny** w sumie $\text{zł } 704\,000\,00$ **obniżyć** o sumę $\text{zł } 352\,000\,00$, czyli do sumy $\text{zł } 352\,000\,00$ drogą umorzenia odpowiedniej ilości akcji pro rata parte posiadanych przez akcjonariuszów przez wydanie im zamiast 2 dotychczasowych akcji — jednej nowej akcji;

3) W ten sposób **obniżony kapitał akcyjny** w sumie $\text{zł } 352\,000\,00$ **podwyższyc** do sumy $\text{zł } 616\,000\,00$ drogą wypuszczenia 2 640 sztuk akcji na okaziciela nowej VIII emisji, wartości nominalnej po $\text{zł } 100\,00$ każda, na następujących warunkach:

a) Kapitał akcyjny zostaje podwyższony o sumę $\text{zł } 264\,000\,00$;
b) Prawo poboru przez dotychczasowych akcjonariuszów podlega 2 640 sztuk akcji na okaziciela po $\text{zł } 100\,00$ wartości nominalnej każda;

c) Cena emisyjna nowych akcji równa się ich cenie nominalnej;

d) Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej VIII emisji mają dotychczasowi akcjonariusze w stosunku proporcjonalnym do ilości poprzednio posiadanych akcji, t. j. w stosunku 3 akcje VIII emisji na każde 4 akcje dawne (t. j. składające się na obniżony kapitał akcyjny w sumie $\text{zł } 352\,000\,00$).

W związku z powyższymi uchwałami — Zarząd Spółki wzywa PP. Akcjonariuszów, życzących sobie skorzystać z prawa poboru akcji nowej VIII emisji, ażeby zgłosili się z posiadaniem, wymienionemu stosownie do obniżonego kapitału akcyjnego, akcjami do biura Zarządu Spółki, Warszawa, Nowy Świat 51 w terminie od 1 września do 1 października 1935 r. i tamże w tymże terminie uiszcili po $\text{zł } 100\,00$ od każdej pobieranej akcji nowej VIII emisji. W razie niewykonania prawa poboru przez dotychczasowych akcjonariuszów oraz nieuiszczenia wpłat na akcje w zakreślonym wyżej terminie, zostanie wyznaczony drugi termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów, przy czym dodatkowy udział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń; akcje nieobjęte Zarząd Spółki przydzieli według swojego uznania. Jeżeli do dn. 1 lutego 1936 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania, zapisujący się na akcje przestaną być zapisem związani.

1984

Société Textile „La Czenstochovienne” Société Anonyme, Roubaix

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1934 r. (we frankach fr.).

AKTYWA. — Koszty założenia i fuzji 2 000; Nieruchomości 27 544 593 46; Różne zaliczki i podatki do zwrotu 1 971 086 92; Kasy we Francji i w Polsce 252 122 72; Banki i wierzytelności, płatne natychmiast 11 531 536 70; Odbiorcy i weksle w portfelu 17 406 740 00; Różni dłużnicy 3 390 520 00; Materiały pomocnicze 1 780 250 00; Towary 27 228 580 00; **Razem 91 105 431 80.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny 35 000 000 00; Kapitał amorsyjny i rezerwowo za lata poprzednie 17 555 794 18; Amortyzacja za rok operacyjny 1934 1 680 000 00; Wierzyciele, akcepty i różne 36 687 757 39; Dywidenda niepodniesiona 129 113 08; Zysk za rok operacyjny 1934 52 767 15; **Razem 91 105 431 80.**

Rachunek strat i zysków

DEBET. — Podatki, opłaty i różne 2 955 477 75; Amortyzacja za 1934 r. 1 680 000 00; Saldo kredytowe 52 767 15; **Razem 4 688 244 90.**

KREDYT. — Skompensowany wynik brutto z całej działalności 4 688 244 90.

1984

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wielkanej Manufaktury Stiller i Bielszowski w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI**

odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi przy ul. Cegielnianej 52 w pierwszym terminie dn. 24 września 1935, w drugim terminie dn. 8 października 1935 o godz. 5-ej popołudniu z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 2) Zatwierdzenie bilansu za r. 1934 i budżetu i planu działania na r. 1935, 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 4) Wolne wnioski akcjonariuszów.

1990

Zarząd Spółki Akcyjnej „Masz Sklep—Urania”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 września 1935 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Siennej 15, odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego;
2) Zmiana §§ 10 i 11 dotychczas obowiązującego Statutu Spółki z dn. 27 maja 1931 r. tej treści, iż w § 10 wymieniona ilość „dwóch do trzech członków Zarządu” określona zostaje w ilości „jednego do trzech członków”, wskazany zaś w dwóch pierwszych zdaniach § 11 Statutu tryb podpisywania korespondencji i aktów hipotecznych określony zostaje w związku z powyższą zmianą § 10 Statutu w sposób następujący: „Wszelką korespondencję Spółki oraz wszelkie w jej imieniu oświadczenia i zobowiązania podpisuje dwóch członków Zarządu, lub jeden członek Zarządu wraz z jednym prokurentem, lub dwóch prokurentów; akty hipoteczne podpisuje dwóch członków Zarządu lub jeden członek Zarządu wraz z jednym prokurentem”.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w Biurze Zarządu Spółki posiadane akcje lub kwity depozytowe przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia.

1985

Kolej Lokalna Toruń — Czarnowo**Spółka Akcyjna w Toruniu**

Bilans zamknięcia po dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Wartość kolei $\text{zł } 275\,000\,00$; II. Majątek płynny: Kasa $\text{zł } 55\,70$; Banki — Bank Związku Spółek Zarobkowych Toruń $\text{zł } 1\,080\,00$; III. Strata — z lat poprzednich $\text{zł } 1\,259\,579\,87$, za 1934 r. $\text{zł } 22\,904\,98$ = $\text{zł } 1\,282\,484\,85$ = $\text{zł } 1\,558\,620\,55$.

Papiery wartościowe — marek niemieckich 606 00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny $\text{zł } 268\,090\,00$; Rachunek waloryzacyjny $\text{zł } 6\,910\,00$; II. Zobowiązania — Ministerstwo Komunikacji w kapitale $\text{zł } 600\,769\,97$; w procentach $\text{zł } 92\,500\,03$ = $\text{zł } 693\,270\,00$; Dyrekcja Okr. Kol. Państw. w Toruniu w kapitale $\text{zł } 521\,086\,08$, w procentach $\text{zł } 69\,264\,47$ = $\text{zł } 590\,350\,55$ = $\text{zł } 1\,558\,620\,55$.

Depozyty w papierach wartościowych 606 marek niemieckich.

Rachunek zysków i strat

STRATY. — Odszkodowanie za nadzór $\text{zł } 5\,002\,04$; Służba drogowa $\text{zł } 26\,020\,77$; Służba stacyjna $\text{zł } 20\,904\,32$; Służba handlowa $\text{zł } 369\,41$; Służba konduktorska $\text{zł } 1\,372\,74$; Zarząd i ogólna służba trakcji $\text{zł } 1\,621\,90$; Służba parowozowa $\text{zł } 24\,245\,73$; Służba wagonowa $\text{zł } 906\,66$; Naprawa taboru $\text{zł } 7\,918\,17$; Wydatki wspólne bez kosztów Zarządu Spółki $\text{zł } 18\,132\,39$; Koszty Zarządu Spółki $\text{zł } 18\,499\,60$; = $\text{zł } 124\,993\,73$.

ZYSKI. — Przewóz osób $\text{zł } 13\,082\,70$; Przewóz bagażu $\text{zł } 30\,14$; Przewóz towarów $\text{zł } 73\,670\,50$; Przewóz poczty $\text{zł } 2\,449\,42$; Czynnosc za najem mieszkań $\text{zł } 2\,551\,10$; Inne czynsze najmu $\text{zł } 381\,16$; Różne wpływy $\text{zł } 9\,828\,30$; Odsetki z lokacji $\text{zł } 95\,43$; Strata za 1934 r. $\text{zł } 22\,904\,98$ = $\text{zł } 124\,993\,73$.

Powyższy bilans i rachunek zysków i strat przyjęło Walne Zgromadzenie w dn. 16 sierpnia 1935 r.

1978

Bilans na dzień 31 marca 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 342 614·59; Budynki fabryczne zł 688 633·14; Urządzenia techniczne: Własne budynki na cudzych gruntach zł 665 172·44; Maszyny i instal. techniczne zł 9 095 036·22; Inw. w cudz. bud. i lokal. zł 456 763·55 = zł 10 216 972·21; Inwentarz martwy: Techniczny zł 2 609 986·70; Programowy zł 298 277·94; Ogólny zł 590 866·81 = zł 3 499 131·45 Razem majątek stały zł 14 747 351·39; II. Majątek płynny: Gotówka w Kasie Centr. zł 1 189·59; Gotówka w Kasie Rozgł. zł 4 171·34; Gotówka w bankach zł 404 331·10; Papiery procentowe zł 154 010·81; Weksle w portfelu zł 89 942·00; Udziały w in. przeds. zł 167 000·00; Magazyn wraz z lamp. katod. zł 576 837·51; Roboty w toku zł 59 312·92; Remanent druków zł 32 277·76 = zł 1 489 073·03; Dłużnicy: Odbiorcy zł 607 138·42; Dostawcy zł 39 062·69; Różni zł 96 557·54; Różni r-ki osobowe zł 27 356·50; Wątpliwe należności zł 26 329·62; Zaliczki zł 63 507·87 = zł 859 952·64; Koszty okresu przyszłego zł 65 756·71; Koszty org. rozgł. w Toruniu zł 48 110·20; Razem majątek płynny zł 2 462 892·58; Razem suma bilansowa zł 17 210 243·97. Pozycje pozabilansowe: Różni za wydane gwarancje zł 30 000·00; Weksle gwaranc. otrzym. zł 42 500·00; Różni za złoż. pap. proc. jako gwarancje zł 153 386·81; Różni za wydane akcepty zł 206 225·50 = zł 432 112·31; Razem zł 17 642 356·28.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakł. zł 1 250 000·00; Kapitał zapasowy: a) saldo z ub. r. zł 282 100·00, b) dopisano w r. spr. zł 7 600·00 = zł 289 700·00; Rezerwa na wątpl. należności zł 180 491·83; Spec. rez. na wątpl. aktywa zł 193 158·31; Razem kapitały własne zł 1 913 350·14; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z r. ub. zł 2 333 313·06, b) ubyło w r. spraw. zł 136 851·44; Razem kapitał amortyzacyjny zł 2 196 461·62; III. Kapitał oblig. zł 212 300 a zł 25·21 = zł 5 352 083·00; IV. Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 505 388·00; Dostawcy zł 178 037·83; Odbiorcy zł 6 616·36; Różni zł 2 214 779·53; Różni r-ki osobowe zł 21 408·70; Zaliczki zł 14 349·40; Radio Poznańskie zł 610 595·09; Marconi's W. T. Co. zł 2 400 a zł 25·21 = zł 60 504·00; Razem zobowiązania zł 3 611 678·91; Sumy przechodnie zł 200 111·10; Niepodniesiona dywidenda zł 112 790·00 = zł 312 901·10; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 2 380 891·09; Niepodz. zysk z lat ubiegłych zł 1 070 128·36; Nadwyżka w roku spraw. 1934/35 zł 372 749·75; Razem suma bilansowa zł 17 210 243·97. Pozycje pozabilansowe: Weksle gwarancyjne wydane zł 30 000·00; Różni za otrzymane gwarancje zł 42 500·00; Gwarancje za złoż. papiery procent. zł 153 386·81; Akcepty wydane zł 206 225·50 = zł 432 112·31; Razem zł 17 642 356·28.

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1934/35

STRATY. — Koszty handlowo-eksploatacyjne: Koszty Rady Nadzorczej i Delegatów jej do Zarządu zł 72 885·00; Koszty Dyrekcji zł 94 863·53; Koszty administracji ogólnej zł 514 669·34; Koszty fabrykacji zł 5 432 357·09; Koszty sprzedaży zł 396 274·33; Koszty propagandy zł 567 125·84; Koszty kontroli radjopajęczarzy zł 213 122·92; Koszty przynależności do związków i organizacji zł 19 159·25; Koszty kredytów zł 621 790·28; Koszty świadczeń socjalnych zł 252 997·14; Podatki państwowe i komunalne zł 932 829·26; Koszty odpisów na zużytych ruchomościach zł 60 759·44; Koszty różne zł 120 090·47 = zł 9 298 923·89; Nadwyżka za okres sprawozdawczy 1934/35 = zł 372 749·75; Razem zł 9 671 673·64.

ZYSKI. — Abonamenty zł 9 227 642·27; Ogłoszenia zł 129 566·00; Odszkodowania zł 143 977·16; Niepodniesiona dywidenda za rok 1928 zł 220·00; Zysk na różnicach kursowych zł 170 268·21; Razem zł 9 671 673·64. 1934

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Towarzystwo Ubezpieczeń „Pias”. Spółka Akcyjna

stosownie do art. 441 Kodeksu Handlowego:

1) podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 19 sierpnia 1935 r. uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego Spółki o zł 500 000

przez umorzenie 5 000 akcji;

2) wzywa wierzycieli Spółki, aby — jeżeli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego — wnieśli do Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Moniuszki 10, swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

Wierzyciele, którzy sprzeciwią w powyższym terminie nie zgłoszą, uważani będą za zgadzających się na obniżenie kapitału akcyjnego.

1935/35 — 37 — 39

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Cukrownia we Wrześni

SPÓŁKA AKCYJNA

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w czwartek, dn. 26 września 1935 o godz. 16 w biurze Cukrowni we Wrześni z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie. 2) Przedłożenie sprawozdania i zamknięć rachunkowych na dzień 30 kwietnia 1935 r. 3) Odczytanie sprawozdania Sp. Rew. „Powiernik”. 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat, oraz podział zysków za rok obrachunkowy 1934/35. 5) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 6) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących. 7) Powiększenie kapitału zakładowego z zł 1 350 000, podzielonych na 2 700 akcji po zł 500 o sumę zł 675 000 na zł 2 025 000, podzielonych na 4 050 akcji po zł 500 nominalnie. W tym celu proponuje się: a) pobrać potrzebną na ten cel sumę z funduszy rezerwowych, b) wycofać dotychczasowe stare akcje i wydać jednolite akcje na całą sumę kapitału akcyjnego zł 2 025 000. 8) Zmiana statutu: a) § 5, który brzmiał: „Kapitał zakładowy wynosi zł 1 350 000 i jest podzielony na 2 700 akcji po zł 500 nominalnie. Wszystkie akcje brzmiały na okaziciela”, ma otrzymać brzmienie: „Kapitał zakładowy wynosi zł 2 025 000, i jest podzielony na 4 050 akcji po zł 500 nominalnie. Wszystkie akcje brzmiały na okaziciela”, b) § 25 ustęp 3 który brzmiał: „Pozostałą nadwyżkę wówczas po uiszczeniu kontraktowych zobowiązań, rozdziela się w sposób następujący: a) 4% kapitału akcyjnego dla akcjonariuszy, b) od pozostałej następnie reszty Zarząd z wyjątkiem technicznego dyrektora otrzymuje tantjeme w wysokości 10%, c) 9% dla Rady Nadzorczej z czego 2% otrzymuje przewodniczący, a resztę dzieli się pomiędzy członków po równych częściach, d) 8% superdywidendy dla akcjonariuszy, e) reszta pozostaje do dyspozycji Walnego Zgromadzenia” — ma otrzymać brzmienie: a) 6% kapitału akcyjnego dla akcjonariuszy, b) od pozostałej następnie reszty każdy z członków Zarządu z wyjątkiem technicznego dyrektora otrzymuje tantjeme w wysokości 5%, z tem, że ogólna kwota tantjeme nie może przekraczać 10%, c) 9% dla Rady Nadzorczej, dzielonych pomiędzy członków Rady po równych częściach, z tem, że przewodniczący otrzymuje część podwójną, d) reszta pozostaje do dyspozycji Walnego Zgromadzenia. 9) Wolne głosy.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zdeponować w biurze Zarządu akcje lub kwity depozytowe polskich instytucji bankowych, względnie polskich notariuszów.

Września, dnia 28 sierpnia 1935 r.

Z a r z ą d
1935

Polsko-Włoska Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego „Bonariva” we Lwowie

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1934 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka w kasie zł 9 186·40; Udziały w przedsiębiorstwach zł 146 519·00; Tereny i prawa naftowe zł 215 563·46; Szyby z inwentarzem zł 1 335 501·94; Budynki mieszkalne i gospodarcze zł 128 585·00; Urządzenia biur, budynków, zaprzęgi zł 12 241·65; Dłużnicy zł 218 474·08; Zapasy materiałów zł 23 632·44; Zapasy ropy zł 13 366·08; Strata z 1933 r. zł 248 697·11; mniej zysk za 1934 r. zł 7 145·53; Ogólna strata zł 241 551·58; Suma końcowa zł 2 344 621·63.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 500 000·00; Wierzyciele zł 1 844 621·63; Suma końcowa zł 2 344 621·63.

R-ek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1934 r.

WINIEN. — Ogólne wydatki administracyjne zł 97 164·73; Ubezpieczenia społeczne zł 30 242·19; Pobory urzędników technicznych zł 31 100·00; Koszty produkcji i ruchu zł 114 315·41; Spalone gazy zł 8 240·67; R-ek likwidacji otworów zł 12 116·00; Podatki zł 17 125·43; Różne wydatki zł 30 290·69; Amortyzacje zł 107 224·74; Strata z 1933 r. zł 248 697·11; Suma końcowa zł 696 516·97.

MA. — Dochód ze sprzedanej ropy zł 441 599·31; Zapasy ropy zł 13 366·08; Strata zł 241 551·58; Suma końcowa zł 696 516·97.

1936

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150 000 000. REZERWY zł 70 549 831

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWszystKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORRESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

**REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8**

**PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY**

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
